

# SPRIDDA LÄMNINGAR FRÅN

# BRONSÅLDERN OCH JÄRNÅLDERN I LINGHEM

Arkeologisk förundersökning samt arkeologisk undersökning av L2010:1826 (hägnadssystem), L2008:8073 (boplats), L2021:458 (boplats), L2010:9790 & L2010:9090 (hällristningar) inom fastigheterna Bjärby 1:10, Himna 5:25 och Linghem 3:39. Törnevalla och Vårdsberg socken, Linköpings kommun, Östergötlands län

DANIEL MATSENIUS & MATILDA NOHRSTEDT



Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3249 och 2021:3327

ARKEOLOGIKONSULT  
Optimusvägen 14  
194 34 Upplands Väsby  
Tel: 08-590 840 41  
www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Del av område 2 efter avbanning, i bakgrunden syns arkeologerna Jonna Sarén Lundahl och Petra Öjhage. Foto från väster.

**ALLMÄNT KARTMATERIAL:**

Fastighetskartan: © Lantmäteriet

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

© Arkeologikonsult 2021

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.

Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

# SPRIDDA LÄMNINGAR FRÅN

# BRONSÅLDERN OCH JÄRNÅLDERN I LINGHEM

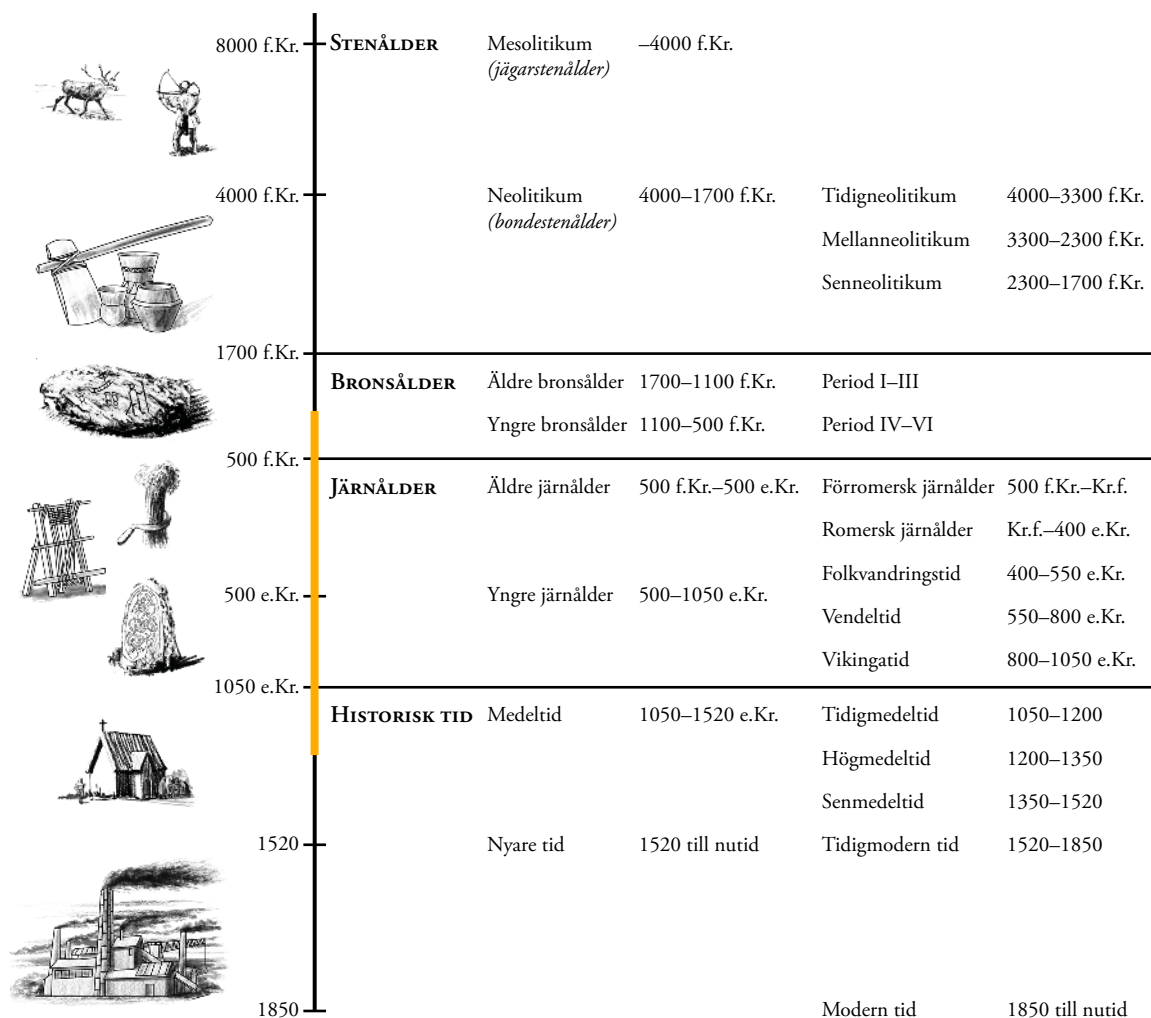
Arkeologisk förundersökning samt arkeologisk undersökning av L2010:1826 (hägnadssystem), L2008:8073 (boplats), L2021:458 (boplats), L2010:9790 & L2010:9090 (hällristningar) inom fastigheterna Bjärby 1:10, Himna 5:25 och Linghem 3:39. Törnevalla och Vårdsberg socken, Linköpings kommun, Östergötlands län

DANIEL MATSENIUS & MATILDA NOHRSTEDT

Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3249 och 2021:3327



## ARKEOLOGISK PERIODINDELNING



### ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen.

**Fornlämning** är en lämning som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850, är en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

**Möjlig fornlämning** innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning

eller inte. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte fastställt lämningens utbredning.

**Övrig kulturhistorisk lämning** används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, till exempel fyndplats eller plats med tradition.

**Ingen antikvarisk bedömning** används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller förstörda. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält, kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

# INNEHÅLLSFÖRTECKNING

---

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING .....	7
SYFTE.....	8
Område 1 .....	8
Område 2 .....	8
Område 3 .....	8
TOPOGRAFI .....	9
FORNLÄMNINGSMILJÖ OCH TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR.....	10
GENOMFÖRANDE .....	12
RESULTAT .....	13
Område 1 .....	13
Område 2 .....	24
Område 3 .....	33
RESULTAT .....	35
Förslag till skyddsåtgärder för hållristningar .....	35
REFERENSER .....	36
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	38
BILAGOR .....	39
Bilaga 1. Kontexttabell med planer .....	39
Bilaga 2. Fyndtabell .....	69
Bilaga 3. Keramikanalys .....	70
Bilaga 4. Arkeobotanisk analys.....	73
Bilaga 5. <sup>14</sup> C-analys .....	86
Bilaga 6. Föremålskonservering.....	87





Figur 1. Terrängkartan med undersökningsområdet. Skala 1:50 000.

## SAMMANFATTNING

---

Arkeologikonsult har under september och november 2019 utfört en arkeologisk förundersökning och en efterföljande arkeologisk undersökning av hägnadssystemet L2010:1826, boplatserna L2008:8073 och L2021:458 samt hållristningslokalerna L2010:9790 och L2010:9090 i Linghem utanför Linköping. Arbetet utfördes med anledning av att Trafikverket planerade för byggnationen av en ny infart mellan landsväg 796 och Linghem. Undersökningsområdet låg strax väster om Linghem i en fornlämningsrik bygd med inslag av lämningar från stenåldern och framåt. Resultaten från undersökningen påvisade daterade lämningar från sen bronsålder fram till vendeltid men området har även fortsatt att nyttjats därefter.

Undersökningarna berörde tre områden. Vid förundersökningen i område 1, som omfattade en stensträng, påträffades en tidigare okänd boplats (L2021:458). Boplatsen som blev föremål för en arkeologisk undersökning bestod bland annat av en skärvtenshöj och ett skärvtensflak. Båda daterades till yngre bronsålder, i skärvtenshöjen hittades även

bronsålderskeramik med en unik dekor som visade på kontakter ned mot Skåne. Två stolphål som innehöll mältat korn antydde att ölbryggning pågått inom området under förromersk och äldre romersk järnålder. En ny stensträng hittades och flera sedan tidigare kända stensträngar undersöktes. En av dessa stensträngar kunde stratigrafiskt dateras då den låg på två nivåer av odlingslager, en stenpackning samt en härd. Härden daterades till folkvandringstid–äldre vendeltid. Stensträngen är således inte från den så ofta antagna äldre järnåldern utan som tidigast från vikingatid eller medeltid.

I område 2 påträffades ett treskeppigt långhus, två hägnader, en stenpackning, en aktivitetsyta och ett stort antal stolphål och härdar. Lämningarna härrör troligen från flera gårdar än den som hittades. Huset daterades till yngre romersk järnålder–folkvandringstid.

Inom område 3 undersöktes en berghäll med sedan tidigare kända skålgropar och ytan nedanför hällen. Inga nya lämningar hittades.

## INLEDNING

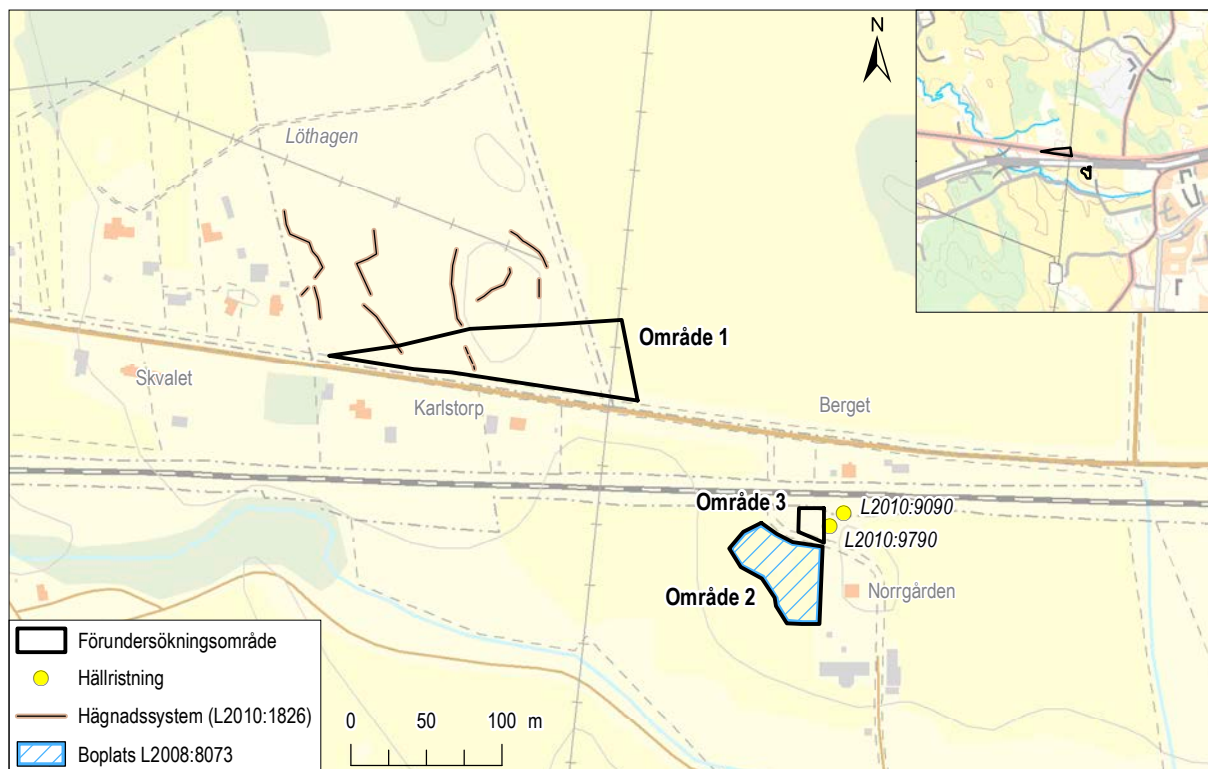
---

Efter beslut av Länsstyrelsen i Östergötland (dnr 431-14209-2018) utförde Arkeologikonsult under hösten 2019 en arkeologisk förundersökning av tre närliggande områden i Linghem, strax öster om Linköping (figur 1). Ingreppet föranleddes av att Trafikverket planerade en ny infart mellan landsväg 796 och Linghem.

Förundersökningsytan bestod av tre områden. Område 1 omfattade en stensträng i hägnadssystem L2010:1826, område 2 boplatsen L2008:8073 och område 3 hållristningarna L2010:9790 och L2010:9090. Inom område 1 påträffades en tidigare okänd boplats vid förundersökningen, L2021:458. Boplatsen hade inte påträffats vid den utredningen

som gjordes (Lindwall 2017) då ingen schaktning kunnat göras i området på grund av att naturvärdesinventeringen inte var genomförd (figur 2).

Eftersom den nya boplatsen inom område 1 ansågs för stor för att undersökas inom förundersökningsbeslutet skapades ett nytt ärende av Länsstyrelsen i Östergötland (dnr 431-14264-2019) för en kompletterande arkeologisk undersökning. Undersökningsområdet utökades så att det inkluderade ytterligare en stensträng i hägnadssystemet L2010:1826 då denna låg inom Trafikverkets tilltänkta nyttjandeområde. Totalt avbanades cirka 6 000 kvadratmeter.



Figur 2. Förundersökningsområdena på Fastighetskartan. Skala 1:5 000, översikt i skala 1:50 000.

## SYFTE

Syftet med undersökningarna skiljde sig något för de tre olika områdena då de alla hade olika karaktär.

### Område 1

Att avgränsa aktuella lämningar samt att fastställa, undersöka och dokumentera fornlämningarnas karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt tillvarata fornfynd. Resultaten skulle kunna användas för att beräkna omfattningen av en arkeologisk undersökning, samt kunna användas i företagarens planering. Om möjlighet fanns att undersöka och dokumentera fornlämningarna inom ramen för förundersökning skulle detta göras i samråd med Länsstyrelsen.

### Område 2

Att avgränsa aktuella lämningar samt att fastställa, undersöka och dokumentera fornlämningarnas karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt

tillvarata fornfynd. Om det visade sig att lämningen var av ringa eller enklare karaktär skulle lämningen undersökas och tas bort inom ramen för förundersökningen. Tät kontakt skulle hållas med Länsstyrelsen och beredskap skulle finnas för att utan dröjsmål kunna arbeta fram en undersökningsplan för en arkeologisk undersökning.

### Område 3

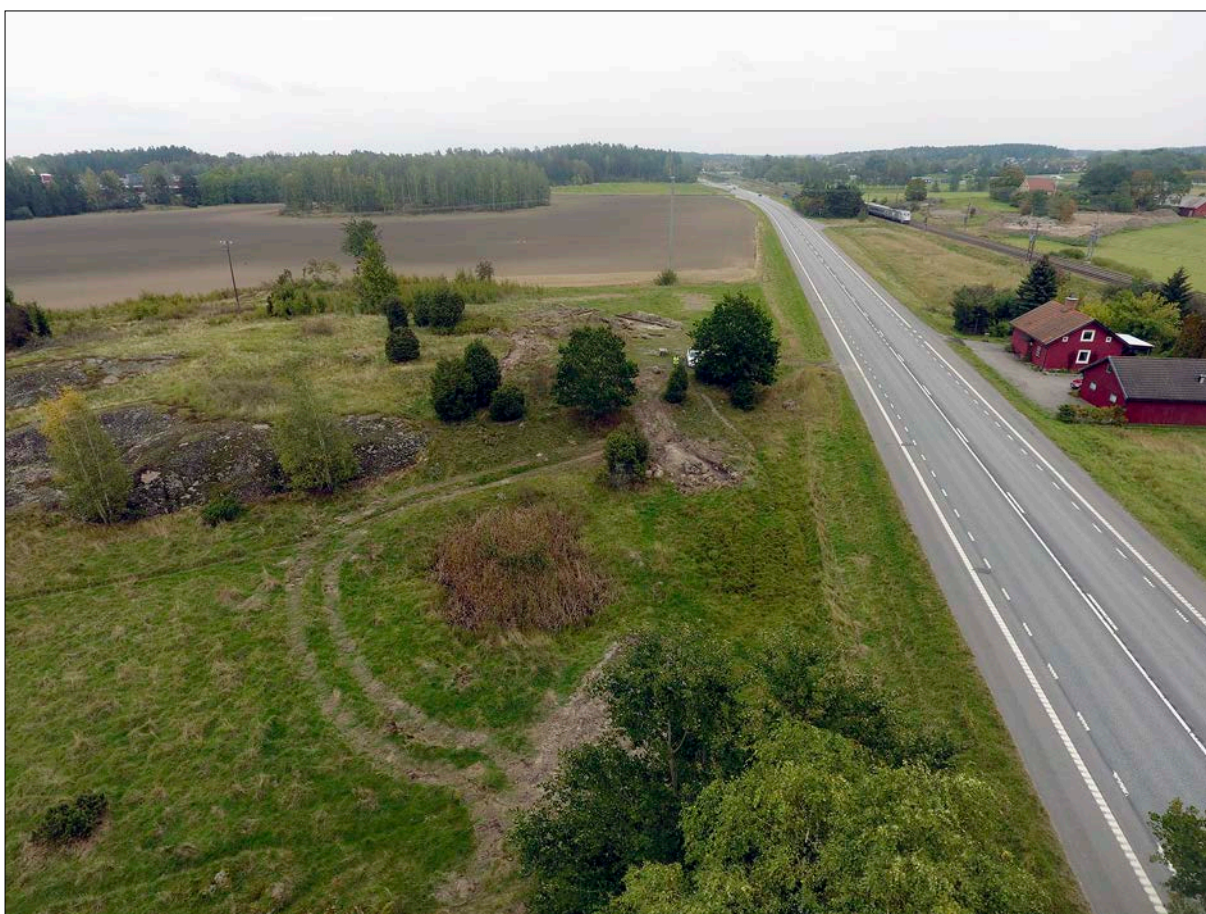
De redan registrerade och dokumenterade hållristningarna låg utanför det aktuella exploateringsområdet. Förundersökningens syftade var att undersöka om fler hållristningar eller andra lämningar kunde finnas inom exploateringsområdet. Om hållristningar framkom skulle dessa dokumenteras enligt rådande praxis. Förslag skulle även ges till åtgärder för att skydda de befintliga hållristningarna under byggskedet.



# TOPOGRAFI

Platsen för undersökningarna var belägen på den flacka Östgötaslätten strax intill samhället Lingham. Undersökningsområdena låg 48–60 meter över havet och lämningar från alla tidsperioder kunde förväntas. Strandlinjeförskjutningen har inte varit av någon central betydelse för människorna som rört sig i området. Landskapet har istället präglats av sjöar och åar, vilka har lämnat efter sig det böljande landskap med spridda våtmarker som finns idag. Området präglas av vidsträckt åkermark på glaciallera, med

trädbevuxna och delvis blockiga moränhöjder. Här och var sticker urberg upp som rundade hällar vid impedimenten. Stråk med sväm- och isälvsediment som utgör både bevarade, borttagna eller utdikade våtmarker återfinns även i området. Växtligheten närmast undersökningsområdena bestod till stor del av barr- och blandskog med enstaka öppna och trädbevuxna betesmarker (figur 3).



**Figur 3.** Topografin präglades av åkermark och hagmark uppe på impedimenten. Centralt i bilden syns område 1 efter sökschaktning under förundersökningen, på andra sidan järnvägen i högra hörnet syns område 2 och 3 efter avbaning. Foto från väster. Spridningstillstånd från Lantmäteriet LM2021/002687.

## FORNÄMNINGSMILJÖ OCH TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR

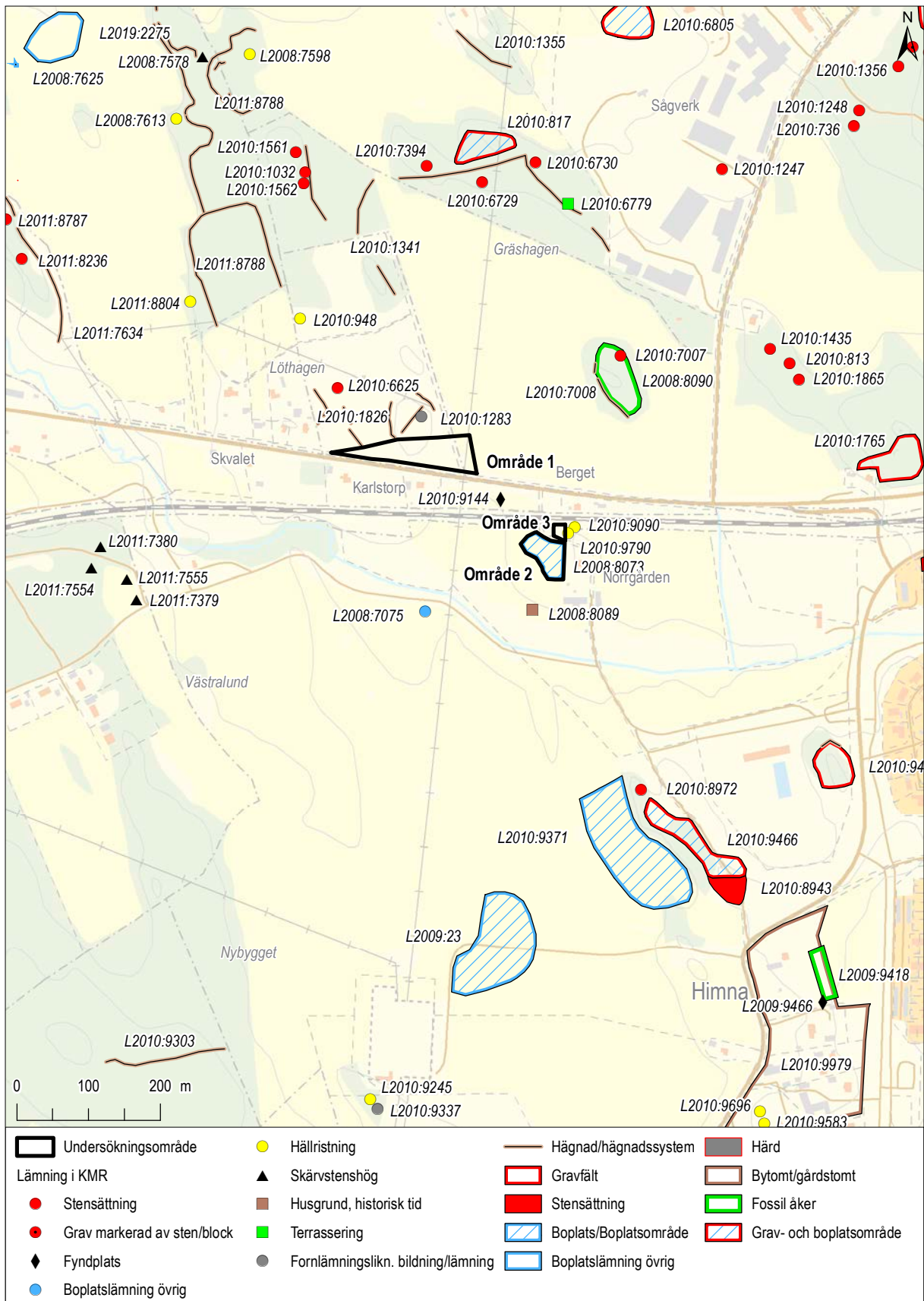
I närområdet finns få stenålderslämningar, det främsta fyndet gjordes nyligen vid en utredning knappt 7 km norr om undersökningsområdet där en yta med stora mängder slagen kvarts påträffades. Ytan tolkades preliminärt som en verkstadsyta (Olofsson 2019:9). I övrigt återfinns endast fynd av enstaka stenyxor och kvartsavslag. Landskapet präglas istället av en stor mängd fornlämningar från brons- och järnåldern, i form av boplatser, fossil åkermark, gravfält och olika former av stensättningar. Mycket få av dessa lämningar har undersökts. Tidstypiska bronsålderslämningar syns delvis i form av skärvstenshögar och skålgropar på markfasta block och hållar men även på lösa stenar (L2010:9144). Mer tidstypiska järnålderslämningar återfinns i de stora antal stensträngar vilket präglar landskapet. Östergötland är tillsammans med Uppland och Öland de stensträngstätaste landskapen i Sverige (Ternström 2018:7) (figur 4).

Förleden i namnet Lingham anses syfta på ordet ljun, området tycks således varit hårt betat vilket gynnat ljungväxter (Strid 1987:17 citerad i Elfstrand 2007:5). Lingham omnämns första gången i medeltida skriftliga källor från 1315 och 1318. När Mats Thyrneresson skänkte delar av gården eller byn till Linköpings domkyrka och då Ingegerd Svan-tepolksdotter skänkte en del av ägorna till en prebendestiftelse inom domkyrkan (Ridderstad 1875–1880:348). Enligt det historiska kartmaterialet har platserna för de tre undersökningsområdena nyttjats som åker- och hagmark långt fram i tiden.

Tidigare undersökningar har utförts inom området, i den södra änden av dagens Lingham har en yta med stensträngar, härdar och skärvstensförekomster undersökts (L2008:7075). Intill lämningarna fanns ett vattenhål som stensträngarna ska ha anslutit till (Fernholm 1984:286). Vid en förundersökning strax väster om Lingham påträffades två härdar (L2008:7075), varav en <sup>14</sup>C-daterades till äldre vendeltid, 545–645 e.Kr. (Sjölin 2016). I västra Lingham har en förundersökning gjorts vid Himna gårds historiska bytomt (L2010:9979). Lämningar från förromersk järnålder till medeltid påträffades

(Sköld och Ericsson 2017:11ff). Inga huskonstruktioner kunde iakttas bland de stolphål, härdar och kulturlager som framkom men området tycks likväl ha utgjort en boplats med en intilliggande fossil åker (L2009:9418). Två härdar <sup>14</sup>C-daterades, en till yngre förromersk järnålder–äldre romersk järnålder, 170 f.Kr.–20 e.Kr., den andra till äldre vendeltid, 540–640 e.Kr. Ett stolphål <sup>14</sup>C-daterades till medeltid, 1160–1260 e.Kr, i ett annat stolphål påträffades östersjökeramik. Ett silvermynt hittades som präglats i Oxford åt den engelska kungen Æthelred II som styrde England mellan 978–1016. Vad som tolkades som en slarvigt lagd stenläggning eller gårdsplan innehållande skörbränd sten, kol, keramikfragment, bränd lera och brända ben hittades också (Sköld & Ericsson 2017:12, 22). Himna by omnämns första gången 1406 och har tydligt haft en lång platskontinuitet (Ridderstad 1917:134). Inför Ostlänken-projektet har i skrivande stund flertalet utredningar utförts i området. Dessa bekräftar det stora antalet fornlämningar i området och större undersökningar kommer i framtiden förhoppningsvis bringa än mer kunskap om hur dessa lämningar förhåller sig till varandra.

Två utredningar har gjorts inför samma planerade infart som även gett upphov till den här rapporten. En utredning etapp 1 har utförts av Sweco där omfattande hägnadssystem bestående av stensträngar karterades (Ternström 2018). Vid den utredning som Arkeologikonsult utförde 2017 av boplatzen L2008:8073 avgränsades och daterades denna via en härd till folkvandringstid, 420–570 e.Kr. (Lindwall 2017:13). Härden ligger inom det område som i denna rapport benämns som område 2. Den yta som inom denna rapport benämns som område 1 var också föremål för undersökning vid Arkeologikonsults utredning (Lindwall 2017:18). Ytan inventerades och karterades och flera stensträngar, en våtmark och en möjlig odlad yta hittades vid inventeringen (se figur 9).



**Figur 4.** Fornlämningsskildern runt undersökningsområdena dominerades av stensträngar och boplatzlämningar. Markerade på Fastighetskartan i skala 1:8 000.



# GENOMFÖRANDE

Fältarbetet genomfördes i två omgångar, förundersökningen gjordes i september 2019 och den arkeologiska undersökningen i november 2019. Vid förundersökningen skulle tre områden undersökas, här benämnda som område 1, 2 och 3. Sökschaktning utfördes genom matjordsavbanning och skiktvis metalldetektering av ploglagret ned till kulturlagerförande nivå eller opåverkad mark. Förtätningar gjordes där det bedömdes nödvändigt för tolkningen av platsen eller anläggningen. Anläggningarna grävdes först till 50 % och ett urval provtogs för att därpå grävas ut i sin helhet. Provrutor grävdes i de lager som påträffades (figur 5). Vid den påföljande arkeologiska undersökningen i område 1 banades hela den aktuella ytan av.

Samtliga anläggningar och lager mättes in och beskrevs skriftligen i digital kontextblankett på läsplatta (bilaga 1). Påträffade fynd mättes in till sin kontext och registrerades med avseende på typ, material och antal (bilaga 2). Fynd av sentida karaktär tillvaratogs inte. Jordprover för makrofossilanalys togs i ett urval av undersökta anläggningar och lager i syfte att bestämma deras innehåll, funktion och karaktär samt för att hitta material med låg egenålder som kunde användas för  $^{14}\text{C}$ -analys. Proverna har genomgått makrofossil-, pollen- samt vedartsanalys, utförd av Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult (bilaga 4). Tio  $^{14}\text{C}$ -analyser har utförts av International Chemical Analysis Inc. i Miami på material från område 1 och 2 (bilaga 5).  $^{14}\text{C}$ -analysens resultat kalibrerades med 2 sigma. Den keramik som hittades har analyserats av Ole Stilborg vid SKEA (bilaga 3), ett mynt har konserverats av Max Jahrehorn vid OXIDER (bilaga 6).



**Figur 5.** Schaktning vid område 1, ytan totalavbanades efter att boplatzen ansetts vara allt för stor för att endast undersökas via förundersökningsschakt. Foto från väster.



**Figur 6.** Efter schaktning grävdes anläggningarna för hand. Foto från öster.



# RESULTAT

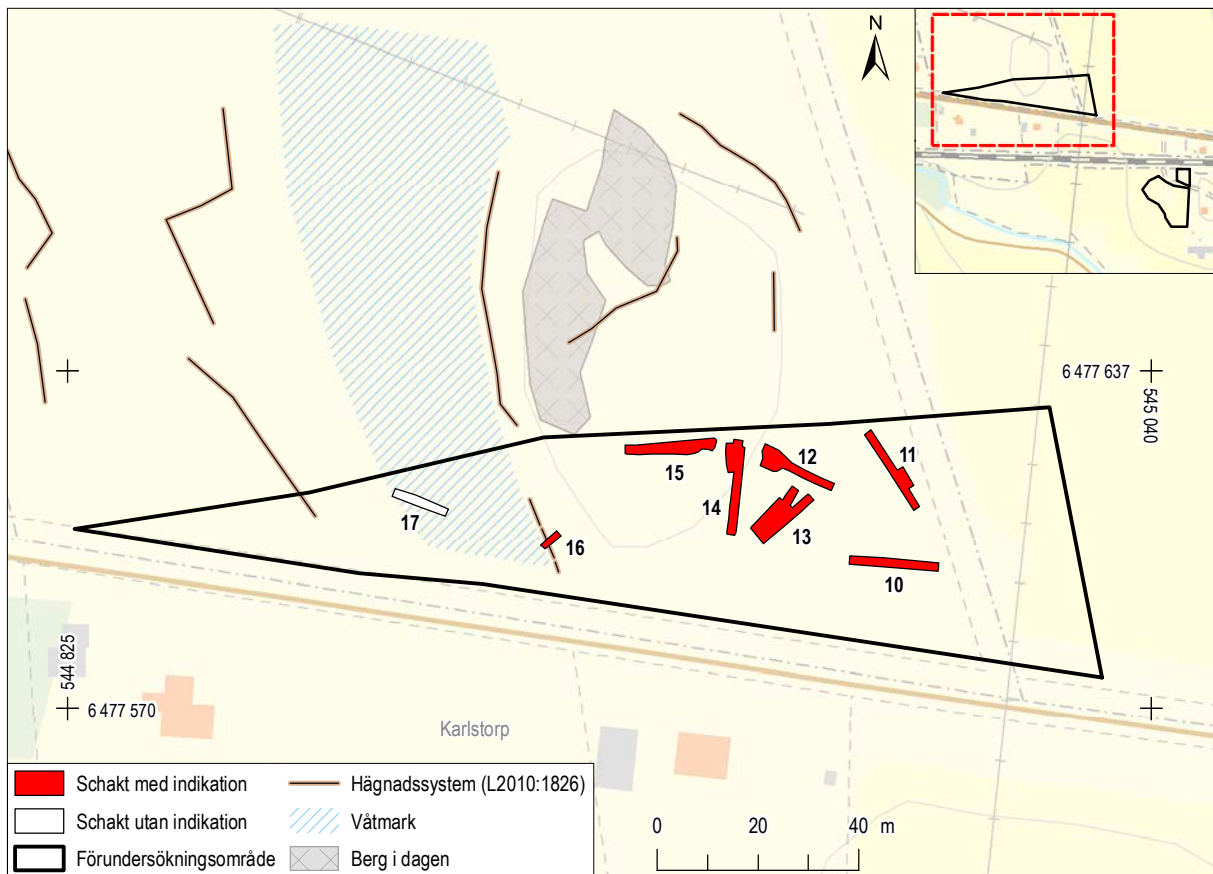
## Område 1

Terrängen sluttade åt söder och undersökningsområdet låg i den södra änden av ett impediment (figur 7). I den västra delen av ytan löpte en större berggård vidare norrut. Denna sluttade i väster ned till ett vattensjukt parti som under förhistorisk tid utgjort en våtmark (bilaga 4). Vidare västerut låg flera stensträngar och en yta som tycktes varit odlad.

Vid förundersökningen inom området skulle stensträngssystemet L2010:1826 avgränsas, kategoriseras och dateras. Sammanlagt schaktades cirka 260 m<sup>2</sup>. Vid sökschaktning påträffades en tidigare okänd boplats (figur 8). Boplatsen var så pass omfattande att den inte kunde undersökas och tas bort inom ramen för förundersökningen. Länsstyrelsen beslutade därför om en arkeologisk undersökning.



**Figur 7.** Område 1 innan schaktning. Nedanför det impediment som utgjorde ytans västliga gräns sträckte sig en våtmark. Foto från söder. Spridningstillstånd från Lantmäteriet LM2021/002687.



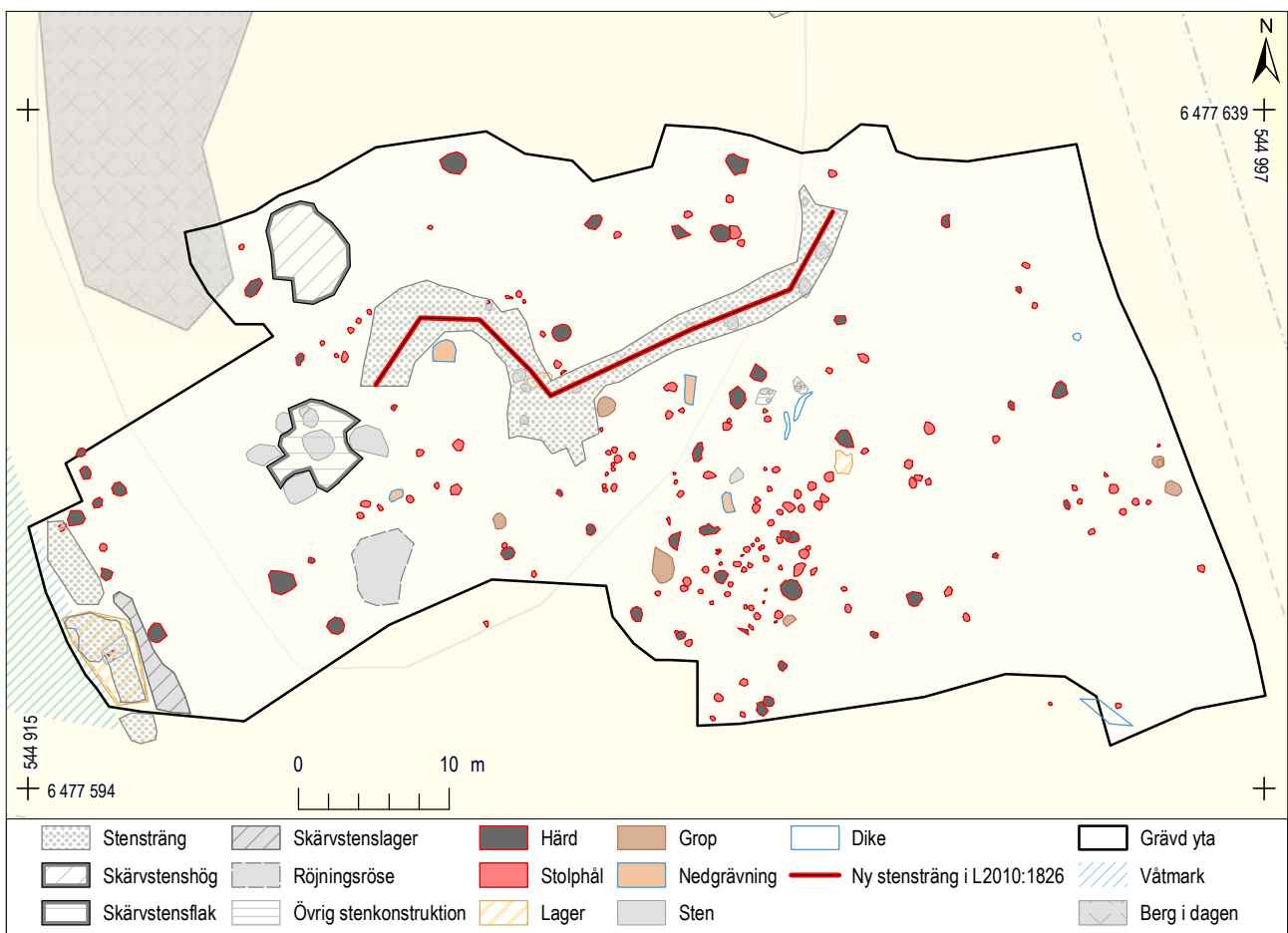
**Figur 8.** Plan över område 1 med hägnadssystemet L2010:1826. Skala 1:1 500, översikt i skala 1:10 000.

Efter förundersökningen upptäcktes att ytterligare en av de sedan tidigare kända stensträngarna i hägnadssystemet L2010:1826 låg inom Trafikverkets planerade arbetsområde. En mindre yta lades därför till cirka 40 meter väster om undersökningsytan. Ett cirka 8 x 5 meter stort schakt grävdes genom ett parti av stensträngen (figur 9).

Vid den arkeologiska undersökningen avbanades en cirka 2 900 kvadratmeter stor yta och ytterligare boplatslämningar påträffades (figur 9). Undergrunden utgjordes i den västra delen av stenig och grusig morän med undantag för det sydvästra hörnet där undergrunden bestod av glaciallera. I den östra delen av ytan bestod undergrunden av glaciallera, undersökningsområdet gränsade i öster mot ett större område uppodlad åkermark. Totalt påträffades 219 anläggningar – 55 härdar, 134 stolphål och 8 gropar – varav 115 (cirka 53 %) undersöktes (figur 10).



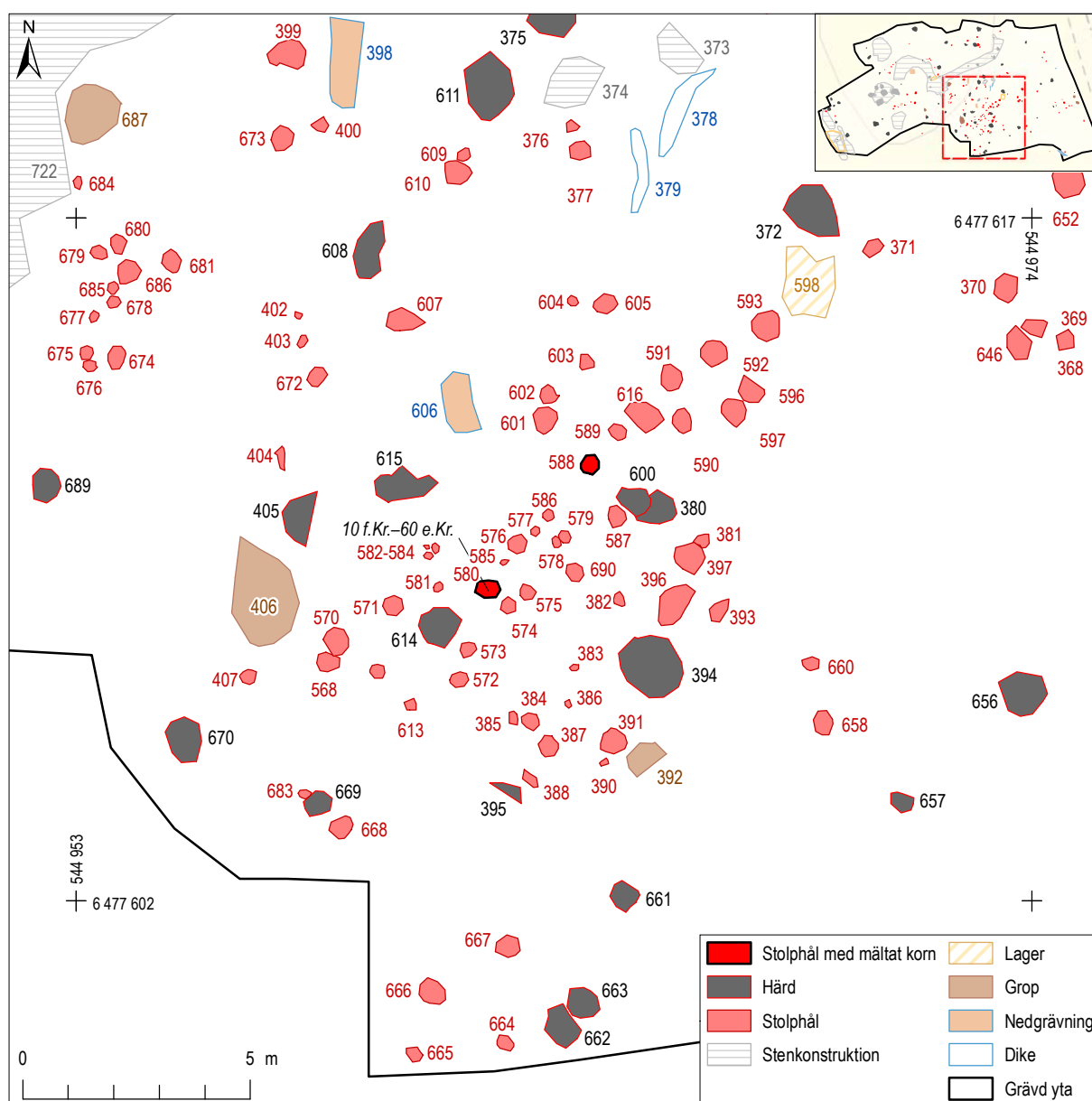
**Figur 9.** Plan över grävd yta i den arkeologiska undersökningen. Skala 1:1500.



**Figur 10.** Plan över område 1 med anläggningar. Skala 1:500.

Anläggningarna var framför allt koncentrerade i området södra del nedanför en öst–västligt liggande stensträng (722) som visade sig ingå i hägnadssystemet L2010:1826. Därifrån glesades anläggningarna ut åt respektive väderstreck, framför allt åt sydöst där avrinningen från den ovanliggande höjden var som störst. Flera möjliga stolprader gick att skönja men inget var så tydligt att man säkert kan säga att det rör sig om huskonstruktioner. I två stolphål (580, 588) återfanns rester av mältat korn vilket tyder på att ölbrygging pågått på platsen (bilaga 4). Stolphålen har troligen varit del av ett bryggghus (figur 11). Stolphålet 580 daterades till förromersk järnålder–äldre romersk järnålder, 10 f.Kr.–60 e.Kr. (bilaga 5).

Det är möjligt att flertalet av de stolphål som påträffades ursprungligen utgjort olika former av hägnader. Det är tveksamt om några av det större antalet stolphål som påträffades ursprungligen utgjort boplatshus. Lutningen på ytan har troligen gjort den olämplig då avrinningen från höjden varit ansenlig även under förhistorisk tid. Möjliga boplatslägen finns norr om undersökningsområdet på flera av de terrassliknande ytorna uppe på de omkringliggande impedimenten.

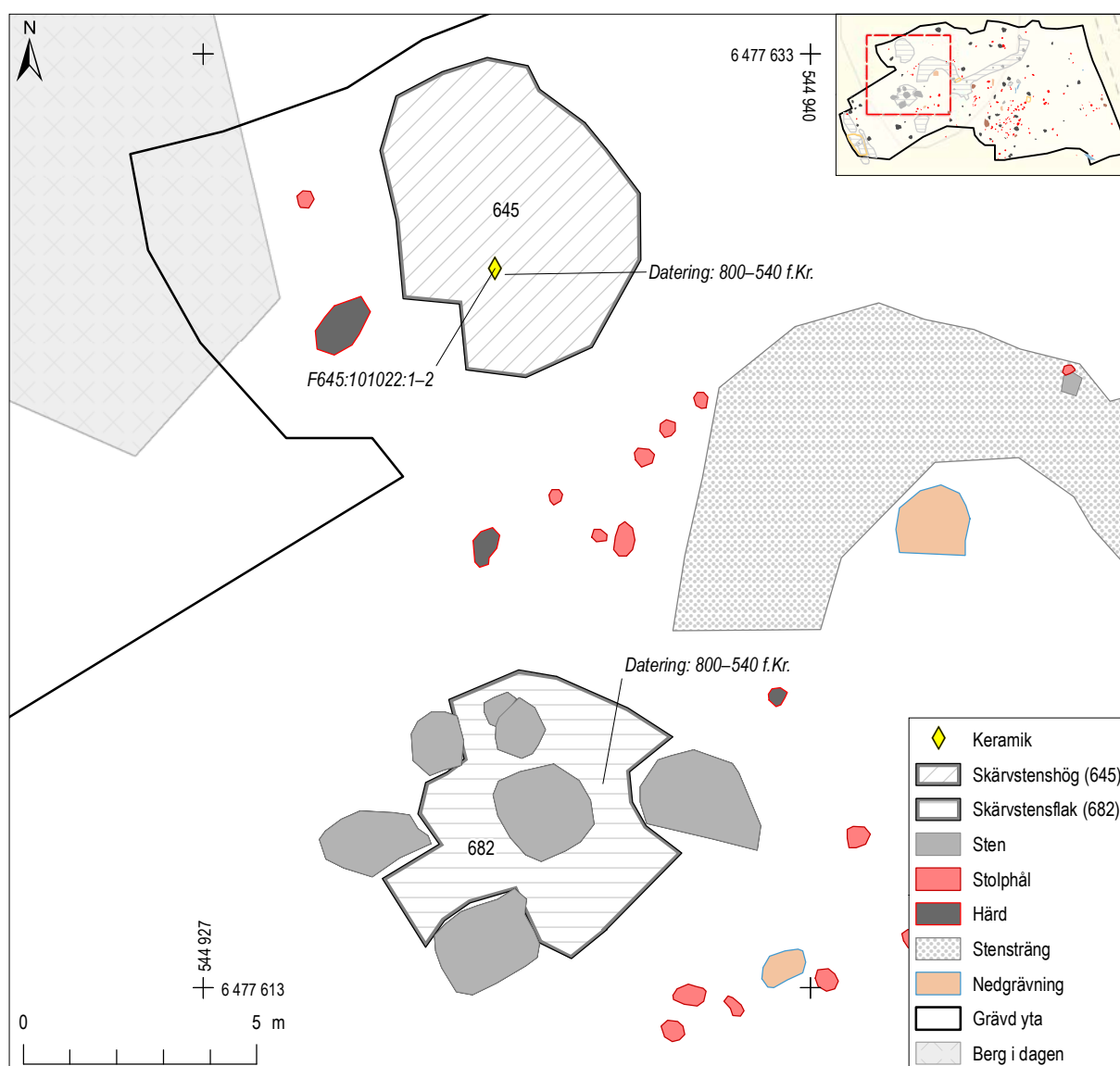


**Figur 11.** Plan över stolphålen 580 och 588 som innehöll mältat korn, stolphålen har troligen varit en del av ett bryggghus. Skala 1:150, översikt i skala 1:2000.



I nordvästra hörnet av området hittades en skärvstenshög (645) (figur 12) med inslag av större stenar som ej varit eldpåverkade. Först grävdes en sektion, därefter tömdes den partiellt för hand (figur 13). Tre keramikskärvor påträffades varav två tillhörde samma kärl (F645:101022:2). Dessa bestod av en buk och en mynningsdel från en rabbad kruka med glättad hals, en så kallad B-kruka, daterad till slutet av yngre bronsålder, period V–VI. Den ensamma skärvan (F645:101022:1) bestod av ett liknande gods och har troligen en liknande datering. Det rabbad partiet på B-krukan avgränsades mot den glättade delen av en vulst med modellerade horisontella knoppar (figur 14). B-krukor från södra Sverige har

en liknande utformning men med intryck eller små knoppar som markering för övergången från rabbad buk och glättad hals (bilaga 3). Ole Stilborg som har gjort keramikanalysen menar att kombinationen av vulst och modellerade avlånga knoppar inte har några kända föregångare utifrån det tillgängliga jämförelsematerialet och därför är unik. Kärlets design kombinerar en vulst som är mycket ovanlig så här långt norrut med en lokal design i form av horisontella knoppar. Stilborg tolkar B-krukan som en hybrid av olika traditioner som kan ha uppstått via kontakter söderut ned mot Skåne. I det makrofosilprov som togs ur skärvstenshögen hittades sädesrester som tolkades vara rester av hushållsavfall samt



**Figur 12.** Plan över skärvstenshögen 645 och skärvstensflaket 682. Skala 1:150, översikt i skala 1:2000.



**Figur 13.** En sektion grävdes i skärvstenshögen 645. Foto från väster.



**Figur 14.** Övergången mellan B-krukans rabbade buk och glättade hals avgränsades av en vulst med modellerade horisontella knoppar (F645:101022:2). Skala 1:1.



träkol (bilaga 4). Träkolet  $^{14}\text{C}$ -daterades till yngre bronsålder, 800–540 f.Kr. (bilaga 5).

Strax söder om skärvstenshögen påträffades ett skärvstensflak (682) som låg mellan och runt ett antal större stenar och markfasta block (figur 15). Förekomsten av de större stenarna och anläggningens varierande djup gjorde att ingen sektion upptogs. Anläggningen grävdes skiktvis ned till moränen. Ur

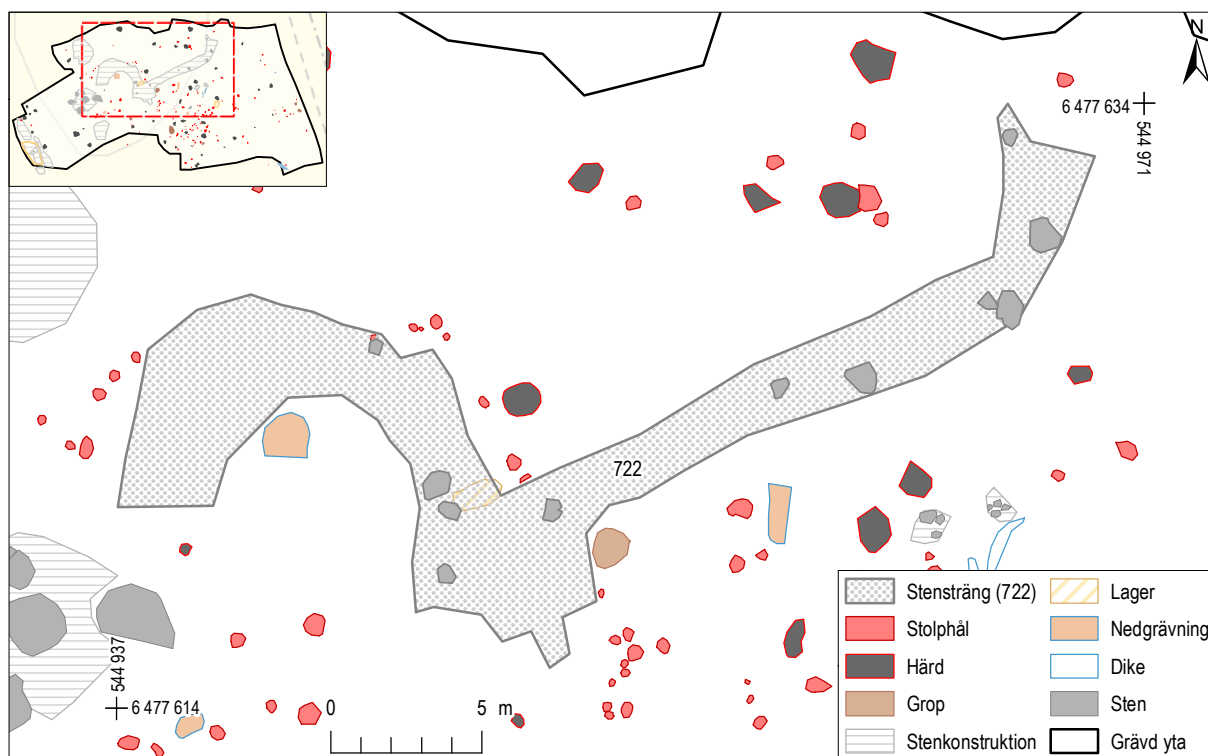
det makrofossilprov som togs framkom bland annat kubbvete från bröd (bilaga 4). Anläggningen daterades till yngre bronsålder, 800–540 f.Kr. (bilaga 5). Den flacka formen i jämförelse med skärvstenshögen kan möjligen antyda att anläggningen blivit störd om skärvsten plockats från anläggningen. Nedanför skärvstensflaket låg ett mer eller mindre övertorvat röjningsröse (257).



**Figur 15.** Skärvstensflaket 682 undersöks. Foto från norr.

I den norra delen av undersökningsområdet hittades en ny stensträng (722) troligen tillhörande det sedan tidigare kända hägnadssystemet L2010:1826 (figur 16). Stensträngen låg i nordöst-sydvästlig riktning på höjden av det impediment som återfanns inom område 1. I dess östra ände vek den av norrut. Denna fortsättning låg tydligt i nord-sydlig riktning. Stenarna var i det östra partiet mindre

än i resterande del. I väster vek den av norrut och tog formen av en halvmåne och bildade en avsats åt söder. Stenarna var utrasade och låg i upp till fem rader och det var svårt att uppskatta hur den varit konstruerad (figur 17). Troligen har den bestått av stenar i två till tre rader i minst två skikt. Stenarnas storlek varierande mellan 0,15–1 meter. Enstaka större stenblock återfanns i den västra änden.



**Figur 16.** Plan över stensträng 722 samt omkringliggande anläggningar. Skala 1:250, översikt i skala 1:2000.

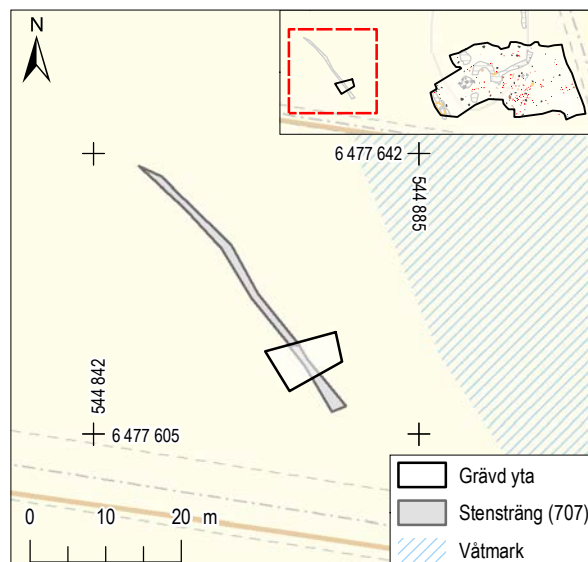


**Figur 17.** Den östra delen av den nyfunna stensträngen 722. Foto från väster.

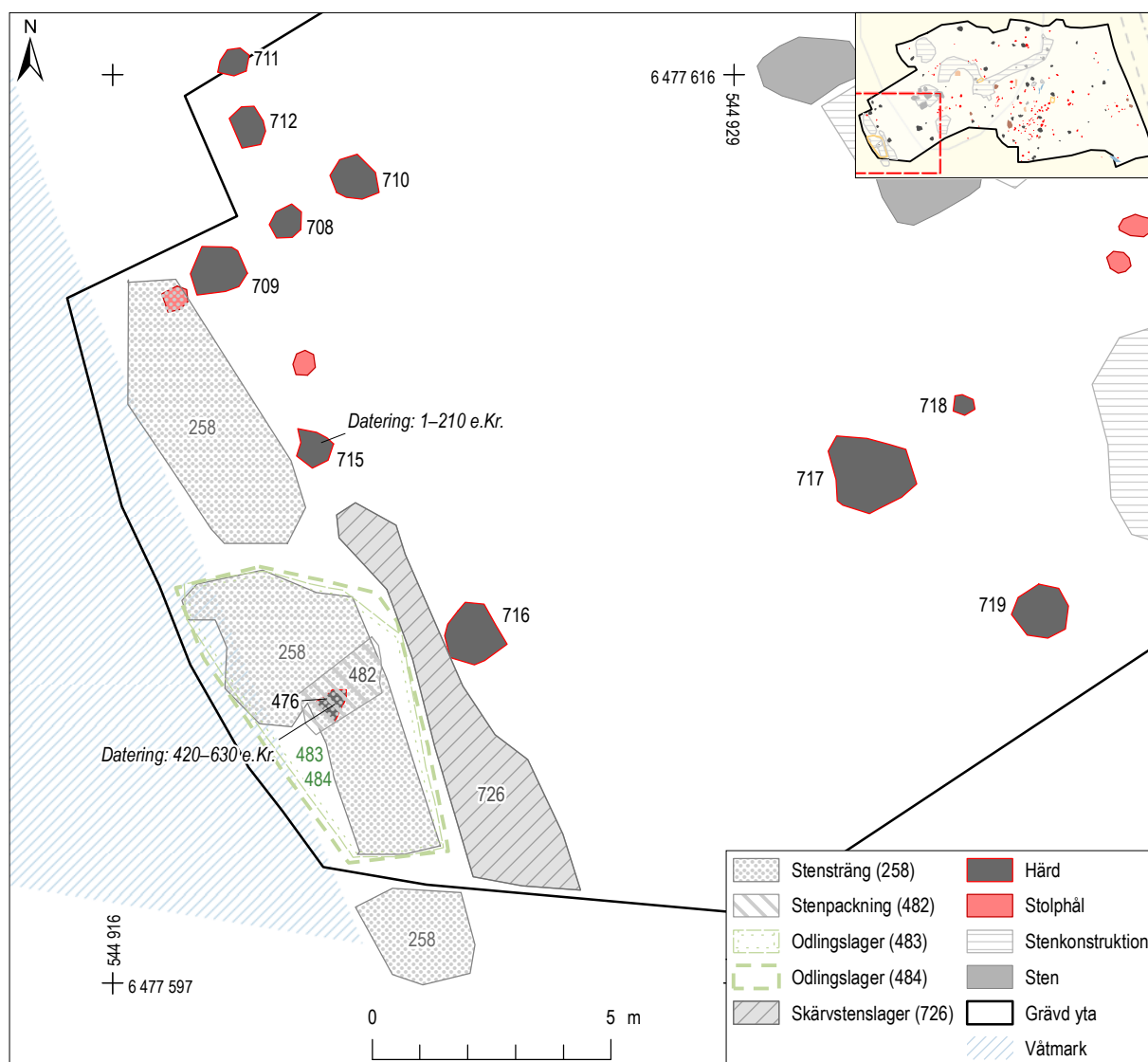


En sedan tidigare känd stensträng (707) inom det befintliga hägnadssystemet L2010:1826 låg väster om den primära undersökningsytan inom område 1 (figur 18). Ett schakt grävdes i dess södra del och det framkom att stensträngen var konstruerad med dubbla rader av stenar som delvis låg direkt på berg i dagen i eller morängrus på berg. Anläggningen var bitvis förstörd och endast den undre stenraden fanns kvar, bredden var cirka 0,8–1 meter och stenarna varierade i storlek mellan 0,5–0,9 meter. Österut slutade terrängen nedåt till den lägre liggande våtmarken.

Ytterligare en sedan tidigare känd stensträng (258) låg i en sluttning nedanför det impediment som återfanns inom område 1 (figur 19). Stensträngen låg i nord-sydlig riktning dikt an den intilliggande våtmarken och hägnar tillsammans med de tre stensträngarna in denna. I södra delen hade

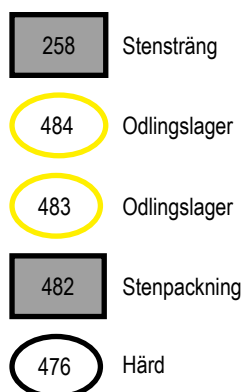


**Figur 18.** Plan över stensträngen 707. Skala 1:1 000, översikt i skala 1:4 000.



**Figur 19.** Plan över stensträngen 258 med dess underliggande och närliggande anläggningar. Skala 1:150, översikt i skala 1:2 000.

stensträngen blivit störd i samband med en ledningsdragning och i norr hade den använts som stöd för en sentida damm inom våtmarksytan. I dess mitt fanns en utbuktning bestående av trolig röjningssten som lagts på stensträngen. Stenarna var delvis utrasade och låg i upp till fem rader och i två skikt, stenstorleken varierande mellan 0,2–1 meter. Under stensträngen låg två odlingslager (484 & 483) bestående av kompakt silt med inslag av småsten (figur 20). Dessa lager har troligen tillkommit när den intilliggande våtmarken brukats. Under hittades en flerskiktad stenpackning (482) bestående av främst natursten med inslag av skärvig och skörbränd sten i varierande storlek upp till 0,17 meter. Stenpackningen återfanns endast i förundersökningschaktet (figur 21). Under hittades en cirka 0,71 x 0,43 meter stor härd (476) som daterades till folkvandringstid–äldre vendeltid, 420–630 e.Kr. (bilaga 5). Strax öster om stensträngen låg en stenpackning (726) bestående av primärt skörbränd och skärvig sten. Stenarna var cirka 0,1 meter stora och tycktes inte vara lagd utan utslängd i omgångar (figur 22).



**Figur 20.** Matris över stensträng 258, odlingslager 484 & 483, stenpackning 482 och härd 476.



**Figur 21.** Vid förundersökningen grävdes ett schakt genom stensträngen 258, under denna framkom de två odlingslagren 483 och 484 samt stenpackningen 482. Underst hittades härd 476. Foto från söder.



**Figur 22.** Stenpackningen 726 bestod primärt av skörbränd och skärvig sten, här efter att den intilliggande stensträngen tagits bort. Foto från söder.

I närheten av det ovan nämnda stensträngspartiet och dess underliggande härd fanns en koncentration av härdar (se figur 19). Dessa låg likt stensträngen nedanför den sluttande berghäll som utgjorde början på det impediment som täckte stora delar av område 1. Bortsett från härd 708 som endast var en möjlig härdbotten varierade djupet på dessa mellan 0,11–0,25 meter, härdarnas storlek varierade mellan cirka 0,5–1,20 meter (figur 23). Härd 715 daterades till äldre romersk järnålder, 1–210 e.Kr. (bilaga 5). Ett antal härdar låg även uppe på impedimentet i dess yterkant, dessa hade en ungefärlig storlek på 0,35–1,1 meter och ett djup mellan 0,13–0,2 meter. Ytterligare härdar återfanns dock i stort antal inom hela område 1 och inte endast vid denna koncentration. En av de centralt liggande härdarna (689) daterades till äldre romersk järnålder 20–220 e.Kr. (bilaga 5).



**Figur 23.** Härd 711 (till höger) och härd 712 (till vänster). Foto från öster.

### Diskussion och tolkning av område 1

Den yngre bronsålderns lämningar syns tydligt inom område 1 i skärvstenflaket, skärvstenshögen och keramikskärvor från en så kallad B-kruka. Båda anläggningarna daterades till 800–540 f.Kr. (bilaga 5) och har tillkommit under ungefär samma tid. Möjligen har sten plockats ur skärvstensflaket under järnåldern eller senare tid, därav den flacka formen. Då inga huskonstruktioner påträffades från yngre bronsålder får det konstateras att området ligger i utkanten av den dåvarande gårdsbebyggelsen. Redan under yngre bronsålder tycks dock dessa människor utifrån keramikfynden haft långväga kontakter ned till södra Sverige. Ytan fortsätter att brukas under förromersk järnålder och äldre romersk järnålder och från denna tid fanns daterade anläggningar i form en härd och de stolphål som troligen ingått i ett brygghus. Hur konstruktionen har sett ut gick inte att urskilja, möjligen har den varit kvadratisk. Vid Köpinge, öster om Ystad har en gård från romersk järnålder med vad som tolkades som ett tillhörande kokhus hittats. Kokhuset hade en kvadratisk form och stolphålen innehöll bland annat groddade sädeskorn och humlefrön vilket tyder på öltillverkning (Linderoth 2012:45ff).

Ett visst tidsglapp återfanns i de daterade lämningarna fram till yngre järnålder då den härd som sedan kom att överlagras av en stensträng anlades. Stensträngar brukar generellt tolkas som en lämningstyp hemmahörande i äldre järnåldern. Mer regel än undantag är också att inga andra lämningar hittas vare sig under eller ovanpå dem. Den stensträng som hittades i Linghem med fyra underliggande kontexter, varav en <sup>14</sup>C-daterades, är således något utöver det vanliga. Att härden som låg underst i stratigrafin daterades till folkvandringstid–äldre vendeltid, 420–630 e.Kr. (bilaga 5) avfärdar stensträngens förväntade äldre järnåldersdatering. Den stenpackning som låg på härden har möjligen utgjort någon form av plattform ut mot den våtmark som låg intill stensträngen. Detta gör dess läge intressant utifrån våtmarkernas rituella betydelse under stora delar av forntiden. De små stenarna har troligen snabbt blivit nedtrampade i den våta marken vilket talar för att den inte utnytt-

jats kontinuerligt under en längre tid (jfr Bornfalk Back 2020). Våtmarken har troligen svämmat över under vår och höst vilket möjliggjorde slätterbruk och god betesmark för boskapsdjur men gjort marken för våt för spannmålsodling. De odlingslager som låg på stenpackningen har troligen tillkommit parallellt med brukandet av våtmarken.

Varför och när stensträngen tillkommer är oklart. Det har argumenterats för att stensträngar inte nyttjats för att hägna in boskap utan för att hägna in åkrar under äldre järnålder (Ericson & Strucke 2008:51ff). Den stensträng som här har diskuterats är yngre än så och flera av de inom område 1 undersökta stensträngarna och de omkringliggande stensträngarna inom hägnadssystemet L2010:1826 kan även de ha en yngre datering än den förmodade äldre järnåldersdateringen. Den angränsande våtmarken har troligen fungerat som betesmark under lång tid och varför man tillslut beslutar sig för att anlägga en stensträng intill den är svårt att säga. Möjligen har den varit del av en fågata som lett till ett vattenhål inom våtmarken där betesdjur har druckit. Att betesdjur har druckit just här antyds även i den skärvstenspackning som låg intill stensträngen. Denna är möjligen från äldre järnålder eller bronsålder då stensträngen avgränsar stenpackningen från våtmarken. Troligen har stenpackningen nyttjats innan stensträngen byggs som en förstärkt yta med utslängd sten för att underlätta för betesdjuren att ta sig fram. Liknade stensträngslämningar har hittats i Himna, strax öster om Linghem, L2010:7310 som tolkades leda ned till tre vattenhål (Fernholm 1984:286).

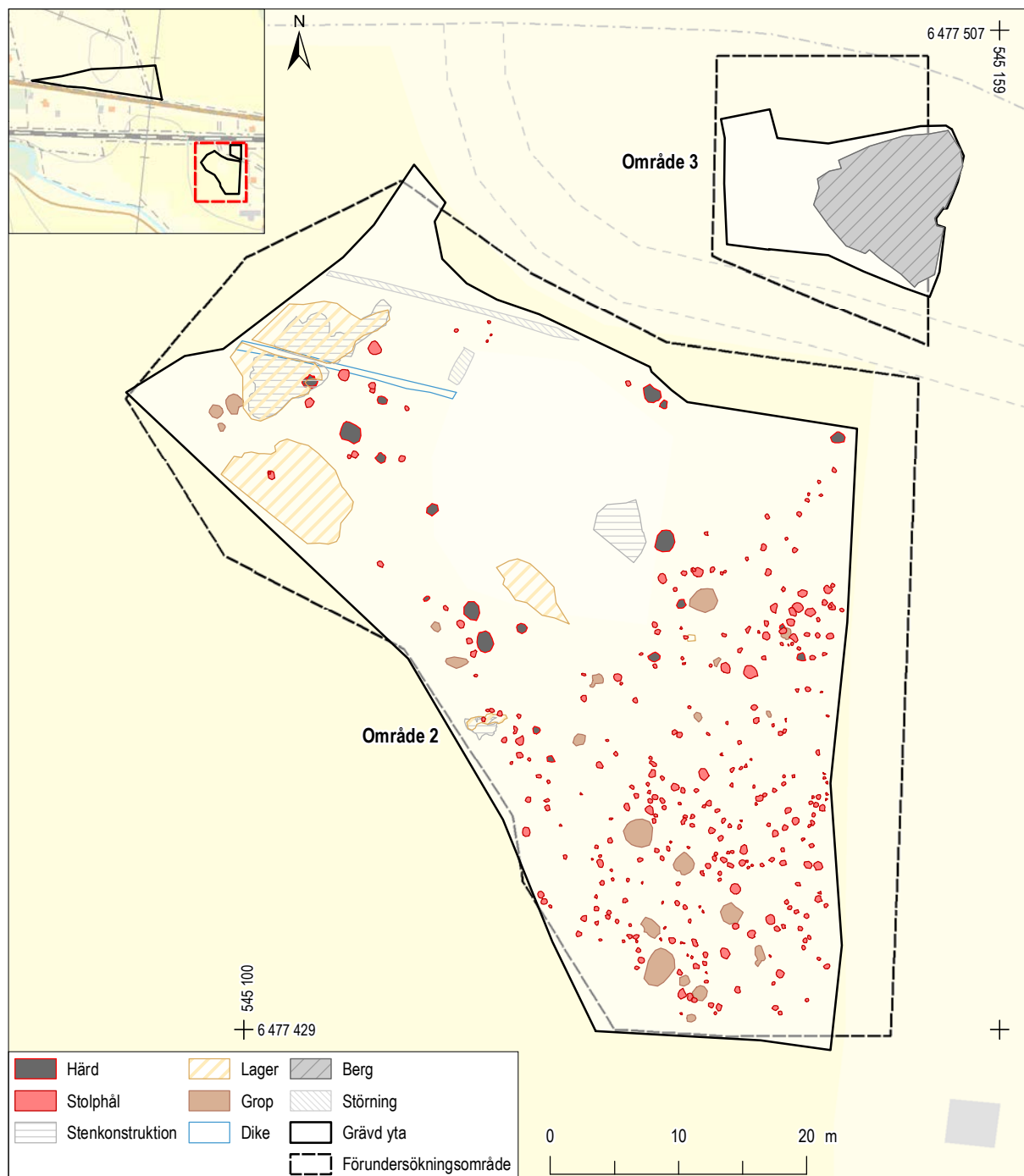
Den sedan tidigare okända stensträng som hittades i område 1 kan möjligen ha nyttjats för att hägna in en odlad yta uppe på det impedimentet som fortsatte norr om undersökningsområdet. Det går inte att odla till exempel skalkorn i vattensjuk mark, uppe på impedimentet där det har varit torrare har detta dock varit genomförbart. Möjligen har denna stensträng en mer klassisk äldre järnåldersdatering.



## Område 2

Område 2 låg i åkermark och under förundersökningen avbanades en yta på cirka 2 000 kvadratmeter för att ta fram den sedan tidigare kända boplatsen L2008:8073. Det större impediment som låg inom området avbanades inte.

Över majoriteten av ytan bestod undergrunden av mycket stenig och blockig morän, förutom i nordväst där den utgjordes av glaciallera (figur 24). Undersökningsområdet gränsade i norr mot järnvägsspår, i öster mot en bostadsfastighet och i väster och söder mot åkermark. Terrängen sluttade åt väster ned mot åkermarken. Centralt inom området låg ett delvis beväxt impediment som i övrigt utgjordes av berg i dagen. Totalt påträffades 366 anläggningar inom område 2 varav 119 undersöktes, cirka 35 %. Dessa bestod av 19 härdar, 312 stolphål och 21 gropar.





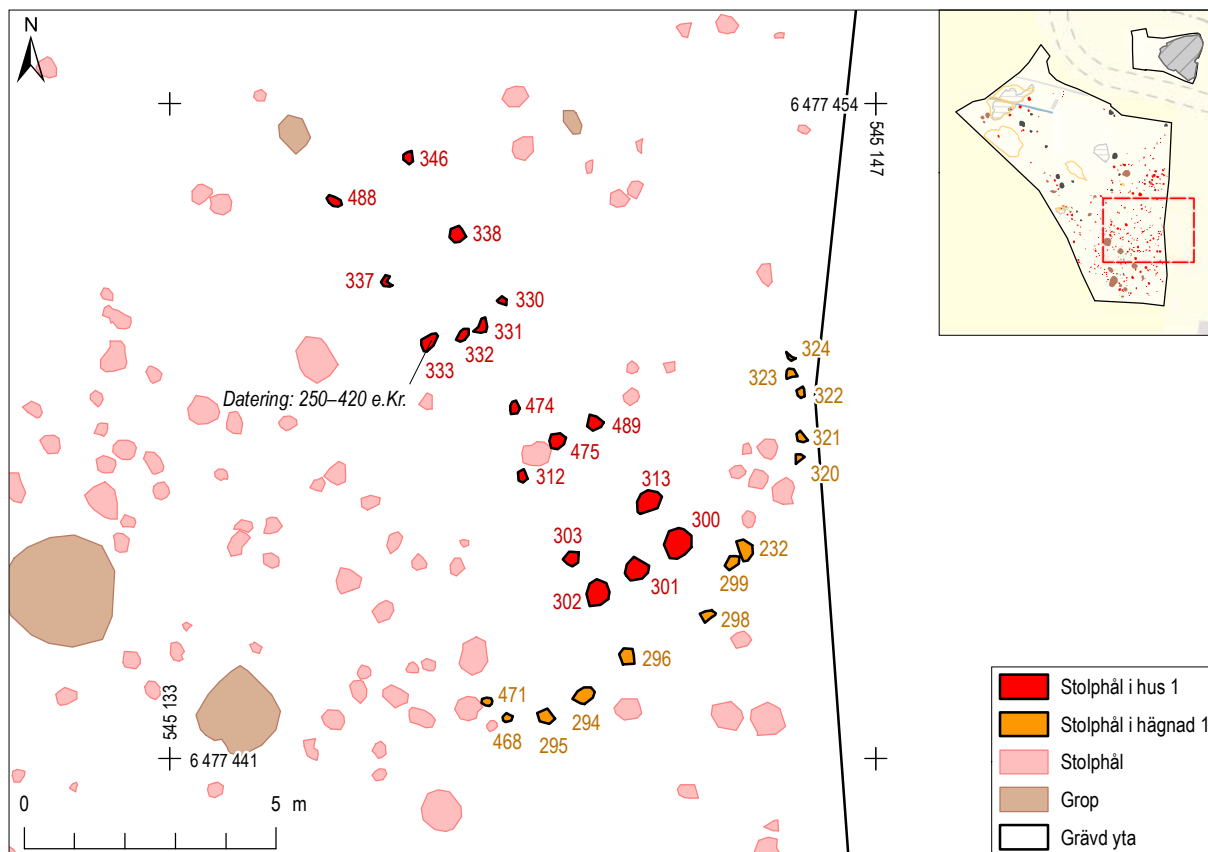
**Figur 25.** Område 2 efter avbaning, terrängen sluttar tydligt norrut. Område 3 syns i högra hörnet, här efter igenläggning. Foto från sydöst. Spridningstillstånd från Lantmäteriet LM2021/002687.

De stolphål som hittades var framför allt koncentrerade söder och öster om impedimentet. En tydlig huskonstruktion hittades i form av ett treskeppigt långhus. I övrigt hittades två möjliga hägnader, en stenpackning samt en aktivitetsyta. Majoriteten av härdarna återfanns i den västra och norra delen av ytan. (figur 25). Ett mynt präglat åt Karl XI som hittades i matjorden konserverades (bilaga 6).

Huset (1) utgjordes av ett treskeppigt långhus som var 9,7 meter långt och 2 meter brett (figur 26). Huset hade två rumsavdelare i form av stolpar som stod mellan två av bockparen och bildade två tydliga rum i husets södra del. Mellan avdelarna framkom en möjlig mittstolpe som kan ha tillhört huskonstruktionen. Huset hade en tydlig gavel i den sydöstra änden, bestående av större stolphål än de resterande

Hus 1	
Hustyp	Treskeppigt långhus
Uppskattad storlek	9,7x2 meter
Funktion	
Konstruktion	Underbalanserad
Orientering	NNÖ-SSV
Yttre form	Raka långsidor
Antal bockpar	5
Bockbredd	1,3–1,5 meter
Spannlängd	0,5–2,9 meter
Kontexter	300, 301, 302, 303, 312, 313, 330, 331, 332, 333, 337, 338, 346, 474, 475, 488, 489
Undersökta stolphål	302, 312, 332, 333, 337, 488
Väggkonstruktion	Ej bevarad
Datering	250–420 e.Kr.

**Figur 26.** Tabell för hus 1.



**Figur 27.** Plan över hus 1 med hägnad 1 och intilliggande anläggningar. Skala 1:150, översikt i skala 1:2 000.

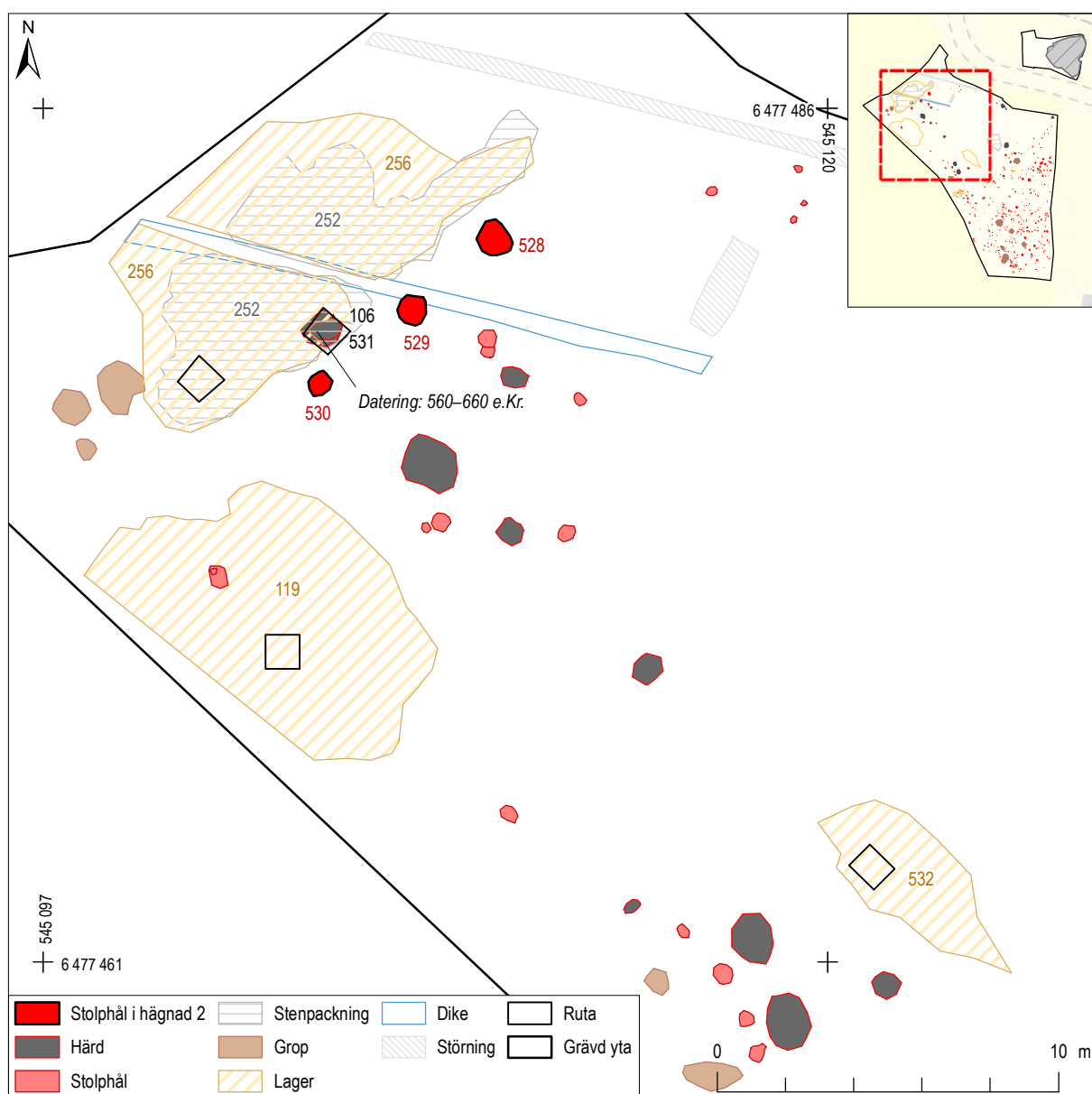
inom huset. Den nordvästra gaveln framkom ej (figur 27). Majoriteten av stolphålen innehöll kolstänk, inga av de undersökta stolphålen hade någon stenskoning; inga härdar förekom i huset. Ett stolphål (333) som låg i den västliga väggen daterades till yngre romersk järnålder–folkvandringstid, 250–420 e.Kr. (bilaga 5). Ytan bortom det yttersta bockparet i husets norra del var förutom förekomsten av en

grop, närmast tom. Ett stort antal stolphål återfanns i stället vid husets södra gavel. Dessa låg likt en halvmåne runt gaveln och har möjligen utgjort en hägnad runt huset som var cirka 11 meter lång (hägnad 1). Avståndet mellan stolphålen i hägnaden varierade till sådan del att det inte helt tydligt går att säga att det faktiskt utgör en hägnad eller om det endast är stolphål som ligger någorlunda i linje (se figur 27).



I den nordvästra delen av undersökningsområdet påträffades ett grått lerlager (256) som skiljde sig mot den annars ljusbruna undergrunden (figur 28). Under framkom en cirka 13 x 5 meter stor stenpackning (252) bestående av både skärvig, skörbränd, frostsprängd och naturlig sten (figur 29). Stenarna var upp till 0,35 meter stora och låg oregelbundet i flera skikt och tycktes utslängda och inte lagda. Anläggningen skars av ett dike. Stenpackningen låg intill och längsmed en naturlig svacka inom en yta som troligen varit sank och vattensjuk. Det gråare lerlager som överlagrade stenpackningen har troligen färgats av vatten som samlats på ytan.

Två 1 x 1 meter stora rutor grävdes i stenpackningen, i en av dem hittades vad som i fält tolkades som två härdar som överlagrade varandra. Kol från den en övre härden (106) syntes delvis i ytan och tolkades i fält som att den låg under stenpackningen (figur 30). Härden daterades till äldre vendeltid, 560–660 e.Kr. (bilaga 5). Under hittades ytterligare en härd (531) (figur 31). Då anläggningarna låg nästan på varandra kan det baserat på den rådande stratigrafien också mycket väl röra sig om någon form av värmegrop eller kokgrop som fyllts igen. Alternativt att det är två användningsfaser av samma anläggning.



**Figur 28.** Plan över lager 256, stenpackningen 252, härd 106, härd 531 och hägnad 2 samt lager 119 och 532. Skala 1:200, översikt i skala 1:2000.



**Figur 29.** Stenpackningen 252 efter framrensning, härden 106 syns i den högra delen av stenpackningen. Foto från sydsydöst.



**Figur 30.** Härden 106 innan utgrävning, i stenpackning 252. Foto från öster.



**Figur 32.** Stolphål 528, en av de tre stolphål som tillhörde hägnad 2. Foto från norr.



**Figur 31.** I botten av härden 531 låg en tydlig kollins. Foto från syddöst.

Tre stenskodda stolphål låg på rad med 2,1–2,5 meters mellanrum strax öster om, och i samma riktning som stenpackningen (hägnad 2, se figur 28). Möjligen har dessa stolphål utgjort en hägnad eller ingått i en konstruktion som varit samtida med den intilliggande stenpackningen (figur 32).

Strax söder om den ovan nämnda ytan påträffades ett lager (119) bestående av lera med inslag av kol och skörbränd sten samt bränd lera. Anläggningen var cirka 10 x 6 meter stor. Stenen var inte så pass frekvent förekommande att det rörde sig som en stenpackning (se figur 28).





**Figur 34.** En 1 x 1 meter ruta grävdes i lager 532. Lagrets recenta inslag syns i ytan uppe i bildens högra höm. Foto från sydväst.

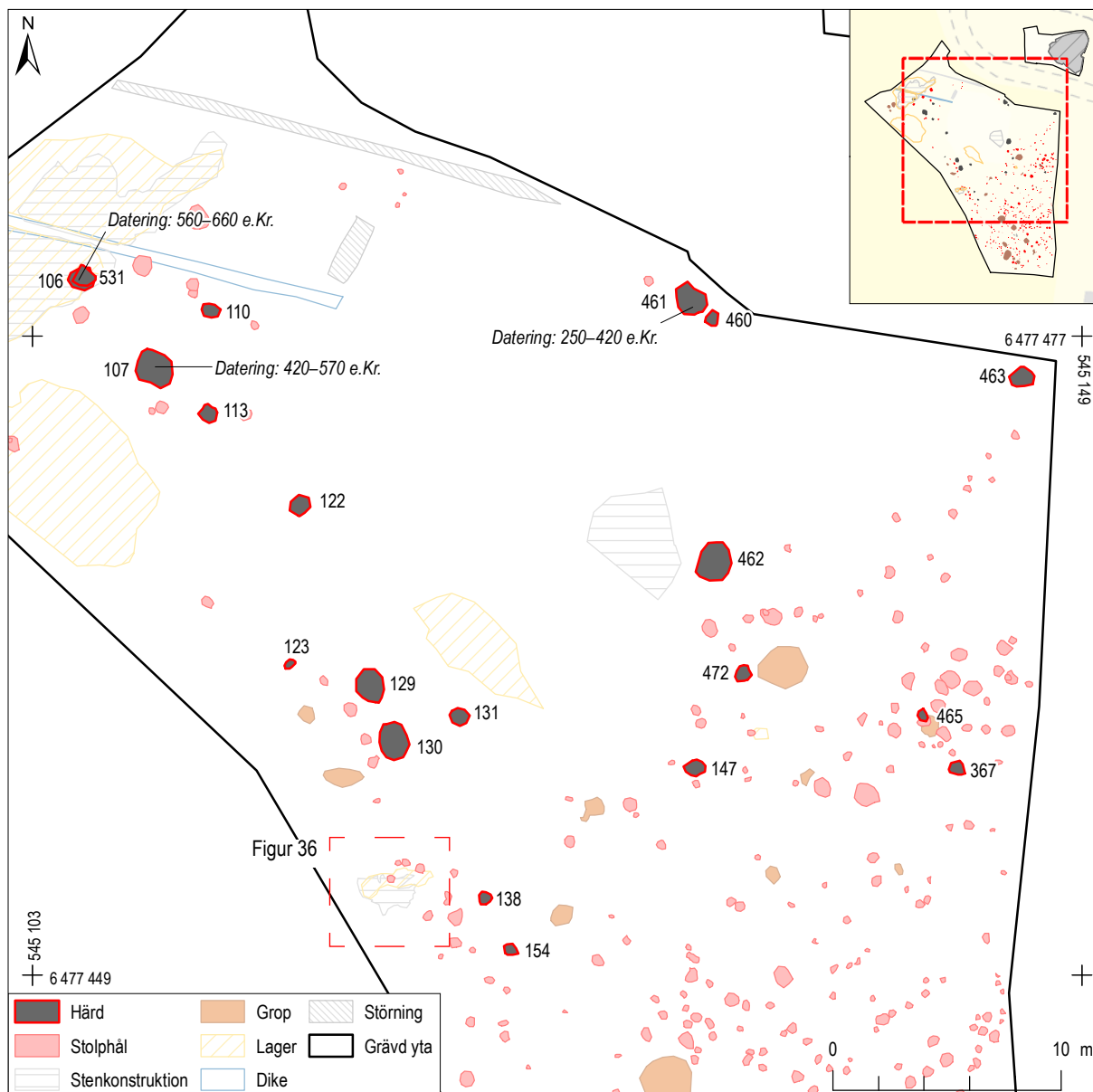
Ytterligare ett lager (532) bestående av skörbränd och naturlig sten samt kol och sot låg upp mot den södra änden av det centralt liggande impedimentet (figur 34). En 1 x 1 meter ruta grävdes i lagret där det påträffades spikar, otydliga järnföremål och modernt glas, varav inget tillvaratogs. Möjligen har lagret uppkommit under förhistorisk tid och sedan fyllts på under historisk tid, järnskrot i form av tunnor låg även ytligt på impedimentet.

Uppkomsten av dessa lager och stenpackningar kan möjligen härledas till de 11 härdar som också påträffades söder och väster om impedimentet. Om skörbränd och skärvig sten har kasserats och slängts ut i omgångar från dessa (figur 35). Totalt inom område 2 hittades 20 härdar, nio av dessa undersöktes. En av härdarna från område 2 undersöktes och daterades redan under utredning till folkvandringstid–äldre vendeltid, 420–570 e.Kr. (Benämnd som 102 i Lindwall 2017, heter i denna rapport 107). En härd (461) som låg norr om det centrala impedimentet daterades till yngre romersk järnålder–folkvandringstid, 250–420 e.Kr. (bilaga 5). I en av de

härdar (130) som låg sydväst om impedimentet hittades en löpare (F130: 5482) och tre keramikskärvor, en mynningsbit (F130:5481:2) och två bukskärvor (F130:5481:1) tillhörande samma kärl. Bukskärvorna hade en obehandlad yta medan mynningsbiten hade en borstad yta och var nästan helt genomsoad. Detta tyder på en funktion som kokkärl. Kärlens form och ytbehandling förekommer under hela järnåldern och även under slutet av yngre bronsålder. Skärvornas grövre magring i förhållande till de som påträffades i skärvtenshögen på område 1 gör att Stilborg tolkar dem som mer sannolikt hemmahörande i järnåldern (bilaga 3).

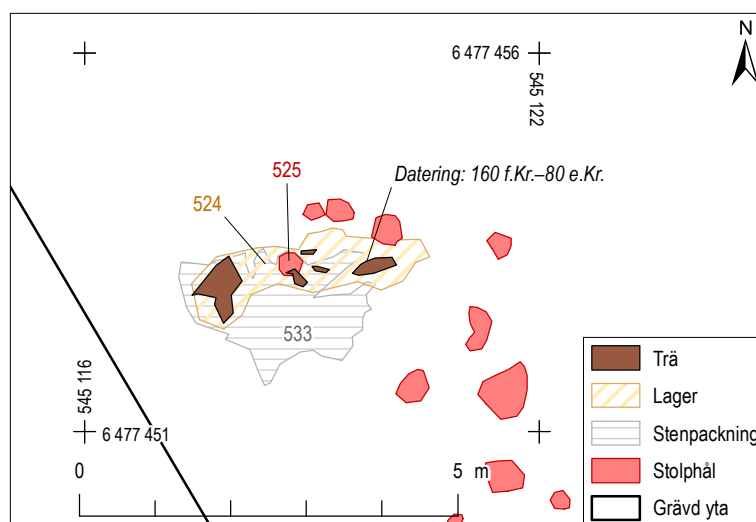
Strax söder om den ovan nämnda härd 130 hittades ett kompakt lerlager (524) innehållande kol, bränd lera samt mindre inslag av sten (figur 36). Lagret daterades till förromersk järnålder–äldre romersk järnålder, 160 f.Kr.–80 e.Kr. (bilaga 5). Makrofossilrester av brödd/kubbevete återfanns även (bilaga 4). I botten av lagret framkom förkolnande trärester (figur 37 & 38). Dessa vilade på en underliggande stenpackning (533) som bestod främst av





**Figur 35.** Plan över de härdar som hittades inom område 2. Skala 1:500, översikt i skala 1:2 000.

**Figur 36.** Plan med stenpackning 533 och lager 524 samt närliggande anläggningar. Områdets funktion var oklar utöver att det utgjorts av någon form av aktivitetsyta. Skala 1:100.



natursten med inslag av eldpåverkad sten, utbredningen var endast 2,4 x 1,8 meter. Lagret täckte endast delvis stenpackningen och stenarna i packningen låg utspridda men en avlång koncentration återfanns i nordöst-sydvästliga riktning. Stenarna i packningen låg som tätast i sydväst samt i dess östra del. Stenarna hade varierade storlek upp till 0,18 meter. Anläggningarnas funktion gick inte att fastställa men det är tydligt att området utgjort någon form av aktivitetsyta (figur 39).



**Figur 37.** Lager 524 innehöll rikliga mängder bränd lera och kol, stenpackningen 533 syns delvis i nederkant av bilden. Foto från väster.



**Figur 38.** Mot botten av lager 524 låg förkolnande trärester. Foto från sydväst.



**Figur 39.** I den södra delen av stenpackningen 533 låg stenen som mest koncentrerat. Trärester från lager 524 syns i överkant och centralt i bilden. Foto från sydväst.

## Diskussion och tolkning av område 2

Inom område 2 återfanns endast lämningar från järnåldern. Lämningar som daterades från yngre förromersk järnålder fram till äldre vendeltid, 160 f.Kr.–660 e.Kr. (bilaga 5) hittades samt järnålderskeramik.

De äldsta lämningarna från området kom från den aktivitetsyta som hittades. Det lager som täckte en mindre stenpackning daterades till förromersk järnålder–äldre romersk järnålder, 160 f.Kr.–80 e.Kr. (bilaga 5). Även om lagret innehöll kol, bränd lera och trärester samt omgärdades av stolphål går det inte att fastställa dess ursprungliga funktion. Att lagret och stenpackningen skulle ha utgjort en färdväg tycks inte troligt då stenen i packningen var för gles.

Någon gång under perioden yngre romersk järnålder–folkvandringstid, 250–420 e.Kr. (bilaga 5), anläggs ett hus inom område 2 (hus 1). Husets underbalanserade konstruktion stämmer väl in med <sup>14</sup>C-dateringen (Göthberg 2000). En härd inom område 2 fick exakt samma datering (bilaga 5). Det stora antalet stolphål kring huset tycks ha utgjort minst en hägnad (hägnad 1) som troligen byggts om flera gånger under husets brukningstid. Flera byggnader kan mycket väl gömma sig bland alla dessa stolphål (se Hjulström & Lindwall 2013:117f, för diskussion kring bosättningsmönster under äldre järnålder i Östergötland).

Den yngsta daterade lämningen från område 2 var den härd som hittades under en stenpackning. Härden daterades till äldre vendeltid, 560–660 e.Kr. (bilaga 5). Härden hade en svärfångad stratigrafi men tolkades i fält som att den låg under stenpackningen. Strax väster om område 2 har ytterligare härdar hittats daterade till 545–645 e.Kr. (Sjölin 2016). Den våtmark som låg inom område 1 har troligen sträckt sig ned till den svacka som återfanns i landskapet inom område 2. När stenpackningen tillkommer är oklart men troligen har den fungerat som en hårdgjord yta intill våtmarken för boskap som har druckit, likt stenpackningen inom område 1 som

också låg intill våtmarken. Inga huskonstruktioner hittades från den här perioden och de undersökta lämningarna tycks ha legat i utkanten av boplatsen under den här tiden. Möjligen flyttade bebyggelsen upp på den höjd som fanns öster om område 2 där det idag ligger moderna boningshus.

### *Stenpackningar, skärvstenshögar och färdvägar*

Under senare år har många lämningar från järnåldern undersökts i Östergötland på grund den höga exploateringstakten i regionen. En återkommande anläggningstyp är stenpackningar i olika former. Under äldre järnålder tycks det ha funnits ett utbrett system av stenlagda färdvägar i Östergötland (Hjulström & Lindwall 2013, Karlsson & Räf 2006, Sillén 2012).

Vid nyligen gjorda utredningar i närområdet har stenpackningar tolkade som möjliga färdvägar i liknande storlek och konstruktion som de i Lingham påträffats (Asserstam & Strandberg 2019:21, 47f; Olofsson 2019:9; Sköld & Ericsson 2018:24f). Ingen av dessa avgränsades helt och större undersökningar kommer förhoppningsvis ge fler svar om ett liknande färdvägssystem har funnits i Linghamstrakten.

De stenpackningar som hittades i Lingham tycks dock ha fungerat som hårdgjorda ytor för boskap som där druckit och de har inte varit del i ett större vägnät. En likhet mellan de färdvägar som ovan nämns och stenpackningar som hittats i Lingham finns dock i det stora inslaget av eldpåverkad sten. Då det funnits en viss boplatskontinuitet från bronsåldern in i järnåldern har närheten till skärvstenshögar och skärvstensflak från bronsåldern möjligen snabbat på byggnationen av färdvägar och mindre stenbelagda ytor under järnåldern. Ett liknade resonemang har förts kring uppkomsten av stensträngar men utifrån bristen och inte överflödet av ett material. Begränsad tillgång på trävirke har antagits vara ursprunget till byggandet av stensträngar (Eriksson & Strucke 2008; Widgren 1997).

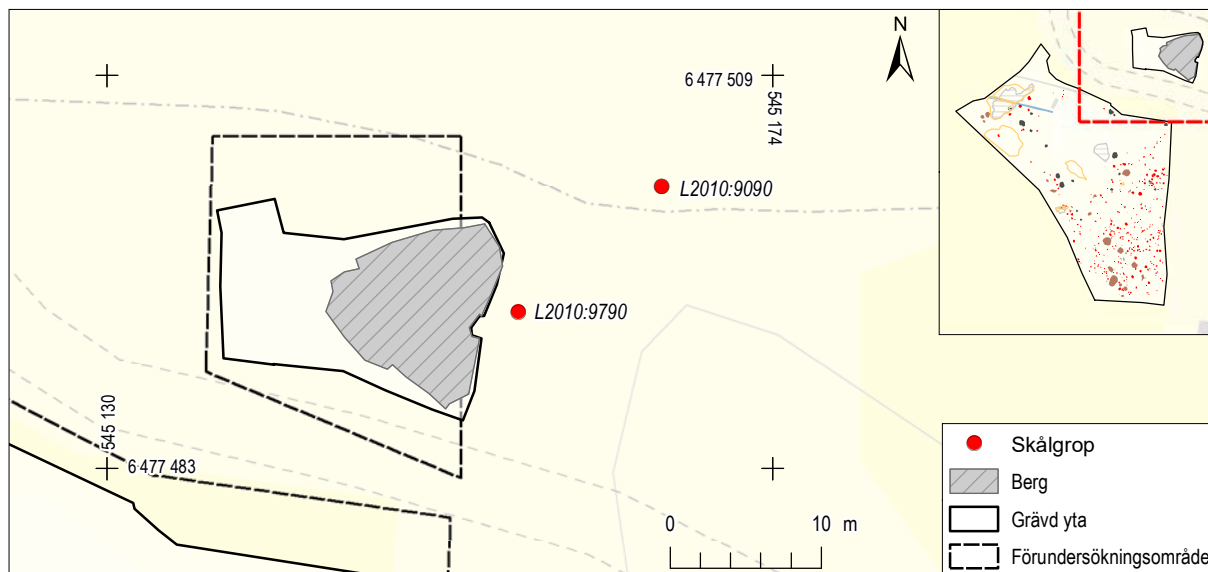


## Område 3

Vid område 3 avbanades en yta på cirka 120 kvadratmeter, ungefär hälften av ytan utgjordes av den häll som de sedan tidigare kända skålgroparna L2010:9790 och L2010:9090 ligger på (figur 40).

Område 3 hade fyllts ut av markägaren och bestod av 1–1,5 meter jordmassor som behövde avlägsnas för att ta fram och undersöka hällen med skålgro-

parna (figur 41). Kvällstid undersöktes hällen med hjälp av ficklampor för att skapa ett släpljus över bergsytan och enklare kunna se hållristningar och skålgropar. Inga nya ristningar påträffades och inga anläggningar hittades nedanför hällen (figur 42 och 43). En trolig anledning till att inga nya lämningar framkom är att området störts vid anläggandet av järnvägen. Delar av hällen som vette mot järnvägen hade sprängts bort och hällen bör ha varit framtagna i samband med detta.



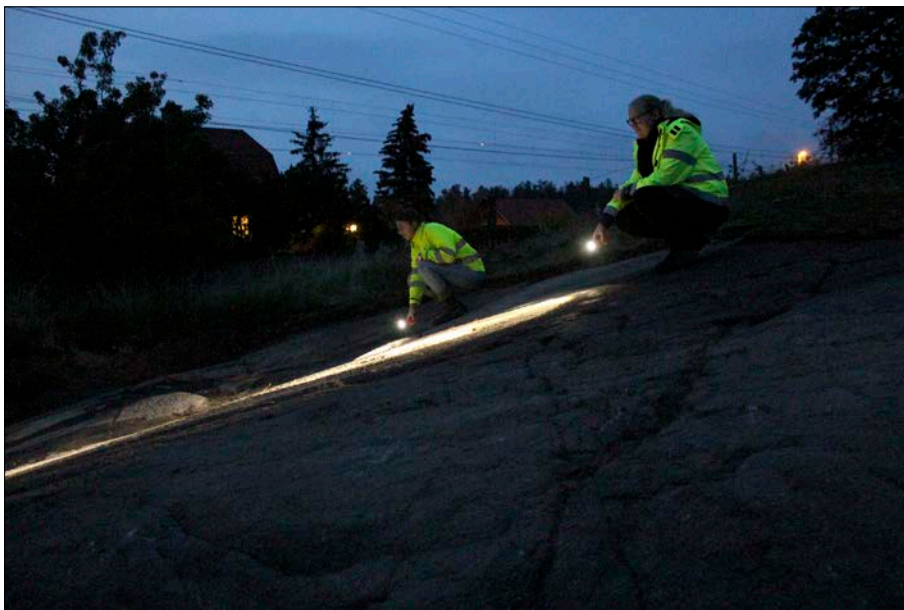
**Figur 40.** Plan över område 3. Skala 1:500, översikt i skala 1:2000.



**Figur 41.** Område 3 efter avbaning. Foto från väst. Spridningstillstånd från Lantmäteriet LM2021/002687.



**Figur 42.** Hällen inom område 3 rensas fram. Foto från sydöst.



**Figur 43.** Hällen inom område 3 undersöktes med ficklampor kvällstid i jakt på nya skålgropar och hållristningar. Foto från söder.

### **Diskussion och tolkning av område 3**

Inga fynd eller anläggningar påträffades i område 3. Vid undersökningar av hållar med många skålgropar är det dock inte ovanligt att ytan nedanför hällen

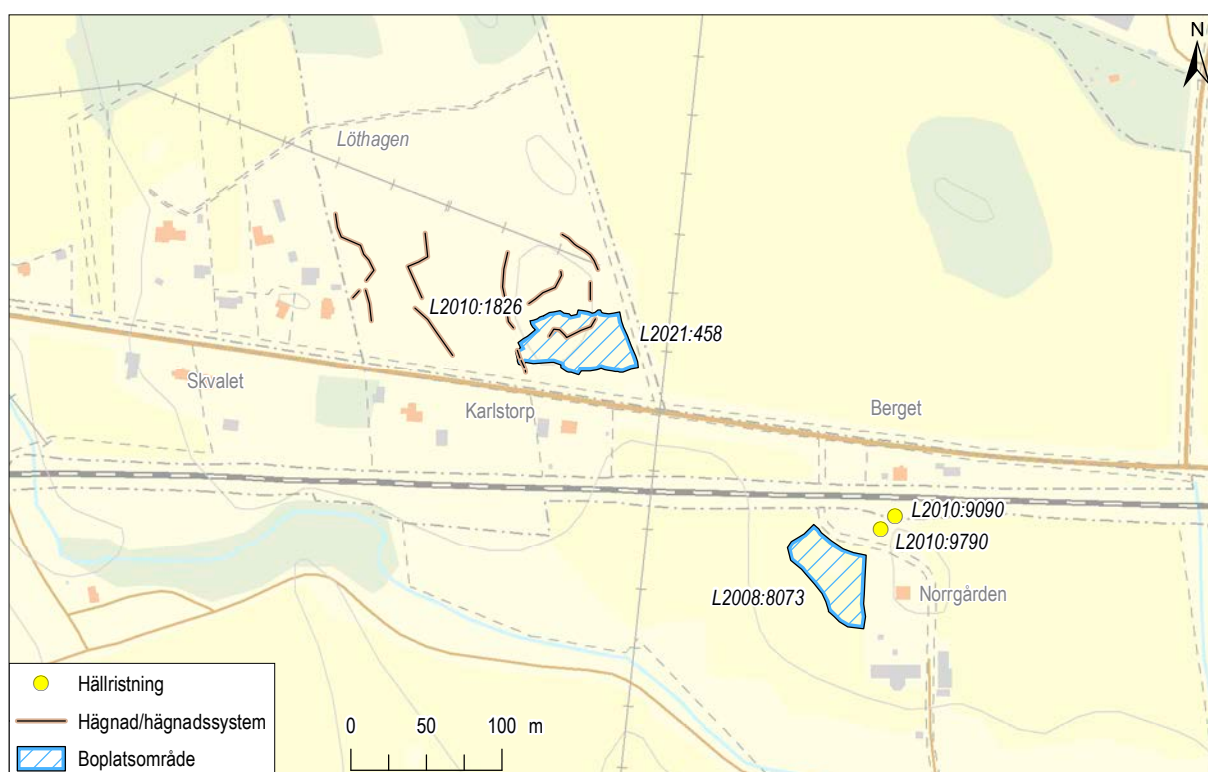
eller blocket är fyndtomt, utöver förekomsten av stenpackningar (Goldhahn 2010:27, citerad i Nilsson 2017:81).



# RESULTAT

Område	Lämningsnr (KMR)	RAÄ-nr	Objekt	Förundersökning	Arkeologisk undersökning	Status
Område 1	L2010:1826	Törnevalla 284:1	Hägnadssystem	x	x	Delundersökt
Område 1	L2021:458	Nyupptäckt	Boplats		x	Helt undersökt
Område 2	L2008:8073	Vårdsberg 332	Boplats	x		Helt undersökt
Område 3	L2010:9790	Vårdsberg 179:1	Hällristning	x		
Område 3	L2010:9090	Vårdsberg 179:2	Hällristning	x		

**Figur 44.** Tabell över de lämningar som berördes av förundersökning och arkeologisk undersökning.



**Figur 45.** Plan över aktuella lämningar inom undersökningsområdena med resultatet efter förundersökning och arkeologisk undersökning. Skala 1:5 000, översikt i skala 1:20 000.

## Förslag till skyddsåtgärder för hällristningar

I Länsstyrelsens underlag slogs det fast att Arkeologikonsult skulle föreslå eventuella skyddsåtgärder av de redan kända hällristningarna inför kommande byggnation. Som skydd för den registrerade skålgropslokalen under byggnadstiden föreslås ett antal grövre markeringsstolpar sätts upp med tydlig information om platsens fornlämningskydd.



## REFERENSER

- ASSERSTAM, M. & STRANDBERG, C. 2019. *Herrbeta–Hallstra. En del av Ostlänken. Utredning etapp 2 Herrbeta 1:17, Hallstra 1:6 och Täljestad 2:2 Törnevalla socken. Linköpings kommun, Östergötlands län. Östergötland. Stiftelsen Kulturmiljövård. Rapport 2019:48.*
- LINDEROTH, T. 2012. *Köpinge 21:24 m. fl. Fornlämning 100. Stora Köpinge socken i Ystads kommun. Skåne län. Arkeologisk slutundersökning 2011. Sydsvensk arkeologi. Rapport 2012:41.*
- BORNFALK BACK, A. 2020. *Vätmarksarkeologi vid Re-sebromosse. Arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inför byggnation av Ostlänken. Kimstad och (f.d.) Borg socken, Norrköpings stad och kommun, Östergötlands län. Rapporter från Arkeologikonsult 2020:3208.*
- ELFSTRAND, B. 2007. *En bytomt, gammal odling (RAÄ 286) och ett krukskärvsfynd (RAÄ 285) inom RAÄ 278:1. Himna 11:2 i Lingham. Arkeologisk förundersökning. Riksantikvarieämbetet UV Öst. Rapport 2007:52.*
- ERICSSON, A. & STRUCKE, U. 2008. Att hägna med stenmurar. En studie av stensträngsbygder i Mälarskåpet. Olausson, Michael (red.). I: *Hem till Jarlabanke. Jord, makt och evigt liv i östra Mälardalen under järnålder och medeltid*. Historiska media: s. 48–90.
- FERNHOLM, R. 1984. *Törnevalla sn, Gällstad, Fornlämning 299. Arkeologi i Sverige 1981. RAÄ rapport 1984:3. Stockholm.*
- GÖTHBERG, H. 2000. *Bebyggelse i förändring. Uppland från slutet av yngre bronsålder till tidig medeltid*. OPIA 25. Diss. Uppsala universitet. Uppsala.
- HJULSTRÖM, B & LINDWALL, L. 2013. *Vägsäl Fiskeby: boplats och väg från förromersk och romersk järnålder. Östra Eneby socken 100:1 och 207:1, Östergötland. Rapporter från Arkeologikonsult 2013:2310.*
- KARLSSON, E & RÄF, E. 2006. *Vägen till järnåldern. Raä 397, Kallerstad 1:1 och 1:4, Linköpings stad och kommun, Östergötlands län. Östergötlands länsmuseum. Rapport 2006:35. Linköping.*
- LINDWALL, L. 2017. *En boplats och andra lämningar i Lingham. Arkeologisk utredning inom Himna 5:25 och Lingham 3:39, Törnevalla och Vårdsbergs socknar, Linköpings kommun, Östergötlands län. Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3109.*
- NILSSON, P. 2017. *Brukade bilder. Södra Skandinaviens hållristningar ur ett historiebruksperspektiv*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet, 2017.
- OLOFSSON, A. 2019. *Ostlänken mellan Älvestad och Linghamsbäcken. RAÄ-nr Rystad 133:1 m.fl., Fröstad 2:1 m.fl., Rystad och Vårdsbergs socknar, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk utredning etapp 2. Östergötlands museum. Rapport 2019:53.*
- RIDDERSTAD, A. 1875–1880. *Historiskt, geografiskt och statistiskt lexikon öfver Östergötland*. Linköping, Tullberg.
- RIDDERSTAD, A. 1917. *Östergötlands beskrivning, med dess städer samt landsbygdens socknar och alla egendomar*. Band II:1. Stockholm.
- SILLÉN, P. 2012. *Lärstad. Förhistoriska boplatslämningar och en väg*. Rapporter från Arkeologikonsult 2012:2348.
- SJÖLIN, M. 2016. *Härddar i Himna. Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning. Östergötlands län, Östergötland. Linköpings kommun, Vårdsbergs socken, fastigheten Himna 11:4, RAÄ Vårdsberg 137:1, 140:1, 281:1 och nyupptäkt fornlämning. Arkeologerna, Statens historiska museer, rapport 2016:10.*
- SKÖLD, K. & ERICSSON, A. 2017. *Förhistoria och medeltid i Himna by. Östergötlands län, Östergötland, Linköpings kommun, Vårdsbergs socken, Himna 11:4, Vårdsberg 278:1. Arkeologisk förundersökning. Arkeologerna, Statens historiska museer, rapport 2017:101.*

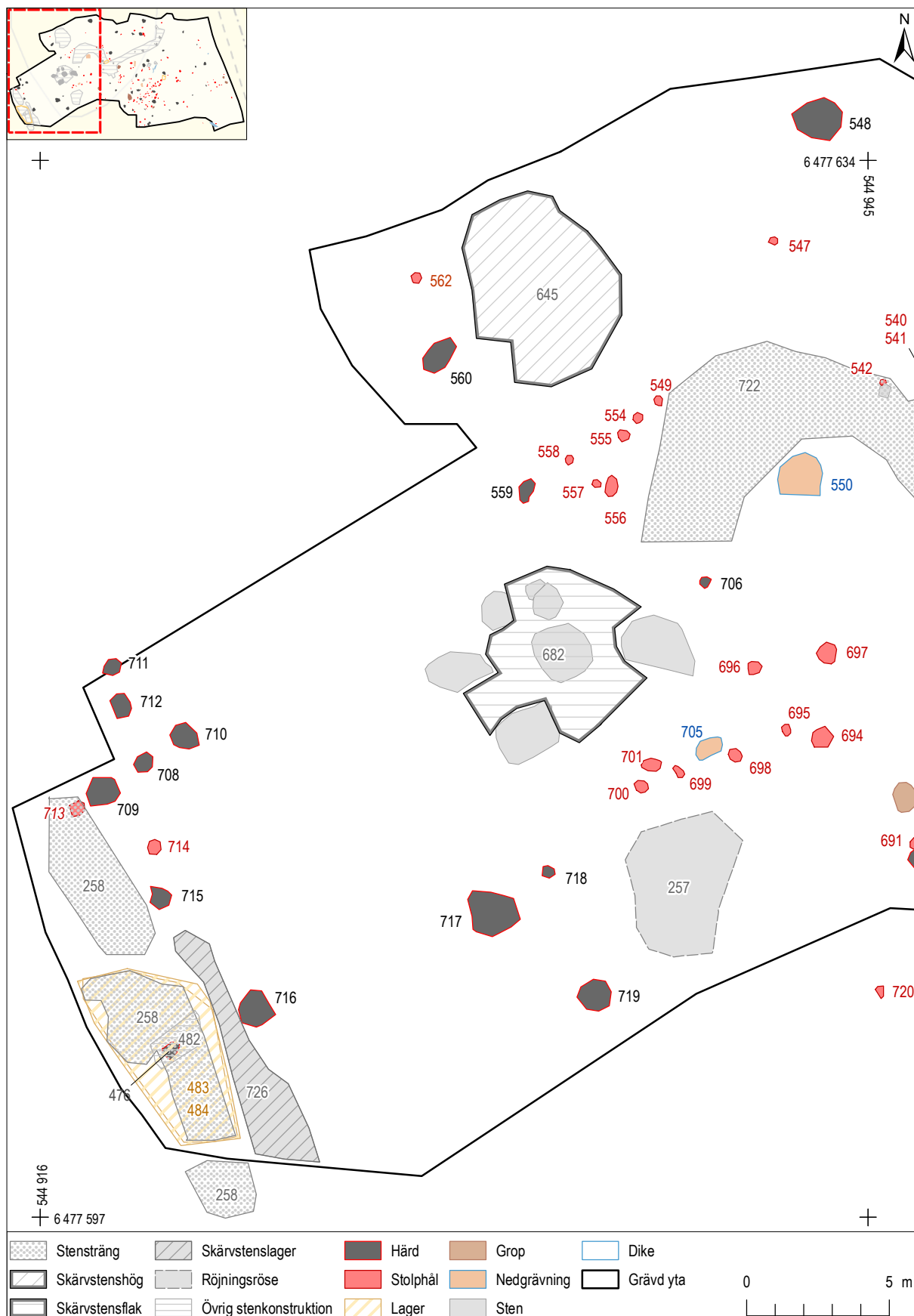
- SKÖLD, K., & ERICSSON, A. 2018. *Ostlänken. Väg 758 – Ryckelösa och Ryckelösa-Linghemsbäcken. Arkeologisk utredning etapp 2, 2018 Östergötland, Linköpings kommun, Rystads och Vårdsbergs socknar, Stora Vänge, Ginkelösa, Ryckelösa, Bjursholmen och Fröstad, fornlämning Vårdsberg 185:1–2, 186:1–2, 317 och Rystad 9:1 samt 355.* Arkeologerna, Statens historiska museet, rapport 2019:85
- TERNSTRÖM, T. 2018. *Arkeologisk utredning, etapp 1 Väg 757. Linghem Vårdsbergs socken, Linköpings kommun, Östergötlands län.* Sweco rapport uppdragnummer 12703579.
- WIDGREN, M. 1997. *Fossila landskap. En forskningsöversikt över odlingslandskapet utveckling från yngre bronsålder till tidig medeltid.* Kulturgeografiskt seminarium 1/97. Kulturgeografiska institutionen. Stockholms universitet.

## ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnr:	3249, 3327
Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen Östergötland
Länsstyrelsens dnr:	431-14209-2018, 431-14264-2019
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2019-03-22, 2019-10-29
Uppdragsnr i KMR:	201901245, 201901351
Företagare:	Trafikverket
Län:	Östergötlands län
Landskap:	Östergötland
Kommun:	Linköping
Socken:	Törnevalla och Vårdsberg
Fastighetsbeteckning:	Bjärby 1:10, Himna 5:25, Lingham 3:39
Berörda fornlämningar:	L2010:1826, L2008:8073, L2010:9790 och L2010:9090
Typ av undersökning:	Förundersökning och arkeologisk undersökning
Utförandetid, fältarbete:	2019-09-02–2019-09-27 och 2019-11-04–2019-11-25
Inmätningssystem:	RTK-GPS
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Projektledare:	Matilda Nohrstedt
Rapportansvarig:	Daniel Matsenius, Matilda Nohrstedt
Fältpersonal:	Stefan Gustafsson, Daniel Matsenius, Matilda Nohrstedt, Jonna Sarén Lundahl och Petra Öjhage
Fyndfotografering:	Ida Söderström
Planer och layout:	Medea Nyström Huuva
Kvalitetsgranskning:	Åsa Berger
Analys	
Arkeobotanisk analys:	Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult
Keramikanalys:	Ole Stilborg, SKEA
<sup>14</sup> C-analys:	International Chemical Analysis Inc, Florida, USA
Föremålskonservering:	Max Jahrehorn
Fynd:	Tillvaratagna fynd förvaras hos Arkeologi- konsult i väntan på fyndfördelningsbeslut.

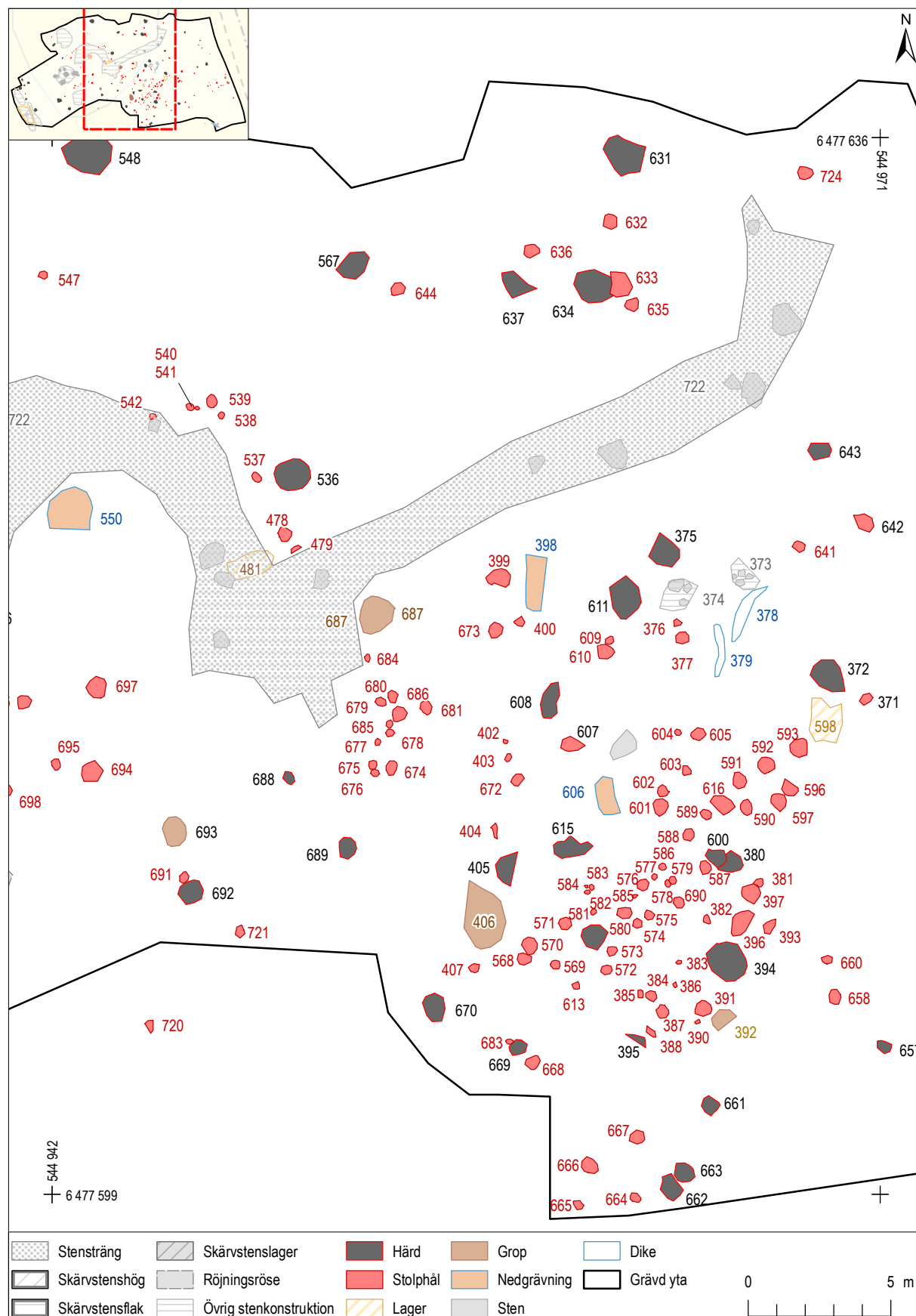


# BILAGA 1. KONTEXTTABELL MED PLANER



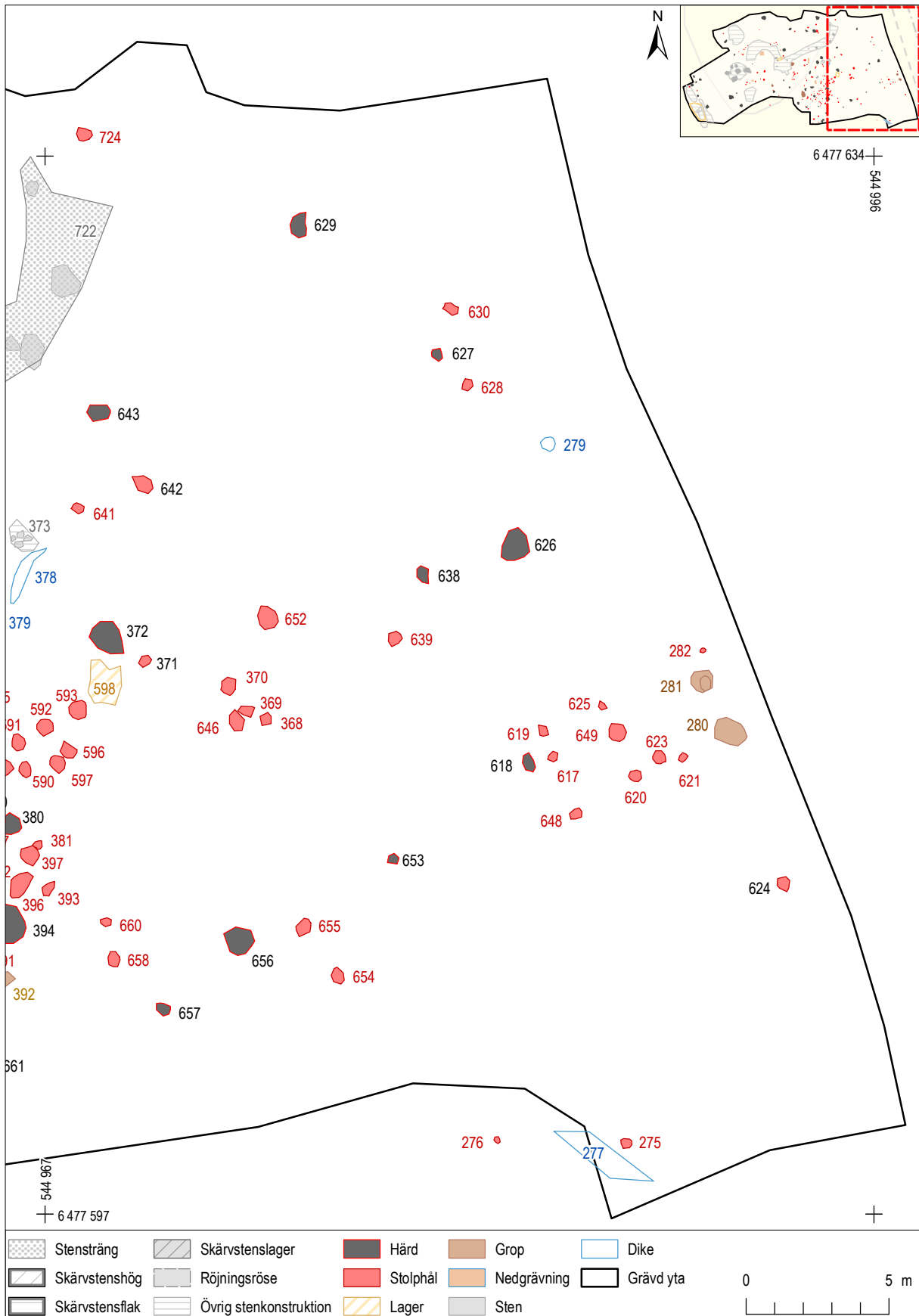
Figur 1. Västra delen av område 1. Skala 1:200, översikt i skala 1:2000.

# Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.



Figur 2. Centrala delen av område 1. Skala 1:200, översikt i skala 1:2000.

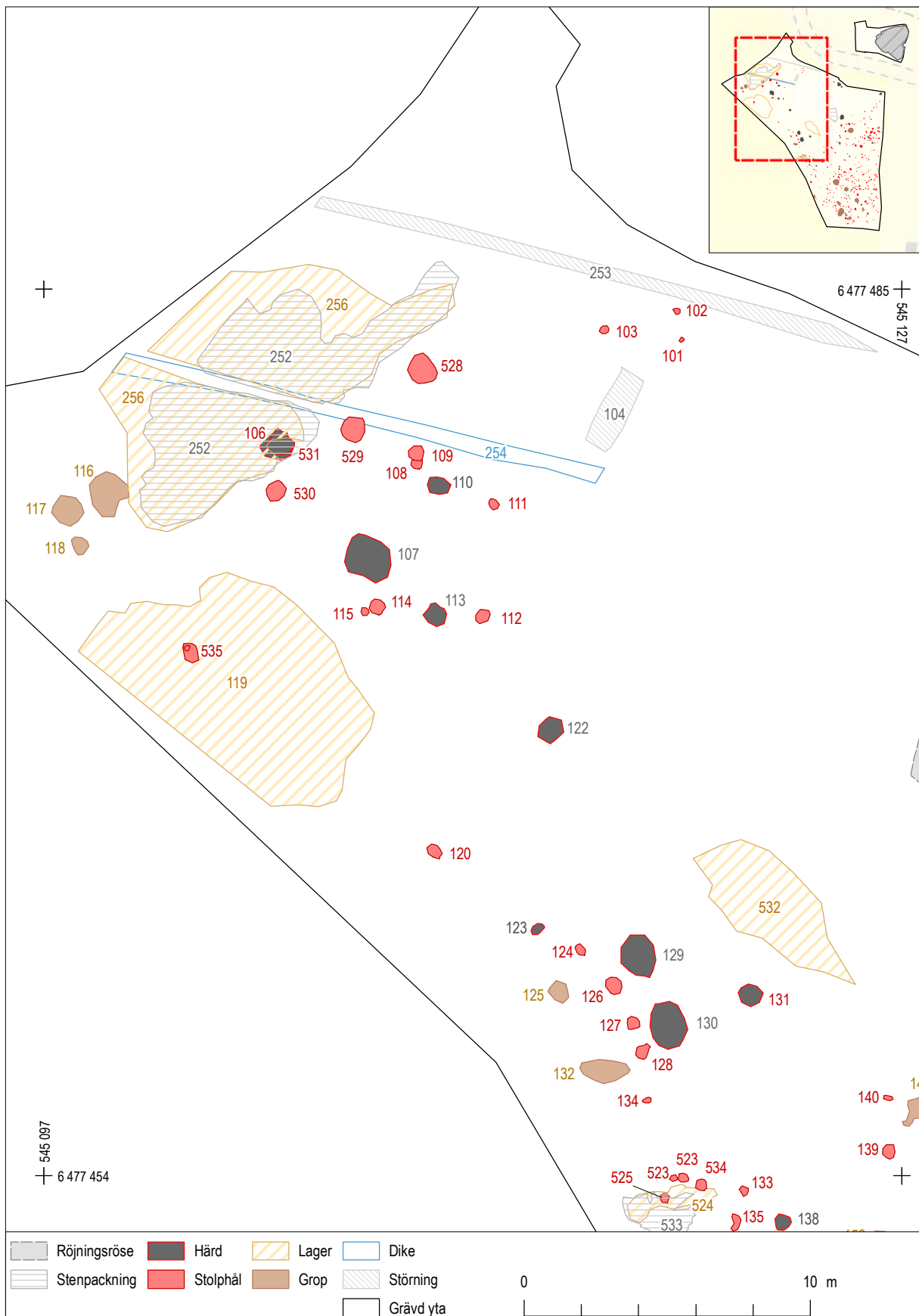
Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.



Figur 3. Östra delen av område 1. Skala 1:200, översikt i skala 1:2000.

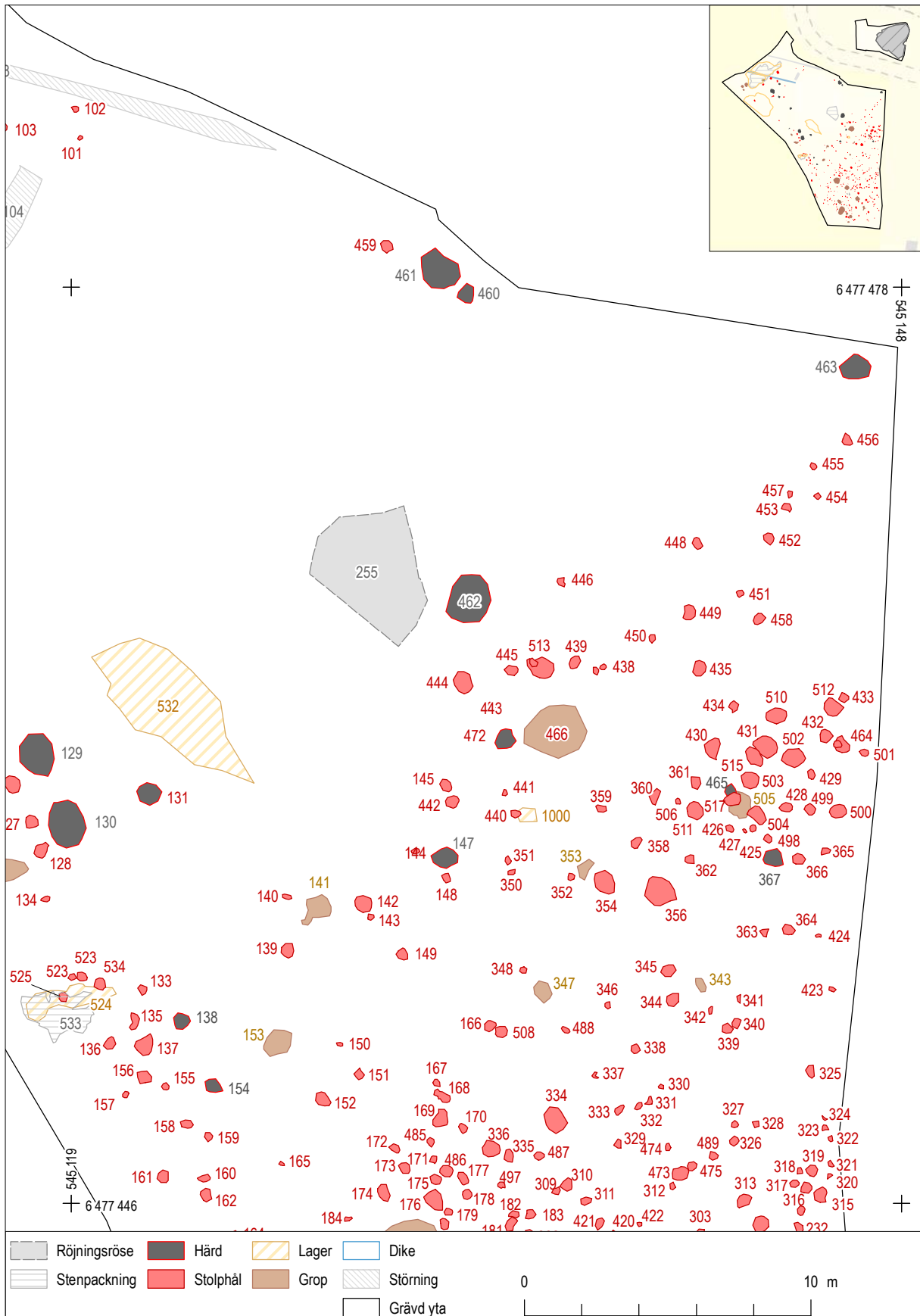


# Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.



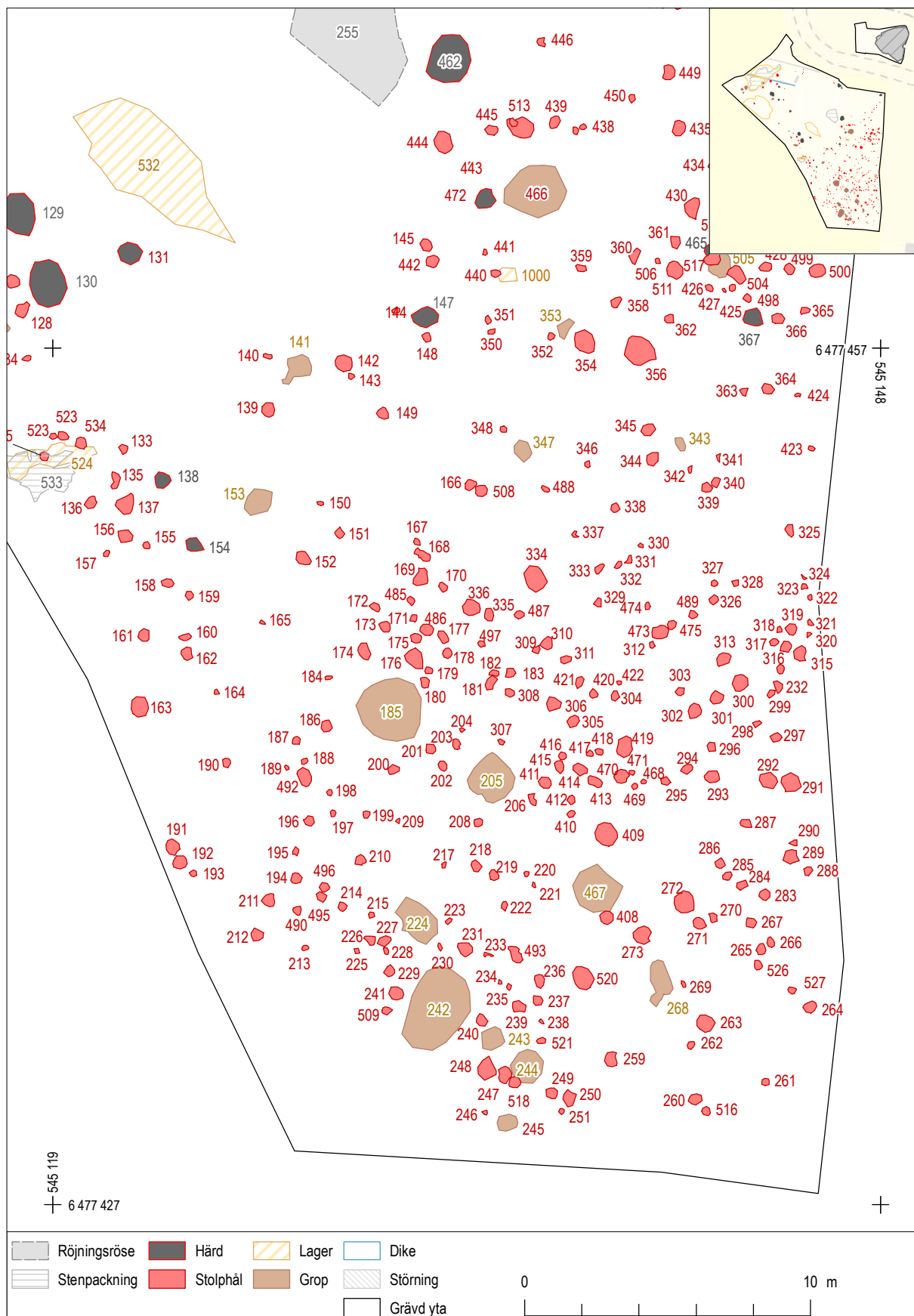
Figur 4. Västra delen av område 2. Skala 1:200, översikt i skala 1:2 000.

# Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.



Figur 5. Östra delen av område 2. Skala 1:200, översikt i skala 1:2000.

# Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.



Figur 6. Södra delen av område 2. Skala 1:200, översikt i skala 1:2000.



## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Dia- meter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
100	Stolphål	0,2				Plan	Rund nedgrävning. Brunrå lerig fyllning med inslag av kolstänk.	2
101	Stolphål		0,24	0,2		Plan	Rundad nedgrävning. Brunrå lerig fyllning.	2
102	Stolphål		0,28	0,21		Plan	Oval nedgrävning. Brunrå lerig fyllning.	2
103	Stolphål		0,34	0,28		Plan	Oval nedgrävning. Brunrå lerig fyllning.	2
104	Störning		2,8	0,9		Plan	Avlång nedgrävning i NÖ-SV riktning. Mörkbrun siltblandad lera med fynd av plast.	2
106	Härd	0,53			0,11	Undersökt	Härden ligger i stenpackning 252:s östra ytterkant. Härden består av träkol, silt och skörbränd/skärvig sten. Den ligger mellan två nivåer i stenpackningen. PM/PK taget.	2
107	Härd		1,7	1,44		Plan	Härd undersökt på utredningen. Oval i Ö-V riktning, där den östra halvan är undersökt.	2
108	Stolphål	0,42				Plan	Rund nedgrävning. Brunrå lerig fyllning med inslag av kolstänk.	2
109	Stolphål	0,53				Plan	Rund nedgrävning. Brunrå lerig fyllning med inslag av kolstänk.	2
110	Härd		0,82	0,6		Plan	Oval härd i riktning Ö-V. Kol och eldpåverkad sten synlig i plan.	2
111	Stolphål		0,4	0,33		Plan	Oval nedgrävning (NV-SÖ). Brunrå lerig fyllning med inslag av kolstänk.	2
112	Stolphål		0,57	0,47		Plan	Oval nedgrävning (NÖ-SV). Brunrå lerig fyllning med inslag av kolstänk. Belägen väst om berg i dagen/mindre åkerholme.	2
113	Härd		0,77	0,7		Plan	Oval härd i riktning NV-SÖ. Kol och eldpåverkad sten synlig i plan. Var framme i utredningsschakt.	2
114	Stolphål		0,6	0,57		Plan	Rundad nedgrävning. Brunrå lerig fyllning med inslag av kolstänk.	2
115	Stolphål		0,3	0,26		Plan	Rundad nedgrävning. Brunrå lerig fyllning med inslag av kolstänk.	2
116	Grop		1,6	1,35		Plan	Rundad nedgrävning. Fyllning av ljus lera med grus och smul av skörbränd sten.	2
117	Grop	1,13				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av ljus lera med grus och smul av skörbränd sten.	2
118	Grop		0,64	0,6		Plan	Rundad nedgrävning. Fyllning av ljus lera med grus och smul av skörbränd sten.	2
119	Lager		10,3	6	0,08	Undersökt	Ruta (1x1 m) grävd i kulturlager 119. Lagret bestod av gråbrun lera med inslag av silt, eldpåverkad sten (framförallt skörbränd) och kolstänk samt lite bränd lera. Botten var ojämn, lagret tjocklek varierade mellan 0,05-0,08 m. Lagret har möjligen tillkommit då härdområdet åt nordost brukats, och man har kastat bort de skörbrända och obrukbara stenarna samt övrigt utrakat material invid. Överlagrar stolphål 535.	2
120	Stolphål		0,55	0,42		Plan	Oval nedgrävning (VNV-OSO). Fyllning av brunrå lera.	2
122	Härd		0,97	0,78		Plan	Oval härd i NÖ-SV riktning. Kol och eldpåverkad sten synlig i plan. Låg upp på den mindre åkerholmen, på berg i dagen.	2
123	Härd	0,35			0,02-0,06	Undersökt	Härd botten, kol och sot rik.	2
124	Stolphål		0,45	0,31		Plan	Oval nedgrävning (NV-SÖ). Brunrå lerig fyllning med inslag av kolstänk.	2
125	Grop		0,83	0,73		Plan	Oval nedgrävning (NNV-SSÖ). Brunrå lerig fyllning med inslag av kolstänk.	2
126	Stolphål		0,63	0,55		Plan	Oval nedgrävning (NV-SÖ). Brunrå lerig fyllning med inslag av kolstänk.	2

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
127	Stolphål	0,44				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2
128	Stolphål		0,57	0,43		Plan	Rund nedgrävning med ett fyrsidigt utstickande parti åt NÖ (0,17x0,12 m). Fyllning av brunrå lera med inslag av kol.	2
129	Härd		1,62	1,31		Plan	Oval härd (NV-SÖ). Kol och eldpåverkad sten synlig i ytan.	2
130	Härd		1,6	0,97	0,24	Undersökt	Härden är oval i plan, och ligger i ett härdområde. Kol och skärvig sten är genomgående i hela härden. Här påträffades en möjlig löpare och keramikskärvor från ett tjockt gods. Skärvig och skörbränd sten i hela härden med stenstrl: 0,05x0,05x0,035-0,13x0,12x0,09m.	2
131	Härd		0,88	0,81		Plan	Rundad härd. Kol och eldpåverkad sten synlig i plan.	2
132	Grop		1,76	0,86		Plan	Avlång nedgrävning (Ö-V). Brunrå lera.	2
133	Stolphål	0,26			0,06	Undersökt	Ligger i samma riktning som träet på 533. Fyllningen är träkol med bränd lera i. Fynd av hästkosöm. Ligger intill en stenbrunnit o samband med vägkonstruktion ovan 533?	2
134	Stolphål		0,33	0,2		Plan	Oval nedgrävning (Ö-V). Fyllning av brunrå lera.	2
135	Stolphål	0,45			0,85	Undersökt	Sandig silt med grå färg. Kol i ytan ö. Stenskoning med markfast sten (0,22x0,2x0,13m-0,55x0,25x?m).	2
136	Stolphål	0,45				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av brunrå lera.	2
137	Stolphål		0,75	0,65		Plan	Oval nedgrävning (NÖ-SV). Fyllning av brunrå lera.	2
138	Härd		0,61	0,57		Plan	Rundad härd. Kol och eldpåverkad sten synlig i plan.	2
139	Stolphål		0,51	0,49		Plan	Rundad nedgrävning. Fyllning av brunrå siltig lera.	2
140	Stolphål		0,35	0,17		Plan	Avlång nedgrävning. Fyllning av brunrå siltig lera.	2
141	Grop		1,27	0,98		Plan	Rund nedgrävning med ett utstickande avlångt parti åt SV (0,4x0,25 m). Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
142	Stolphål		0,58	0,46	0,17	Undersökt	Stenskott stolphål, mörkbrun/gråbrun sandig silt med stor mängd sten i storleken 4x7 till 14x19.	2
143	Stolphål		0,24	0,22		Plan	Rundad nedgrävning. Fyllning av brunrå siltig lera.	2
144	Stolphål		0,29	0,2		Plan	Oval nedgrävning (Ö-V). Fyllning av brunrå siltig lera.	2
145	Stolphålsbotten	0,43			0,04-0,095	Undersökt	Stolphålsbotten, grundare i öst. Grus och småsten i toppen. Något mörkare i botten. Brunsvart sandig silt.	2
147	Härd		0,7	0,55	0,03-0,08	Undersökt	Fyllning bestod av en kolblandad siltig sand. I ytan och till ett djup på 0,03 mycke kol nedre delen av härden var det ojämnt med kolstänk.	2
148	Stolphål		0,32	0,26		Plan	Oval nedgrävning (N-S). Fyllning av brunrå siltig lera med kolstänk.	2
149	Stolphål	0,25			0,11	Undersökt	Sandig silt med brunrå färg. Skålformad med rund botten.	2
150	Stolphål		0,24	0,13		Plan	Oval nedgrävning (VNV-OSO). Fyllning av brunrå siltig lera.	2
151	Stolphål	0,4				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av brunrå lera.	2
152	Stolphål	0,71			0,24	Undersökt	Brun-svart, fet, lerig silt. Småsten, kolstänk. Oval i plan i Ö-V riktning.	2
153	Grop		1,11	0,91		Plan	Oval nedgrävning (NÖ-SV). Fyllning av kompakt lera. Troligtvis en sprängstensgrop.	2
154	Härd		0,72	0,51		Plan	Oval härd (NV-SÖ). Kol och eldpåverkad sten synlig i ytan.	2
155	Stolphål	0,26				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2
156	Stolphål		0,6	0,5		Plan	Oval nedgrävning (NV-SÖ) Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2
157	Stolphål		0,27	0,2		Plan	Oval nedgrävning (NÖ-SV). Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Dia- meter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
158	Stolphål		0,47	0,3		Plan	Oval nedgrävning (Ö-V). Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2
159	Stolphål		0,32	0,28		Plan	Rundad nedgrävning. Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2
160	Stolphål		0,5	0,27		Plan	Oval nedgrävning (Ö-V). Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2
161	Stolphål	0,45				Plan	Rundad nedgrävning. Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2
162	Stolphål		0,48	0,36		Plan	Oval nedgrävning (N-S). Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2
163	Stolphål		0,7	0,63		Plan	Oval nedgrävning (N-S). Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2
164	Stolphål	0,2				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av brunrå lera.	2
165	Stolphål		0,2	0,12		Plan	Tresidig nedgrävning (spets åt N). Fyllning av brunrå lera med inslag av kolstänk.	2
166	Stolphål	0,36			0,15	Undersökt	Mörkbrun, ganska fet, lerig silt med småsten. Kolstänk. Omstolpning av 508.	2
167	Stolphål		0,31	0,22		Plan	Oval nedgrävning (NV-SÖ). Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
168	Stolphål		0,63	0,34		Plan	Oval, något oregelbunden nedgrävning (NV-SÖ). Eventuellt två stolphål. Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
169	Stolphål		0,68	0,51		Plan	Oval nedgrävning (NÖ-SV). Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
170	Stolphål		0,36	0,27		Plan	Oval nedgrävning (NV-SÖ). Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
171	Stolphål		0,34	0,28		Plan	Rundad nedgrävning. Fyllning av brunrå siltig lera.	2
172	Stolphål		0,4	0,27		Plan	Oval nedgrävning (Ö-V). Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
173	Stolphål		0,44	0,36	0,16	Undersökt	Skålförmad nedgrävning med fyllning av grå, fet silt med inslag av kolstänk. Stenar förekom i mitten av nedgrävningen, 0,08 m i diam. Den sydöstra nedgrävningskanten var diffus.	2
174	Stolphål		0,66	0,4		Plan	Oval nedgrävning (N-S). Fyllning av brunrå siltig lera med kolstänk.	2
175	Stolphål		0,43	0,33	0,21	Undersökt	U-förmad nedgrävning med fyllning av brunrå silt med inslag av småsten och kolstänk.	2
176	Stolphål		0,78	0,6		Plan	Oval nedgrävning (NNV-SSÖ). Fyllning av brunrå lerig silt med inslag av kolstänk.	2
177	Stolphål		0,5	0,3		Plan	Oval nedgrävning (NV-SÖ). Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
178	Stolphål	0,35				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
179	Stolphål	0,3				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
180	Stolphål		0,37	0,3		Plan	Oval nedgrävning (N-S). Fyllning av brunrå siltig lera med kolstänk.	2
181	Stolphål		0,54	0,3		Plan	Oval nedgrävning (NÖ-SV). Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
182	Stolphål		0,36	0,22		Plan	Oval nedgrävning (Ö-V). Fyllning av brunrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
183	Stolphål		0,7	0,43	0,19	Undersökt	Mörkbrun sandig silt en inre mörkare fyllning. Den inre delens fyllning fetare och mer kompakt.	2



## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
184	Stolphål		0,27	0,18		Plan	Oval nedgrävning (ONO-VSV). Fyllning av brungrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
185	Grop	2,25				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av kompakt och ren lera, troligtvis en sprängstengrop.	2
186	Stolphål		0,47	0,4		Plan	Oval nedgrävning (NNÖ-SSV). Fyllning av brungrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
187	Stolphål	0,26			0,05	Undersökt	Brun moränblandad silt med kol. Stolphålsbotten.	2
188	Stolphål		0,28	0,18		Plan	Oval nedgrävning (NÖ-SV). Fyllning av brungrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
189	Stolphål		0,17	0,13		Plan	Oval nedgrävning (NV-SÖ). Fyllning av brungrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
190	Stolphålsbotten	0,21			0,04	Undersökt	Mörkgrå sandig, siltig lera med en mindre sten (0,06x0,04x0,08m). Stolphålsbotten.	2
191	Stolphål		0,57	0,5		Plan	Rundad nedgrävning. Fyllning av brungrå lerig silt.	2
192	Stolphål	0,5				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av brungrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
193	Stolphål		0,3	0,22		Plan	Oval nedgrävning (NV-SÖ). Fyllning av brungrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
194	Stolphål		0,3		0,16	Undersökt	Mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten. tydligare nedgrävningens kant mot öst.	2
195	Stolphål	0,21			0,07	Undersökt	Grå, sandig silt, småsten.	2
196	Stolphål	0,37				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av brungrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
197	Stolphål		0,1	0,11	0,03	Undersökt	Möjlig botten till ett stolphål/störhål, mörkbrun fyllning av sand silt.	2
198	Stolphål	0,2				Plan	Rund nedgrävning. Fyllning av brungrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
199	Stolphål		0,31	0,25		Plan	Oval nedgrävning (NÖ-SV). Fyllning av brungrå siltig lera med inslag av kolstänk.	2
200	Stolphål	0,28			0,1	Undersökt	Grå siltig sand, gråsvart	2
201	Stolphål		0,41	0,37		Plan	Rundad nedgrävning. Fyllning av brungrå siltig lera.	2
202	Stolphål		0,38	0,29		Plan	Oval form i plan (NV-SÖ). Mörkfärgning med fyllning av brungrå, siltig lera och inslag av kolstänk.	2
203	Stolphål		0,4	0,27		Plan	Oval form i plan (NV-SÖ), om något kantig i SÖ. Mörkfärgning med fyllning av brungrå, siltig lera och inslag av kolstänk.	2
204	Stolphål		0,14	0,13		Plan	Nästintill fyrkantig form i plan i NV-SÖ riktning. Mörkfärgning med fyllning av brungrå siltig lera, inslag av kolstänk.	2
205	Grop		1,8	1,66		Plan	Oval/kvadratisk form i plan. Beige, mycket kompakt lera i ytan. Tolkas som sprängstengrop.	2
206	Stolphål		0,4	0,17		Plan	Något avlång form i plan, lagd mot en markfast sten (0,24x0,29x?). Fyllning av sandig, siltig lera med enstaka kolstänk.	2
208	Stolphål	0,42			0,12	Undersökt	Grå siltig sand, småsten. Markfast sten runt stolphålet. lik 415	2
209	Stolphål	0,15			0,03	Undersökt	Troligen botten till ett stolphål/störhål, mörkbrun fyllning av sand silt. likt 194 samt 197	2
210	Möjligt stolphål		0,25	0,18	0,07	Undersökt	Möjligt stolphål eller stenlyft. ojämn botten. fyllning mörkbrun sandig silt.	2
211	Stolphål	0,42				Plan	Rundad form i plan. Fyllning av sandig, siltig lera, inslag av kolstänk.	2
212	Stolphål	0,45			0,15	Undersökt	Grå sandig lera med järutfällningar. Enstaka småsten. Konklusion. Skålformat med plan botten.	2

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
213	Stolphål		0,26	0,17		Plan	Oval i plan (VSV-ONO). Grå sandig lera.	2
214	Stolphål	0,27				Plan	Rundad i plan. Grå sandig lera.	2
215	Stolphål		0,12	0,1	0,05	Undersökt	Möjligt störhål, mörkbrun fyllning av silt uppblandad med sand.	2
217	Stolphål		0,25	0,15		Plan	Oval form i plan (NNÖ-SSV). Grå, siltig, sandig lera, kolstänk.	2
218	Stolphål		0,4	0,36	0,17	Undersökt	Mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten. kompakt och med en rostfärgad nedre kant.	2
219	Stolphål		0,37	0,29		Plan	Oval form i plan (NNV-SSÖ). Grå, siltig, sandig lera, kolstänk.	2
220	Stolphål	0,17				Plan	Rundad form i plan. Fyllning av sandig, siltig lera, inslag av kolstänk.	2
221	Stolphål		0,21	0,1		Plan	Kantig, avlång form i plan (NNV-SSÖ). Fyllning av grå sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
222	Stolphål		0,28	0,21		Plan	Oval form i plan (NNÖ-SSV). Grå, siltig, sandig lera, kolstänk.	2
223	Stolphål		0,24	0,14		Plan	Oval, något kantig form i plan (NÖ-SV). Grå, siltig, sandig lera, kolstänk.	2
224	Grop		1,6	1		Plan	Större grop, oval – firsidig i plan, med ljus lera i ytan. Tolkad som sprängstengrop.	2
225	Stolphål		0,17	0,15		Plan	Firsidigt stolphål i plan. Grå, siltig, sandig lera, kolstänk.	2
226	Stolphål	0,31			0,165	Undersökt	Grå sandig silt, mörkare i öst. Något otydlig nedgrävningsskant i V.	2
227	Stolphål		0,4	0,35		Plan	Oval i plan (NÖ-SV). Grå, sandig lera.	2
228	Stolphål		0,22	0,16		Plan	Oregelbunden, något kantig form i plan. Grå, sandig lera.	2
229	Stolphål	0,33				Plan	Rundad i plan. Grå sandig lera.	2
230	Stolphål	0,18			0,085	Undersökt	Brunsvart sandig silt, kolstänk/sot.	2
231	Stolphål	0,38			0,08	Undersökt	Grund nedgrävning, troligtvis endast botten av stolphål. Fyllningen bestod av gråbrun, fet silt med inslag av bränd lera och enstaka kolstänk. Något djupare i den östra delen.	2
232	Stolphål		0,42	0,25		Plan	Oval i plan (NNV-SSÖ). Grå sandig lera.	2
233	Stolphål		0,34	0,08		Plan	Avlång i plan (Ö-V), ligger emot en markfast sten (strl: 0,4x0,3x?m). Grå, sandig, siltig lera med kolinslag.	2
234	Stolphål	0,14				Plan	Rundad i plan, med grå, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
235	Stolphål		0,17	0,15		Plan	Nästintill fyrkantig form i plan, NV-SÖ riktning. Mörkfärgning med fyllning av grå siltig lera, inslag av kolstänk.	2
236	Stolphål	0,37			0,14	Undersökt	Trattformad nedgrävning med fyllning av grå silt med inslag av småsten och kolstänk.	2
237	Stolphål	0,33				Plan	Rundad i plan, med grå, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
238	Stolphål		0,19	0,09		Plan	Avlång i plan (NV-SÖ). Grå, sandig, siltig lera med kolstänk.	2
239	Stolphål		0,46	0,37		Plan	Något oregelbunden i plan – omstolpning? Grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
240	Stolphål		0,59	0,5	0,25	Undersökt	Skålformad nedgrävning med fyllning av brun silt med lite inslag av kolstänk. Något fetare parti centralt i nedgrävningen, troligtvis där stolpen stått. Sten förekom i fyllningen, framförallt i den norra och södra delen (0,1–0,15 m i diam).	2
241	Stolphål	0,5				Plan	Rund i plan med grå, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
242	Grop		2,9	2	0,4–0,6	Undersökt	I botten påträffades stenblock med skarpkantade sidor – sprängsten? Om stenblocket sprängts med vatten/is eller med sentida medel som sprängämne är oklart. På stenblocket finns ett tunt, grått avsatt lager som bestod av siltig sand. På det har ett lager lagt med ljus lera, som ett lock. Den ljusa leran är förmodligen samma som undergrunden ett tio-tal meter nordväst om gropen. Många liknande gropar syns på ytan. Endast denna grävdes till 50%, med maskinstöd på grund av den mycket kompakta leran. Stenblocket verkar ha grävts fram för att tas bort. Inga fynd påträffades i gropen.	2

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
243	Grop	0,8				Plan	Rund grop i plan. Fyllning av brungrå, sandig och siltig lera.	2
244	Grop	1				Plan	Rund grop i plan. Fyllning av brungrå, sandig och siltig lera. Skärs av stolphålet 518? Svårt att avgöra i plan.	2
245	Grop		1	0,57		Plan	Oval grop i Ö-V riktning. Grå siltig och sandig lera.	2
246	Stolphål	0,15				Plan	Rundad i plan, med grå, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
247	Stolphål		0,5	0,45	0,22	Undersökt	Skålförmad nedgrävning med fyllning av brun lerblandad silt med inslag av bolstänk och småsten.	2
248	Stolphål		0,57	0,52	0,23	Undersökt	Skålförmad nedgrävning med fyllning av fet, brun silt med inslag av kolbitar och sten (0,05–0,1 m i diam). Torrare och med infiltration av undergrund i sidorna.	2
249	Stolphål	0,38				Plan	Runt stolphål med fyllning av gråbrun, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
250	Stolphål	0,46				Plan	Rundat stolphål med grå, siltig och sandig lera, kolstänk.	2
251	Stolphål	0,19				Plan	Runt stolphål med fyllning av gråbrun, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
252	Stenpackning		13,6	4,8	0,1–0,3	Undersökt	Stenpackning som består av utkastad sten, med strl: 0,045 x 0,035, 0,3x 0,3, 0,2 x 0,09 m. Stenarna var skärvig, skörbrända, naturliga och frostsadade. Stenarna verkar utslängda successivt (under en längre tid) snarare än lagda då packningen på vissa ställen ligger i en nivå och andra upp emot fyra nivåer, som tunnast i utkanterna där den bland annat i norr består av små, glest lagda stenar och grus, här togs inte hela stenpackningen fram pga den mycket hårda leran, endast fram till dess slut i norr, ej i nordväst. I samma riktning som stenpackningen (NO-SV) ligger en rad om tre stolphål (529–530). Stenpackningen skärs av ett dike (254). Två härdar påträffas på/i/under stenpackningen (106, 531). Överlagras av kulturlager 256.	2
252	Ruta 5239		1	1		Undersökt	Ruta i stenpackning 252. Stenpackningen bestod av stenar av olika mått från småsten <0,05x0,03 mellanstore runt storleke 0,07x0,11 samt ett mindre antal sytenar runt 0,1x0,15. Stenarna var både rundade och kantiga samt att vissa var skörbrända. Stenarn lag i två till tre lager.	2
252	Ruta 5226		1	1	0,1–0,29	Undersökt	Rutan, 1x1m, lades i den östra mittersta delen av utkanten av stenpackningen 252 där härden 106 även låg, och som var synlig vid stenpackningens yta. Under härden 106 var ytterligare lager med mycket kompakt lera och under det kom åter rester av stenpackningen 252 som täckte ännu en hård, 531 (stenstrl 0,1x0,14x0,07–0,22x0,19x0,085m). Mellan stenarna i packningen varierade fyllningen mellan mycket kompakt ljusbrun lera och kompakt lera som blandats med silt och fått en gråare färg, likt lagret 256 som täckte stenpackningen. Härden 531 var nedgrävd. Materialet i rutan bestod i övrigt av utslängd sten (skärvig, skörbränd, naturlig och frostsprängd sten), åt öst blev stenstorleken mindre för att övergå i grus innan den upphörde helt. Den naturliga undergrunden bestod av ljusbrun-orange, kompakt lera, ibland såg leran naturlig ut och var mycket men täckte ändå delar av stenpackning. Inga fynd.	2
253	Störning – dike/kabelschakt			0,5		Plan	Ligger i ÖSÖ-VNV riktning. Tvärs över den norra delen av område 2.	2
254	Störning - dike/kabelschakt			0,5		Plan	Diket ligger i ÖSÖ-VNV riktning. Skär lager 256 och stenpackningen 252. Är dragen mot en modern brunn på åkern och parallell med 253. Överlagras kulturlager 256.	2
255	Röjningsröse		4,5	3,9		Undersökt	Ej övertorvat till lite övertorvat. Verkar byggas på då och då. Stenstorlek: 0,5–1m. Höjd 0,8–1m. Ligger på mindre åkerholme med undergrund av silt och berg, berg i dagen väster om röjningsröset.	2



## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
256	Kulturlager?		13,6	6	0,05–0,07	Undersökt	Grå siltig lera med kolfläckar, överlagrar stenpackningen 252, förmodligen har vatten samlats vid stenpackningen och gjort att leran vid stenpackning fått en mörkare färg.	2
257	Röjningsröse		4,7	4,2	0,6–1,2	Undersökt	Övertrovad röjningssten, enstaka stenblock sticker upp i torven. Både rundad och skarpkantad. Möjligen från den stenröjda ytan strax sydöst om höjden som konstruktionen lagts på. Stenarna ligger i mellan ett och två skikt. Uppemot berg i dagen i norr. Stenstorleken var mellan 0,6–1 m.	1
258	Stensträng		16	1,2–1,6	0,8–1	Undersökt	Stensträng, i NNV–SSÖ riktning. Utgörs av rundade uppkastade/utfallna stenblock, enstaka skarpkantade stenblock, som ligger i upp till två skiften. Stensträngen skärs av ett lednings-schakt (tele) och en stig. I söder avslutas den vid en vägvall och i norr vid en vall som byggts runt en damm. Stensträngen är till stor del övertrovad. I dess mitt är en utbuktning av trolig röjningssten. Stenstorleken är 0,35x0,47x0,22–1,1x1,1x0,6m. Ett schakt, 16, lades genom stensträngen. I det framkom lagren 483–484, samt stenkonstruktionen 482 och härden 476.	1
259	Stolphål	0,5				Plan	Rundad-halvmåneformad i plan. Grå, siltig och sandig lera. Kolstänk.	2
260	Troligt stolphål		0,27	0,23	0,06	Undersökt	Troligen ett stenskött stolphål, kolrester i fyllningen. mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten. kompakt och mörkare mot borten	2
261	Stolphål	0,27				Plan	Runt stolphål med fyllning av gråbrun, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
262	Stolphål		0,32	0,22		Plan	Ovalt stolphål med mörkbrun silt, inslag av sand.	2
263	Stolphål		0,6	0,56	0,23	Undersökt	Likt 272. mörkbrun silt med inslag av sand och lite småsten, kompakt.	2
264	Stolphål		0,45	0,37		Plan	Ovalt stolphål med mörkbrun silt, inslag av sand.	2
265	Stolphål		0,4	0,3		Plan	Ovalt stolphål med mörkbrun silt, inslag av sand.	2
266	Stolphål		0,34	0,25		Plan	Ovalt stolphål med mörkbrun silt, inslag av sand.	2
267	Stolphål	0,33				Plan	Runt stolphål med fyllning av gråbrun, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
268	Grop		1,25	0,65		Plan	Oregelbunden nedgrävning, möjligen är en oregelbundenhet ett stolphål som skurits av gropen. Grå, sandig och siltig lera med kolstänk.	2
269	Stolphål		0,26	0,12		Plan	Oval i plan med grå, sandig och siltig lera.	2
270	Stolphål	0,22				Plan	Rundad form i plan. Fyllning av sandig, siltig lera, inslag av kolstänk.	2
271	Stolphål		0,38	0,45		Plan	Oval i plan med grå, sandig och siltig lera.	2
272	Stolphål		0,56	0,58	0,24	Undersökt	Mörkbrun silt med inslag av sandsilt och småsten . kompakt	2
273	Stolphål		0,6	0,58	0,24	Undersökt	Likt 272. mörkbrun silt med inslag av sandsilt och småsten . kompakt	2
275	Stolphål	0,42				Plan	Rund nedgrävning med fyllning av gråbrun lera med inslag av småsten och kolstänk.	1
276	Stolphål		0,22	0,2		Plan	Rundad nedgrävning med fyllning av gråbrun lera med inslag av småsten och kol.	1
277	Störning – dike						Dike i schakt 10. Fyllning av gråbrun lera, inslag av sten (0,05–0,1m), kolstänk.	1
278	Störning – dike						Dike i schakt 10. Fyllning av gråbrun lera, inslag av sten (0,05–0,1m), kolstänk.	1
279	Stolphål		0,6	0,54		Plan	Rundad nedgrävning med fyllning av gråbrun lera med inslag av småsten.	1

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Dia- meter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
280	Grop		1,18	0,8		Plan	Större oval nedgrävning med fyllning av gråbrun lera med inslag av småsten, kolstänk och bränd lera.	1
281	Grop		0,86	0,75		Plan	Större rundad nedgrävning med två fyllningar. Den inre fyllningen var ca 0,5 m i diam och bestod av mörk brungrå lera med inslag av sten och kol. Den yttre fyllningen bestod av brungrå lera med småsten. Eventuellt ett stolphål.	1
282	Stolphål		0,19	0,17		Plan	Rundad mindre nedgrävning. Fyllning av brungrå lera med inslag av kolstänk och bränd lera.	1
283	Stolphål	0,35				Plan	Rund i plan med grå, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
284	Stolphål		0,38	0,25		Plan	Oval – rektangulär i plan (NÖ–SV riktning). Gråbrun sandig, siltig lera.	2
285	Stolphål	0,33				Plan	Rundad i plan med grå, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
286	Stolphål	0,31				Plan	Rundad i plan med grå, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
287	Stolphål		0,41	0,27	0,11	Undersökt	Mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten.	2
288	Stolphål	0,3				Plan	Rund i plan med grå, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
289	Stolphål	0,35			0,14	Undersökt	Mörkt grå siltig sand, småsten som kommer upp från ug. i S ett marfast stenblock.	2
290	Stolphål	0,22				Plan	Rundad form i plan. Fyllning av sandig, siltig lera, inslag av kolstänk.	2
291	Stolphål	0,61			0,22	Undersökt	Grå siltig sand, markfast sten bildar stenskonung i S. Samt en sten 0,15x0,09x0,07m. Skålformat.	2
292	Möjligt stolphål		0,58	0,56	0,22	Undersökt	Möjligt stolphål med en mörkbrun siltig fylning med inslag av små fyllningar av lera. Sydöstra delen avnedgrävningen följer en större sten.	2
293	Stolphål	0,32			0,19	Undersökt	Mörkt grå siltig sand, småsten. Snittad sedan tidigare?	2
294	Stolphål		0,39	0,31		Plan	Oval i formen (NÖ–SV). Grå, sandig och lerig silt.	2
295	Stolphål	0,28				Plan	Rundad i formen. Grå, sandig och lerig silt.	2
296	Stolphål	0,3				Plan	Rundad i formen. Grå, sandig och lerig silt.	2
297	Stolphål	0,33				Plan	Rundad i formen. Grå, sandig och lerig silt.	2
298	Stolphål		0,25	0,12		Plan	Oval i formen (NÖ–SV). Grå, sandig och lerig silt.	2
299	Stolphål		0,32	0,23		Plan	Oval i formen (NÖ–SV). Grå, sandig och lerig silt.	2
300	Stolphål		0,6	0,53		Plan	Oval i formen (N–S). Grå, sandig och lerig silt.	2
301	Stolphål	0,42				Plan	Rund i plan med grå, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
302	Stolphål		0,48	0,38	0,11	Undersökt	Mörkbrun sandig silt inslag av småsten.	2
303	Stolphål		0,31	0,2	0,14	Undersökt	Mörkbrun sandig silt inslag av småsten och rostfärgade sträck.	2
304	Stolphål		0,33	0,29		Plan	Oval i plan (N–S), grå, sandig och siltig lera med kolstänk.	2
305	Stolphål	0,30			0,10	Undersökt	Mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten.	2
306	Stolphål		0,39	0,36	0,09	Undersökt	Mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten. rostfärgas kant läggs med botten.	2
307	Stolphål	0,2			0,03	Undersökt	Ojämn mörkfärgning som var fylld med småsten.	2
308	Stolphål	0,33			0,09	Undersökt	Mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten. kompakt och mörkare mot bortenmörkbrun sandig silt med små inslag av småsten.	2
309	Stolphål		0,28	0,23		Plan	Oval i formen (NNÖ–SSV). Grå, sandig och lerig silt med kolstänk.	2
310	Stolphål	0,42				Plan	Rund i plan med grå, sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
311	Stolphål		0,37	0,24		Plan	Oval i plan (Ö–V) med grå, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
312	Stolphål		0,24	0,19	0,11	Undersökt	Mörkbrun sandig silt inslag av småsten och mellanstora stenar <0.10.	2

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
313	Stolphål		0,54	0,43		Plan	Oval i formen (NÖ–SV). Grå, sandig och lerig silt med kolstänk.	2
314	Stolphål		0,33	0,26		Plan	Oval i formen (N–S). Grå, sandig och lerig silt med kolstänk.	2
315	Stolphål		0,53	0,43		Plan	Rundad i formen. Grå, sandig och lerig silt med kolstänk.	2
316	Stolphål	0,37				Plan	Rundad i formen. Grå, sandig och lerig silt med kolstänk.	2
317	Stolphål		0,32	0,26		Plan	Oval i formen (Ö–V). Grå, sandig och lerig silt med kolstänk.	2
318	Stolphål	0,2				Plan	Rundad form i plan. Fyllning av gråbrun, sandig, siltig lera, inslag av kolstänk.	2
319	Stolphål	0,4				Plan	Rundad form i plan. Fyllning av gråbrun, sandig, siltig lera, inslag av kolstänk.	2
320	Stolphål		0,22	0,13		Plan	Oval – kantig (NÖ–SV) form i plan. Fyllning av gråbrun, sandig, siltig lera, inslag av kolstänk.	2
321	Stolphål		0,23	0,17		Plan	Oval – kantig (NV–SÖ) form i plan. Fyllning av gråbrun, sandig, siltig lera, inslag av kolstänk.	2
322	Stolphål		0,14	0,17		Plan	Rundad form i plan, fyllning av gråbrun, sandig, siltig lera med inslag av kolstänk.	2
323	Stolphål		0,21	0,17		Plan	Rundad – halvmåenformad form i plan, fyllning av grå, sandig, siltig lera med inslag av kolstänk.	2
324	Stolphål		0,2	0,08		Plan	Avlång i formen (NV–SÖ). Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
325	Stolphål		0,46	0,32		Plan	Rundad och avlång i formen (NNV–SSÖ). Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
326	Stolphål		0,34	0,27		Plan	Rund till rundad i formen. Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
327	Stolphål	0,225				Plan	Rund i formen. Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
328	Stolphål	0,19				Plan	Rundad till firsidig i formen. Fyll av grå, sandig och siltig lera, inslag av kolstänk.	2
329	Stolphål		0,3	0,21		Plan	Rundad och avlång i formen (NÖ–SV) Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
330	Stolphål		0,19	0,14		Plan	Oval i formen (NV–SÖ). Fyllning av grå, siltig och sandig lera, inslag av kolstänk.	2
331	Stolphål		0,31	0,26		Plan	Månformad. Fyllning av siltig och sandig lera, inslag av kolstänk.	2
332	Stolphål	0,19			0,05	Undersökt	Mörkbrun sandig silt inslag av småsten.	2
333	Stolphål	0,39			0,17	Undersökt	Mörkbrun sandig silt inslag av småsten och mellanstora stenar <0.10.	2
334	Stolphål		0,89	0,68		Plan	Stolphål eller möjlig grop. Oval i formen (NV–SÖ) med fyllning av sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
335	Stolphål		0,44	0,31		Plan	Oval i formen (N–S). Fyllning av grå, siltig och sandig lera, inslag av kolstänk.	2
336	Stolphål		0,6	0,56		Plan	Rund i formen. Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
337	Stolphål		0,23	0,2	0,07	Undersökt	Mörkbrun sandig silt inslag av småsten.	2
338	Stolphål	0,3				Plan	Rund i formen. Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
339	Stolphål	0,35				Plan	Rund i formen. Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
340	Stolphål		0,4	0,3	0,07	Undersökt	Brungrå silt med inslag av småsten.	2
341	Stolphål		0,27	0,11		Plan	Avlång form (N–S). Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2



## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
342	Stolphål		0,25	0,13		Plan	Avlång form (N-S). Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
343	Grop		0,52	0,28		Plan	Möjligt stolphål. Avlång form (NV-SÖ). Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
344	Stolphål	0,44				Plan	Rund i formen. Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
345	Stolphål		0,47	0,41		Plan	Oval i formen (ÖNÖ-VSV). Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
346	Stolphål	0,21				Plan	Rundad i formen. Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
347	Grop		0,72	0,55		Plan	Oval i formen (NV-SÖ). Fyllning av grå, siltig och sandig lera, inslag av kolstänk.	2
348	Stolphål	0,22				Plan	Rund form, fyllning av grå, sandig och siltig lera samt inslag av kolstänk.	2
350	Stolphål		0,25	0,16		Plan	Oval i formen (Ö-V). Grå, sandig och lerig silt med kolstänk.	2
351	Stolphål		0,26	0,19		Plan	Oval i formen (NV-SÖ). Fyllning av grå, siltig och sandig lera, inslag av kolstänk.	2
352	Stolphål		0,26	0,23		Plan	Rund form, fyllning av grå, sandig och siltig lera samt inslag av kolstänk.	2
353	Grop		0,69	0,42		Plan	Avlång och kantig (NÖ-SV), fyllning av grå och sandig, siltig lera med inslag av kolstänk.	2
354	Stolphål		0,84	0,68		Plan	Avlång i formen (NNV-SSÖ). Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
356	Nedgrävning		1,4	1,04		Plan	Grå silt med småsten och kolstänk. Fynd av en skärva fajans med vit glasyr och grön dekor. ev sprängstengrop.	2
358	Stolphål		0,42	0,31		Plan	Oval i formen (NÖ-SV). Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
359	Stolphål		0,38	0,21		Plan	Avlång i formen (Ö-V). Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
360	Stolphål		0,5	0,32		Plan	Avlång i formen (N-S). Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
361	Stolphål		0,39	0,36	0,15	Undersökt	Grå silt med småsten och kolstänk. i botten av stolphålet fanns en lins av järnutfällningar.	2
362	Stolphål	0,3				Plan	Rund form, fyllning av grå, sandig och siltig lera samt inslag av kolstänk.	2
363	Stolphål		0,3	0,24	0,05	Undersökt	Grå lerig silt med lite kolstänk. botten av stolphål.	2
364	Stolphål		0,63	0,3	0,06	Undersökt	Grå silt med sten, 0,1 m. Antagligen botten av stolphål.	2
365	Stolphål		0,43	0,4	0,05	Undersökt	Brungrå silt med inslag av kol. ev botten av stolpskott.	2
366	Stolphål	0,6			0,09	Undersökt	Två fyllningar, en mörkare och fetare fyllning (0,3 m i diam, 0,05 m djup). den yttre fyllningen av grå torr silt. stor sten i östra delen (0,38x0,2). flera stenar i fyllning (0,15-0,1 m).	2
367	Stolphål		0,66	0,62		Plan	Oval form (Ö-V), gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
368	Stolphål	0,38				Plan	Rund form, gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	1
369	Stolphål		0,48	0,37		Plan	Oval form (NV-SÖ), gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	1
370	Stolphål	0,54			0,12	Undersökt	Stolphål som i ytan var 0,54m i diameter i nedre del 0,26m. Ojämn botten rundad kant. Fyllning av mörkgrå inslag av kol och liten del bränd lera.	1
371	Stolphålsbotten	0,44			0,09-0,095	Undersökt	Stolphålsbotten, omstolpning? En större sten: skarpkantad, strl: 0,135x0,15x0,14. Rund i plan. Två nedgrävningar, detta syns ej i plan. Fyllningen är dels grå, sandig lera och dels sandig silt i dess södra del. Båda har plan botten och jämnt lutande sidor.	1

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/tjocklek	Plan/Undersökt	Fritext	Område
372	Härd		0,7	0,5	0,06	Undersökt	Möjlig härd eller härdbotten bestående av brungrå siltig ler med inslag av kol.	1
373	Stenkonstruktion		1,15	0,7		Plan	Kvadratisk stenkonstruktion av sten lagd i sand. Stenarna är lagda med flat sida uppåt. Minst två skift. Fortsätter in i schaktväggen åt nordöst. Av samma konstruktion som 374.	1
374	Stenkonstruktion		1,2	1		Plan	Kvadratisk stenkonstruktion av sten lagd i sand. Stenarna är lagda med flat sida uppåt. Minst två skift. Av samma konstruktion som 373.	1
375	Härd		0,97	0,92		Plan	Härd, inte helt framtagen, fortsätter in i den nordvästra schaktväggen. Träkol och svart siltig lera i ytan.	1
376	Stolphål	0,26				Plan	Rundat stolphål med grå, siltig och sandig lera, kolstänk. Något urlakat.	1
377	Stolphål	0,42			0,08–0,15	Undersökt	Stolphål med U-formad, fördjupad botten i väst och en U-formad mindre djup botten i öst. Grå, siltig och sandig fyllning med kolstänk.	1
378	Dike		2,3	0,42		Plan	Svängt, ojämnt, förmodligen handgrävt dike av äldre slag. NÖ och svänger i norr av åt öst.	1
379	Dike		1,8	0,26		Plan	Svängt, ojämnt, förmodligen handgrävt dike av äldre slag. Alternativt ränna, nordöst-sydvästlig riktning. Fyllningen består av grå till mörkgrå (längs botten) sandig och siltig lera. Bottenfyllningen är mycket kompakt, och sandigare än den övre fyllningen samt innehåller bränd lera. Den övre fyllningen består av ljusgrå lera med kolstänk. Botten är rund. Skärs av härden 394 i söder. Botten sluttar åt sydväst. Sten i övre delen av fyllningen (0,02x0,05x0,11–0,35x0,28x0,15 m).	1
380	Härd		0,9	0,7		Plan	Oval i plan (ÖNÖ–VSV), träkol i ytan, även brungrå siltig lera. Fortsätter in i den nordvästra schaktväggen.	1
381	Stolphål		0,44	0,3		Plan	Mindre stolphål, rundat, möjlig omstolpning/uppstadgning av 397 som det skär eller skärs av.	1
382	Stolphål	0,19			0,02–0,05	Undersökt	Stolphålsbotten med något ojämn botten. Fyllning av sandig lera som är mycket kompakt med grus och kolfäckar. Jämna sidor och nästan plan botten.	1
383	Stolphål		0,2	0,14		Plan	Möjligt, mindre stolphål. Oval form (ÖNÖ–VSV). Grå siltig lera, mycket kompakt.	1
384	Stolphålsbotten	0,29				Undersökt	Stolphålsbotten med nästan botten, raka sidor. Innehåller skörbränd sten, fyra stycken med storlek runt 0,02x0,06x0,05m. En skörbränd sten i mitten av gropen. I övrigt är innehållet gråbrun, sandig, lera med kol och grus.	1
385	Stolphål		0,28	0,18		Plan	Ovalt stolphål i N–S riktning. Något kantigt. Sandig och siltig, brungrå lera i ytan, med kolstänk.	1
386	Stolphål		0,15	0,12		Plan	Mindre stolphål, rundat. Gråbrun, siltig, sandig lera.	1
387	Stolphål		0,44	0,39		Plan	Runt stolphål med fyllning av gråbrun, sandig och siltig lera. Kolstänk. Urlakat.	1
388	Stolphål	0,5			0,03	Undersökt	Stolphålsbotten bestående av brungrå siltig lera.	1
390	Stolphål		0,19	0,13		Plan	Avlångt, ovalt stolphål. Gråbrun, siltig lera med kolstänk.	1
391	Härdbotten?		0,75	0,6	0,08	Undersökt	Möjlig härd- eller stolphålsbotten. Fyllningen består av mörkbrun, sandig lera med småsten, kolfäckar samt någon enstaka fläck med bränd lera. Något ojämn botten med tre fördjupningar, den mittersta djupare. Rundad botten med rundade sidor. Obs, rund i plan!	1
392	Grop		0,8	0,51		Plan	Rundad möjlig grop. Fortsätter åt sydöst under schaktkanten. Fyllning av brungrå siltig lera.	1
393	Stolphål		0,6	0,34		Plan	Oval (NÖ–SV). Gråbrun fyllning av siltig lera med inslag av kolstänk.	1

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
394	Härd	1,1			0,21	Undersökt	Härd med eldpåverkad sten, svart och delvis skrävig, dock med majoriteten av stenarna rundade, stenstrl: 0,075x0,075x0,04–0,155x0,075x0,06m. I norr är härdfyllningen svart, med träkol med synlig träfiberriktning (omblandad ved). Annars är det mycket lerigt, brunt, sandigt material med inslag av silt. Härdens botten är rundad och som djupast i dess centrum.	1
395	Härd			0,8		Plan	Härden ligger precis i schaktkanten till ett av förundersöknings-schakten, och bredden kan anas vara runt 0,8 m bred. I ytan syns träkol och sot, samt svart siltig lera.	1
396	Stolphål?		1	0,63		Plan	Stenskott stolphål, med stenstrl: 0,13x0,08x0,07–0,39x0,28x-0,15?m	1
397	Stolphål	0,67				Plan	Stolphål med fyllning av grubrun sandig silt.	1
398	Nedgrävning		1,9	0,6		Plan	Fyrsidig, rektangulär nedgrävning med rödbrun fyllning av siltigt och sandigt grus. Fortsätter in i schaktväggen åt öst.	1
399	Stolphål		0,8	0,6		Plan	Stenskott stolphål, rundat. Stenskoning av markfast stenblock. Fyllning av grå siltblandat grus med silt.	1
400	Stolphål	0,3				Plan	Rundat stolphål med fyllning av grå siltigt, lerigt grus. Kolstänk.	1
402	Stolphål	0,16				Plan	Rundat stolphål i plan med gråbrun silt, grus och kolstänk i ytan.	1
403	Stolphål		0,3	0,17		Plan	Ovalt stolphål (NNÖ–SSV) i plan med gråbrun silt, grus och kolstänk i ytan.	1
404	Stolphål		0,5	0,17		Plan	Avlång form (N–S). Fyllning av grått, sandigt och siltigt grus med inslag av kolstänk.	1
405	Härd	1,2				Plan	Härden ligger delvis in under den östra schaktkanten. Något urlakat men träkol och sot i ytan.	1
406	Grop		2	1,5		Plan	Ser ut som en möjlig lerklädd grop, cirka 0,45m ljus, sandig lera i utkanten av nedgrävningen. Fyllning av morän, grus och sand i mitten (1x0,7) som är nästintill kvadratisk. Sprängstensgrop?	1
407	Stolphål	0,35				Plan	Runt stolphål, något urlakat. Något brungråare och mörkare än undergrunden, lerig och siltig i ytan.	1
408	Stolphål	0,49				Plan	Runt stolphål, gråbrun fyllning med kolstänk.	2
409	Stolphål	0,61			0,34	Undersökt	Grå siltig sand, gråsvart. Blötare fyllning ca 0,1 m ned. Lik 291.	2
410	Stolphål		0,26	0,22		Plan	Oval form (ÖNÖ–VSV). Grå siltig sand, gråsvart.	2
411	Stolphål	0,4				Plan	Rundad form, gråbrun fyllning av siltig och sandig lera. Kolstänk.	2
412	Stolphål	0,28				Plan	Nästintill rund. Gråbrun fyllning, i ytan siltig och sandig lera med kolstänk.	2
413	Stolphål		0,5	0,3		Plan	Avlång, rundad (VNV–ÖSÖ). Gråbrun fyllning, i ytan siltig och sandig lera med kolstänk.	2
414	Stolphål		0,5	0,4		Plan	Oval (Ö–V) Gråbrun fyllning, i ytan siltig och sandig lera med kolstänk.	2
415	Stolphål	0,33			0,15	Undersökt	Siltig sand, gråsvart. En markfast sten i väst kan ha utgjort stenskoning? Skålförmad.	2
416	Stolphål	0,27				Plan	Runt stolphål, gråbrun fyllning av siltig, sandig lera med kolstänk.	2
417	Stolphål	0,23				Plan	Runt stolphål, gråbrun fyllning av siltig, sandig lera med kolstänk.	2
418	Stolphål		0,3	0,21		Plan	Oval i formen (Ö–V). Grå, sandig och lerig silt med kolstänk.	2
419	Stolphål		0,75	0,5		Plan	Inmätt som stolphål, möjlig grop. Grå, sandig och lerig silt med kolstänk.	2

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
420	Stolphål	0,3				Plan	Rund i formen. Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
421	Stolphål		0,45	0,25		Plan	Oval i formen (N-S). Fyllning av grå, siltig och sandig lera, inslag av kolstänk.	2
422	Stolphål	0,15				Plan	Rund i formen. Fyllning av grå, sandig och siltig lera med inslag av kolstänk.	2
423	Stolphål		0,23	0,16		Plan	Oval i formen (Ö-V). Fyllning av grå, siltig och sandig lera, inslag av kolstänk.	2
424	Stolphål	0,2			0,09	Undersökt	Grå silt med småsten.	2
425	Stolphål	0,23				Plan	Rund – rundad i formen. Fyllning av gråbrun, siltig och sandig lera med inslag av kolstänk.	2
426	Stolphål		0,15	0,09		Plan	Avlång, rundad (VNV-ÖSÖ). Gråbrun fyllning, i ytan siltig och sandig lera med kolstänk.	2
427	Stolphål		0,32	0,24	0,07	Undersökt	Grå silt med inslag av småsten. i botten av nedgrävningen fanns en lins av järnutfällningar.	2
428	Stolphål	0,44			0,15	Undersökt	Grå fet silt med inslag av sten, framförallt i den västra delen. undergrunden var kompakt och hård.	2
429	Stolphål		0,35	0,23		Plan	Oval (N-S). Gråbrun, siltig och sandig lera med inslag av kolstänk.	2
430	Stolphål		0,54	0,48	0,12-0,24	Undersökt	Grå silt med få kolstänk. sten förekom, framförallt i den västra delen där avsatsen är.	2
431	Stolphål		0,78	0,7	0,34	Undersökt	Grå lerblandad silt med inslag av småsten. Jämmt rund nedgrävning. Fynd av bränd lera samt ett ytligt fynd av glaserat rödgods. Nedgrävningen var kantad av sten, framförallt i N-NÖ delen. stenstorlek ca 0,1 m i diam. Överlagrar stolphål 515.	2
432	Stolphål	0,42				Plan	Oval (N-S). Gråbrun, siltig, sandig lera med inslag av kolstänk.	2
433	Stolphål	0,3				Plan	Rund, fyllning av gråbrun, siltig och sandig lera, kolstänk.	2
434	Stolphål		0,39	0,33	0,1	Undersökt	Grå silt med kolstänk. en sten i västra delen.	2
435	Stolphål		0,54	0,43		Plan	Oval i formen (N-S). Fyllning av grå, siltig och sandig lera, inslag av kolstänk.	2
437	Stolphål		0,23	0,19		Plan	Nästintill rund. Gråbrun fyllning, i ytan siltig och sandig lera med kolstänk.	2
438	Stolphål		0,28	0,19		Plan	Oval i formen (N-S). Gråbrun fyllning som i ytan är av siltig och sandig lera med kolstänk.	2
439	Stolphål		0,5	0,3		Plan	Oval i formen (NNÖ-SSV). Grå, sandig och lerig silt med kolstänk.	2
440	Stolphåls- botten	0,19			0,08	Undersökt	Sandig silt med småsten. Mörkt brungrå. Nästan vertikal sida i ö och skålförmad i v.	2
441	Stolphål		0,2	0,16		Plan	Rundat stolphål, med fyllning av brungrå, siltig och sandig lera. Kolstänk.	2
442	Stolphål	0,42				Plan	Rundat stolphål, med fyllning av brungrå, siltig och sandig lera. Kolstänk.	2
443	Stolphål		0,2	0,17	0,08	Undersökt	Mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten. nedrekant har sten	2
444	Stolphål	0,69			0,265	Undersökt	Stenskott stolphål. Fyllning av brungrå silt med grus och småsten, kolstänk. Stenstrl på skoning: 0,07x0,04x0,025-0,15x0,12x0,23m. Skärvig eldpåverkad sten förekommer sparsamt.	2
445	Stolphål		0,47	0,32		Plan	Rundat stolphål (Ö-V), med fyllning av brungrå, siltig och sandig lera. Kolstänk.	2
446	Stolphål	0,3				Plan	Rundat stolphål (Ö-V), med fyllning av brungrå, siltig och sandig lera. Kolstänk.	2



## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
448	Stolphål		0,41	0,28		Plan	Oval i form (NNV-SSÖ). Fyllning av brungrå, siltig och sandig lera. Kolstänk.	2
449	Stolphål	0,51			0,125	Undersökt	Mörkgrå fyllning av silt och grusig sand. Djupast i norr. Avlång i N-S riktning.	2
450	Stolphåls- botten?	0,22			0,02	Undersökt	Möjlig stolphålsbotten. Plan, grå silt. En liten sten.	2
451	Stolphål	0,22				Plan	Runt stolphål, gråbrun, siltig och sandig lera. Kolstänk.	2
452	Stolphål	0,36				Plan	Runt stolphål, gråbrun, siltig och sandig lera. Kolstänk.	2
453	Stolphål		0,34	0,24		Plan	Ovalt stolphål (Ö-V). Gråbrun, siltig och sandig lera. Kolstänk.	2
454	Stolphål	0,19				Plan	Rundat stolphål. Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
455	Stolphål		0,23	0,2		Plan	Ovalt stolphål (NV-SÖ). Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
456	Stolphål		0,41	0,38		Plan	Tredigt stolphål, med fyllning av gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
457	Stolphål		0,25	0,16		Plan	Avlångt till ovalt stolphål (N-S). Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
458	Stolphål	0,6			0,2	Undersökt	Grå silt med småsten och sten (0,1 m). Järnutfällningar i botten av nedgrävning.	2
459	Stolphål		0,42	0,38		Plan	Rundat stolphål. Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
460	Härd	0,67			0,34	Undersökt	Anläggningen består av skärvig sten i två nivåer. Stenstrl: 0,06x0,06x0,035-0,2x0,09x0,06m. I fyllningen, under den nedre stennivån påträffas en koncentration av kol, ca 0,05-0,08m tj. Fyllningen består i övrigt av grå-mörkgrå silt med kolfläckar.	2
461	Härd		1,3	0,96	0,27	Undersökt	Härd-kokgrop, kollager som i botten är mest koncentrerat och tonar ut uppåt med enstaka mer substantiella fläckar. I väst är det i botten bränd lera och järnutfällningar. Oval i plan, vertikala väggar och flat botten. Fyllningen består till stor del av eldpåverkade stenar, främst skörbrända och skärviga. Grå sandig silt. Ett möjligt kvartsavslag påträffades.	2
462	Härd		1,7	1,4		Plan	Oval (NNÖ-SSV). Svart träkol och sot i ytan. Enstaka eldpåverkade stenar.	2
463	Härd		1	0,85		Plan	Oval (Ö-V). Svart träkol och sot i ytan.	2
464	Stolphål		0,7	0,5	0,25	Undersökt	Stenskott stolphål. stenskoning, stenstorlek 0,22x0,16-0,1 m. yttre fyllning av grå silt. bränd stolpfärgning, 0,31x0,27 m, kol i kanten med bränd lera innanför. ev rest av bilad stolpe. stolphålet skuret av stolphål 507.	2
465	Härd		0,55	0,3	0,09	Undersökt	Härd som låg jämte en större sten (0.5x0,4x0,25 m). Skars av stolphål 517 i öst. Fyllning av fet kolbemängd silt och lins av kol i botten, samt eldpåverkad sten (både skärvig och skörbränd).	2
466	Grop		2,24	1,86		Plan	Oval (Ö-V). Ljus lera i ytan. Sprängstengrop?	2
467	Grop		1,6	1,4		Plan	Oval (Ö-V). Ljus lera i ytan. Sprängstengrop?	2
468	Stolphål	0,18				Plan	Rundat stolphål. Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
469	Stolphål		0,2	0,18		Plan	Rundat, ovalt stolphål (NÖ-SV). Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	2
470	Stolphål	0,3			0,13	Undersökt	Grå siltig sand, gråsvart i V och resterande stolphål är sandigare/grusigare.	2
471	Stolphål		0,2	0,15		Plan	Oval i formen (Ö-V). Gråbrun, sandig och siltig lera med kolstänk.	2
472	Härd		0,69	0,66		Plan	Träkol och sot i ytan. Grå silt. Rundad till oval, möjligen störd av grop 466 i öst.	2

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Dia- meter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
473	Stolphål		0,45	0,48	0,22	Undersökt	Mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten. väldigt kompakt	2
474	Stolphål		0,24	0,18		Plan	Oval (N-S). Gråbrun, siltig och sandig lera med inslag av kolstänk.	2
475	Stolphål		0,32	0,3		Plan	Rundad till oval (N-S). Gråbrun, siltig och sandig lera med inslag av kolstänk.	2
476	Härd		0,71	0,43	0,1	Undersökt	Grund härd med inslag av kol och eldpåverkad sten.	1
478	Stolphål	0,5				Plan	Runt stolphål, gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	1
479	Stolphål		0,35	0,13		Plan	Avlångt möjligt stolphål (Ö-V). Gråbrun, siltig och sandig lera.	1
481	Lager		1,6	0,8	0,1	Plan	Samma som materialet stenarna i stensträngen 722 ligger i. En bit svartbränd lerklining påträffades.	1
482	Stenläggning		2	1	0,15	Undersökt	Stenläggning som framkom under två odlingslager, under stensträng 258. Består av jämnstort stenmaterial, 0,1-0,17 m. Stenarna är främst natursten men även fåtal skärvig och skörbränd sten. Härd 476 ligger under 482. Flerskiktat med sten, tunnar ut åt både öst och väst. Överlagras av lager 483.	1
483	Lager		6	3,6	0,05-0,07	Undersökt	Grå silt men inslag av småsten. Odlingslager kopplat till våtmarken åt väst, överlagras stenläggning 482. Överlagras av lager 484.	1
484	Lager		6	3,45	0,1-0,4	Undersökt	Odlingslager, bestod av brun kompakt torv/silt. Stensträng 258 låg på lagret. Överlagras lager 483.	1
485	Stolphål		0,33	0,26		Plan	Oval (N-S). Gråbrun, siltig och sandig lera med inslag av kolstänk.	2
486	Stolphål		0,49	0,38		Plan	Runda - oval (Ö-V). Gråbrun, siltig och sandig lera med inslag av kolstänk.	2
487	Stolphål	0,22			0,15	Undersökt	Mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten. kompakt och med en rostfärgad nedre kant.	2
488	Stolphål		0,23	0,2	0,05	Undersökt	Mörkbrun/grå sandig silt med flera rostfärgadestreck.	2
489	Stolphål		0,34	0,3		Plan	Rundad, något oval (NV-SÖ). Gråbrun, siltig och sandig lera med inslag av kolstänk.	2
490	Stolphål	0,26			0,08	Undersökt	Gråsvart sandig silt, kolstänk/sot. Större sten som fungerar som stenskonning.	2
492	Stolphål		0,65	0,44		Plan	Stolphål eller möjlig grop. Oval i formen (NV-SÖ) med fyllning av sandig och siltig lera. Kolstänk.	2
493	Stolphål	0,63			0,2	Undersökt	Stenskott stolphål med skärvig sten. Fyllning av sandig silt med kolfläckar och sot. Stenstr: 0,055x0,06x0,04-0,16x0,13x0,165.	2
495	Stolphål		0,26	0,23	0,17	Undersökt	Mörkbrun silt med inslag av sandig silt och småsten. Kompakt fyllning.	2
496	Stolphål		0,37	0,33		Plan	Oval (Ö-V). Gråbrund, sandig och siltig lera med kolstänk.	2
497	Stolphål	0,27			0,08	Undersökt	Kol i ytan. Mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten. obs troligen större djup än anget då det blivit en nedgrävning för att fastställa stolphålets form, ca 0,05m som är nedgrävt.	2
498	Stolphål		0,28	0,23		Plan	Rundad till oval (NV-SÖ). Gråbrun, sandig och siltig lera med kolstänk.	2
499	Stolphål		0,39	0,36	0,12	Undersökt	Grå silt med inslag av småsten.	2
500	Stolphål		0,58	0,49	0,07-0,15	Undersökt	Grå silt med inslag av småsten. djupare i östra delen, där troligtvis stolpen stått. långsam avsats åt väst.	2
501	Stolphål		0,32	0,24		Plan	Oval (Ö-V). Gråbrund, sandig och siltig lera med kolstänk.	2
502	Stolphål	0,67			0,18	Undersökt	Stenskott stolphål med kolbemängd stolpfärgning. stolpfärgning 0,25 m i diam och 0,1m djup. stenskonning i södra delen, 0,2-0,08 m i diam. de flesta ca 0,1 m i diam.	2

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/tjocklek	Plan/Undersökt	Fritext	Område
503	Stolphål	0,6			0,28	Undersökt	Jämnt rund nedgrävning med inslag av brändlera (fnyk) samt kolstänk och småsten i grå silt. undergrunden under stolphålet var extremt hård.	2
504	Stolphål		0,74	0,64	0,15	Undersökt	Nedgrävning som var något djupare i den östra delen, troligtvis där stolpen stått. Stenar kantade den djupare delen, bland annat en markfast sten (ca 0,3 m i diam). Fyllning av torr brungrå silt med inslag av småsten. Överlagras av grop 505.	2
505	Grop	0,8			0,25	Undersökt	Nedgrävning med lutande sidor och plan botten. Fyllningen var varvig, bestod ömsom av brun silt med inslag av småsten och ömsom av ljusbrun sand med inslag småsten. Kantades av sten i storlek 0,05–0,1 m i diam.	2
506	Stolphål		0,19	0,15		Plan	Ovalt (N–S). Gråbrun, sandig och siltig lera med kolstänk.	2
507	Stolphål	0,3			0,13	Undersökt	Brun fet silt med fynd av tegelfragment. trattformad nedgrävning i sektion.	2
508	Stolphål	0,45			0,21	Undersökt	Mörkbrun, ganska fet, lerig silt med småsten. Kolstänk. Omstolpning av 166?	2
509	Stolphål	0,33			0,135	Undersökt	Brungrå sandig silt, skålformad med en mindre sten (0,08x0,06x0,07m).	2
510	Stolphål		0,8	0,5	0,25	Undersökt	Stenskott stolphål med kolstänk i den grå siltiga fyllningen. inslag av bränd lera. stenstorlek 0,2–0,08 m.	2
511	Stolphål		0,7	0,54	0,1	Undersökt	Grå silt med lite kolstänk. stenar i fyllningen, en något större på botten i mitten av nedgrävningen (0,16x0,09 m).	2
512	Stolphål	0,63			0,12	Undersökt	Grå silt med inslag av kolstänk samt få kolbitar. flertalet stenar i östra delen, 0,1 m i diam.	2
513	Stolphål	0,7			0,26	Undersökt	Stenskott stolphål. Grå sandig, lerig silt med kolstänk. Stenstrl: 0,07x0,07x0,06–0,24x0,16x0,185m. Skärvida, eldpåverkade stenar förekommer. Stenskoningen ligger endast i stolphålets södra halva.	2
514	Stolphål	0,28			0,2	Undersökt	Stenskott stolphål, skoning med eldpåverkad skärvig, sotig sten. Enstaka rundade, men svarta stenar. Skår (nedgrävt i) stolphålet 513. Fyllningen är svart av kol och sot. Mycket tätare med sten än 513, samt mycket svartare.	2
515	Stolphål		0,76	0,44	0,15–0,25	Undersökt	Fyllning av grå lerig silt. stenar centralt i nedgrävningen, troligtvisstoloskoning/stolpstöd.	2
516	Troligt stolphål		0,28	0,21	0,08	Undersökt	Troligen ett stenskott stolphål, kolrester i fylningen. mörkbrun sandig silt med små inslag av småsten. kompakt	2
517	Stolphål		0,6	0,45	0,32	Undersökt	Stenskott stolphål med stolpfärgning/sekundär fyllning där stolpen stått (0,14 m i diam i botten, 0,24 m i diam i toppen) som bestod av fet brun och kompakt silt. Den yttre fyllningen bestod av kolblandad silt i västra halvan och av lerblandad brun silt i östra halvan. kanterna och botten av stolphålet var stenlagd. Frostsprängda stenkärvor på högkant kantade stolpfärgningen åt öst. Stenskoningen har troligtvis både fungerat som stöd men även att skydda stolpen mot röta.	2
518	Stolphål	0,4			0,15	Undersökt	Skålformad nedgrävning med fyllning av brun lerblandad silt med fåtal stenar i fyllningen, 0,08 m i diam, samt småsten. Negrävningen var något djupare i den sydöstra delen.	2
520	Stolphål		0,85	0,66		Plan	Oval (NV–SÖ). Gråbrun, sandig och siltig lera med kolstänk.	2
521	Stolphål		0,35	0,19		Plan	Oval (Ö–V). Gråbrund, sandig och siltig lera med kolstänk.	2
522	Stolphålsbotten?	0,32			0,75	Undersökt	Grå siltig lera m kolfläckar. Sitter ihop med 523.	2
523	Stolphålsbotten?	0,34			0,1	Undersökt	Grå siltig lera m kolfläckar. Sitter ihop med 522.	2

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
524	Lager		3	0,8	0,03–0,07	Undersökt	Lager med kol och bränd lera i ytan. I övrigt är lagret av mycket kompakt gråflammig lera. I botten av lagret påträffas liggande trä i nÖ–sv riktning. Leran under är mycket ojämn, intill lagret i öst och under i viss mån i påträffas även utkastad sten i ca 0,02x0,08x0,1m. Lagret är mellan 0,03–0,07m tjockt.	2
525	Stolphål	0,3				Plan	Runt möjligt stolphål med möjlig stolprest kvar i form av en cirkel av träkol, ca 0,22 m i diameter, nästintill centrerad.	2
526	Stolphål		0,44	0,35	0,11	Undersökt	Troligen ett stenskott stolphål. mörkbrun sandig silt inslag av småsten. kompakt och mörkare mot borten	2
527	Stolphål		0,27	0,22		Plan	Oval (NV–SÖ). Gråbrun, sandig och siltig lera med kolstänk.	2
528	Stolphål		1	0,9	0,35	Undersökt	Stenskott stolphål belägen på den östra sidan stenläggning 252. Nedgrävningskanten var svår att se i plan med var tydligare i sektion. Stolphålet var grävt i kompakt och seg lera och var rejält skodd av sten både i kanterna och under stolpfärgningen (stenstorlek 0,3x0,2–0,1x0,08 m). Stolpfärgningne var ca 0,3 m i diam och låg centralt i nedgrävningen. Stolpfärgningen bestod av brun lera med inslag av kolstänk, en aning mer lucker än den yttre fyllningen. Den yttre fyllningen bestod av ljusbrun lera med inslag av kolstänk. Ligger i linje med 529 och 530 (kanske även 535?).	2
529	Stolphål	0,38				Plan	Runt, stenskott stolphål. Stenstorlek (0,1x0,1x0,8–0,2x0,2x0,1). Nedgrävningskanten svår att se. Fyllning av ljus lera. Se 528 och 530. Del av samma konstruktion.	2
530	Stolphål		0,7	0,68		Plan	Runt, stenskott stolphål. Stenstorlek (0,1x0,1x0,8–0,2x0,2x0,1). Nedgrävningskanten svår att se. Fyllning av ljus lera. Se 528 och 529. Del av samma konstruktion.	2
531	Härd	1,7			0,19	Undersökt	Härden är förmodligen rund eller oval i plan, ej helt framtagna pga den hårda leran i stenpackningen. Längs botten ligger ett svart kollager, 0,035m. I härden fanns eldpåverkad sten, oklart vad som hörde till packningen och vad som hörde till härden då stenarna i packningen till stor del är eldpåverkad även den. Stenarna är dock något större än den i packningen, men endast svarta på nedsidan. Stenstrl: 0,1x0,14x0,07–0,22x0,19x0,085m. Nedgrävningens sidor var delvis nästan vertikala o delvis konkava inslag.	2
532	Utkastlager		6,7	2,7	0,03–0,35	Undersökt	Kol och sotrikt lager som ligger på en berghäll. Koncentrationen kol och sot skiljer över lagret. Fynd består av brända ben och järnfynd så som spik samt glas. Stor del sten i lagret som är skörbränd.	2
532	Ruta 5377		1	1	0,03–0,35	Undersökt	Ruta i 532, fläckvis inslag av kol och sot och skörbränd sten. framkom en mindre del bränt ben och järnfynd.	2
533	Stenpackning		2,4	1,8	0,05	Undersökt	Stenpackning, möjligen färdväg? Stenstrl: 0,08x0,055x0,04–0,185x0,16x0,085m. Stenarna var som tättast lagda i sydväst och en koncentration syns i dess östra del. Stenarna låg i undergrunden som bestod av mycket kompakt lera, och under stenpackningen var den blandad med kolstänk och bränd lera. Färgen var där grå medan den i övrigt är ljus brun till orange. Ovan stenpackningen låg förkolnade, brända träplankor, i samma riktning som stenpackningen har (öst-nordöst–västsydväst).	2
534	Stolphål	0,4			0,25	Undersökt	Rundad botten, brungrå lerig, sandig silt. Stenskoning som utgörs av en sten (0,25x0,08). Plan botten.	2
535	Stolphål		0,68	0,47		Plan	Oval form (N–S). Brungrå, lerig och sandig silt, med möjlig stolprest i nordvästra delen av stolphålet (0,19 m i diam).	2
536	Härd		1,07	0,77	0,15	Undersökt	Härd bestående av gråsvart lerig silt med inslag av mindre skårvig sten samt kol och sot. Bottenpartiet hade en oregelbunden form, möjligen två mindre härdar grävda intill varandra.	1



## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
537	Stolphål	0,42			0,15	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå grusig och lerig silt. Två stenar, ca 0,2 x 0,2 m, en i ytan och en i botten har troligen använts som skoning.	1
538	Stolphål	0,21				Plan	Rund form, brungrå, grusig och siltig lera.	1
539	Stolphål		0,47	0,36		Plan	Oval form, mörkt brungrå fyllning av grusig och siltig lera.	1
540	Stolphål		0,32	0,22	0,05	Undersökt	Möjlig stolphålsbotten bestående av grå grusig och lerig silt.	1
541	Stolphål	0,19			0,07	Undersökt	Möjlig stolphålsbotten bestående av grå grusig och lerig silt.	1
542	Stolphål		0,3	0,23	0,19	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå grusig och lerig silt. Låg intill en sten i söder, något större än stolphålet.	1
547	Stolphål	0,17			0,08	Undersökt	Stolphål med lätt rundade nedgrävningskanter. Fyllning av mörkbrun/mörkgrå kompakt lerig silt.	1
548	Härd	1,45			0,1	Undersökt	Härd med skärvig och skärvig och skörbränd sten och gott om kol i anläggningens östra del.	1
549	Stolphål	0,3			0,07	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå lerig och grusig silt. Något spetsig botten.	1
550	Grop	1,62			0,14	Undersökt	Grå silt som ljusnar/tonar ut åt kanterna. Sten förekommer (0,1x0,15x0,2 m stora). Sot finns även i fyllningen. I norr finns en mindre fördjupning som är kolfylld. Botten av gropen är relativt plan, men sluttar något in mot mitten.	1
554	Stolphål	0,35				Plan	Mörkgrå mörkfärgning, av lerig och grusig silt. Kol i ytan.	1
555	Stolphål	0,29			0,07	Undersökt	Brungrå, sandig silt med småsten. Kolstänk.	1
556	Stolphål		0,7	0,42		Plan	Oval nedgrävning (N-S). Mörkgrå fyllning av grusig och sandig silt med småsten i ytan.	1
557	Stolphål	0,28			0,18	Undersökt	Rund botten med tydlig nedgrävningskant. Fyllning av sandig silt stora inslag av småsten och kantiga stenar <0,5x0,3m. Mörkgrå fyllning.	1
558	Stolphål	0,22			0,04	Undersökt	Möjlig botten av ett stolphål, 0,04m djup alternativt ett stenylyft. Rak botten. Fyllning av mörkgrå siltig sand.	1
559	Härd		0,43	0,25	0,05	Undersökt	Otydlig botten och nedgrävningskant. Fyllning av sandig silt med stora inslag av kantig och skörbränd sten, kolinslag.	1
560	Härd		1,2	0,85	0,1	Undersökt	Oval/avlång härd med stor del skörbränd sten i ytan samt tydliga kolinslag. Ligger på bergshällen.	1
562	Stolphål	0,36				Plan	Runt stolphål. Ligger i tunn morän på berghäll med kol i ytan. Fyllning av grusig sand och silt.	1
567	Härd	0,75			0,25	Undersökt	Härd med enstaka skörbränd och skärvig sten. Gott om träkol.	1
568	Stolphål	0,3			0,08	Undersökt	Botten av stolphål. Fyllning av grå lera med kolstänk. En sten påträffades i stolphålet (0,14x0,15x0,05 m stor).	1
569	Stolphål	0,31				Undersökt	Runt stolphål. Fyllning av grå lera med kolstänk.	1
570	Stolphål	0,3			0,06	Undersökt	Botten av stolphål. Fyllning av grå siltig lera med kol i toppen av nedgrävningen, samt bränd lera i hela fyllningen. En sten påträffades också, 0,11x0,08x0,03 m stor.	1
571	Stolphål	0,43				Plan	Runt möjligt stolphål. Fyllning av grå siltig lera med kol.	1
572	Stolphål		0,39	0,35		Plan	Rundat, möjligt stolphål. Fyllning av grå, siltig lera med kol.	1
573	Stolphål		0,35	0,31		Plan	Rundat, möjligt stolphål. Fyllning av grå, siltig lera med kol.	1
574	Stolphål	0,14				Undersökt	Runt stolphål med fyllning av mörkbrun/mörkgrå kompakt lerig silt.	1
575	Stolphål		0,35	0,3	0,09	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig lera med inslag av kol och bränd lera.	1
576	Stolphål	0,39			0,17	Undersökt	Trattformat stolphål med rund till spetsig botten. Mörkgrå fyllning med kol- och sotfläckar. Bränd lera som var aprikos till röd i färgen och formad som små kulor, ca 0,007 mm i diameter.	1

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
577	Stolphål	0,2				Plan	Mörkgrå fyllning med kol- och sotfläckar.	1
578	Stolphål	0,11			0,05	Undersökt	Rundat, mindre stolphål. Rundade nedgrävningskanter. Lätt otydlig botten men med rundad form.	1
579	Stolphål	0,26			0,08	Undersökt	Rundat stolphål, med rundade nedgrävningskanter och rundad botten. Fyllning av mörkgrå lerig, silt. Liknar 613.	1
580	Stolphål		0,5	0,39	0,15	Undersökt	Ovalt stolphål (Ö-V). Gråbrun, siltig och sandig lera. Kolstänk.	1
581	Stolphål	0,15			0,03	Undersökt	Möjlig stolphålsbotten bestående av brungrå siltig lera.	1
582	Stolphål		0,16	0,22		Plan	Ovalt möjligt stolphål (Ö-V). Ligger i ett kluster med två andra möjliga stolphål. Fyllning av brungrå, siltig lera med inslag av kol.	1
583	Stolphål	0,2			0,06	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig lera med inslag av kol.	1
584	Stolphål		0,11	0,09		Plan	Rundat stolphål. Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	1
585	Stolphål		0,18	0,12		Plan	Ovalt, möjligt stolphål (NÖ-SV). Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	1
586	Stolphål	0,25				Plan	Runt, möjligt stolphål med gråbrun fyllning av siltig sand. Kolstänk.	1
587	Stolphål	0,3			0,06	Undersökt	Möjlig stolphålsbotten med rundade sidor och rak botten. Fyllning av mörkgrå lerig silt med kol inslag.	1
588	Stolphål		0,43	0,37		Plan	Runt möjligt stolphål. Fyllning av grå siltig lera med kol.	1
589	Stolphål		0,4	0,33		Plan	Rundat stolphål (NV-SÖ). Fyllning av grå siltig lera med kol.	1
590	Stolphål		0,54	0,42		Plan	Ovalt stolphål (NÖ-SV). Grå siltig lera med kolstänk.	1
591	Stolphål	0,6			0,11	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig lera med inslag av kol.	1
592	Möjligt stolphål	0,3			0,09	Undersökt	Möjligt stolphål som är rundat men har diffusa nedgrävningskanter och rundad botten. Fyllning av mörkgrå siltig lera.	1
593	Stolphål	0,32			0,13	Undersökt	Rundad nedgrävning med rundad botten. Fyllningen var mörkgrå med lite kolstänk. Siltig lera.	1
596	Möjligt stolphål	0,43			0,08	Undersökt	Möjligt stolphål, övre del ca 0,02 till 0,03m. Mörkfärgningens nedre del är större, 0,27m. Rundad form på nedgrävningen med rund botten och fyllning mörkgrå siltig lera.	1
597	Stolphål	0,56				Plan	Runt, möjligt stolphål med gråbrun fyllning av siltig sand. Kolstänk.	1
598	Lager		1,5	1,11		Plan	Lagerrest. Möjlig odlingsrest? Ej undersökt.	1
600	Härd		0,7	0,6		Plan	Härd med kol och sot i ytan. Möjligen är detta en del av härd 380.	1
601	Stolphål	0,6			0,2	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig ler med inslag av kol och bränd lera.	1
602	Stolphål	0,35				Plan	Rundat stolphål, brungrå siltig lera.	1
603	Stolphål	0,32				Plan	Rundat stolphål, brungrå siltig lera.	1
604	Stolphål	0,23				Plan	Rundat möjligt stolphål med brungår siltig lera.	1
605	Stolphål		0,51	0,42		Plan	Rundat möjligt stolphål (NÖ-SV). Fyllning av brungrå, siltig lera med inslag av kol.	1
606	Nedgrävning		1,38	0,65		Plan	Rektangulär nedgrävning, mörkgrå sandig och grusig silt.	1
607	Stolphål		0,7	0,5		Plan	Ovalt möjligt stolphål (Ö-V). Fyllning av brungrå, siltig lera med inslag av kol.	1
608	Härd	1			0,11	Undersökt	Gropen är rundad i plan, dess fyllning består av brun, siltig/lerig sand med rundad sten. Enstaka kolstänk.	1
609	Stolphål		0,23	0,33		Undersökt	Ovalt stolphål (Ö-V). Gråbrun, siltig och sandig lera. Kolstänk.	1
610	Stolphål	0,4			0,17	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig ler. Lutar åt väst där även djupet var som störst.	1

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
611	Härd	0,8			0,11	Undersökt	Rund i plan. Härden består av siltig och sandig lera med kol och bränd lera. Skärvsten (0,05x0,03x0,01–0,1x0,15x0,1 m).	1
613	Stolphål	0,23			0,07	Undersökt	Rundat stolphål med tydlig nedgrävningskant. Fyllning av kompakt siltig lera som var mörkgrå/mörkbrun.	1
614	Härd	0,82			0,12	Undersökt	Botten av grop eller möjligen stolphål? Fyllningen bestod av grå, sandig lera med kolstänk. I fyllningen fanns även skärvig och rundad sten (0,05x0,03x0,02–0,1x0,05x0,015 m stor).	1
615	Härd		1,35	0,72		Plan	Oregelbunden i plan. Sot och kol i ytan.	1
616	Stolphål		0,76	0,55		Plan	Oval i plan (NV–SÖ). Fyllning av mörkgrå, sandig lera.	1
617	Stolphål	0,34				Plan	Runt möjligt stolphål. Fyllning av grå siltig lera med kol.	1
618	Härd		0,64	0,39		Plan	Oval härd i (NNV–SSÖ). Sot och kol i plan.	1
619	Stolphål	0,35			0,22	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig ler.	1
620	Stolphål	0,42				Plan	Möjligt stolphål, runt i plan. Brungrå siltig lera i ytan.	1
621	Stolphål		0,31	0,25		Plan	Något ovalt i plan (NÖ–SV). Brungrå, siltig lera i ytan.	1
623	Stolphål	0,4			0,06	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig ler.	1
624	Stolphål	0,49				Plan	Möjligt stolphål, brungrå siltig lera i ytan.	1
625	Stolphål		0,3	0,22		Plan	Samma som störhål 650. Mindre stolphål. Gråbrun, siltig lera i ytan.	1
626	Härd		0,94	0,83		Undersökt	Kokgrop, möjligen en grop för jämutvinning. Större rundad nedgrävning med ojämna sidor. Fyllningen var kolrik och stenrik. Fyllningen var mörkgrå och vissa delar var luckra men överlag kompakt.	1
627	Härd	0,3			0,04	Undersökt	Trolig härdbotten, infiltration av kol/sot i underkant. Fyllning av gråbrun – grå lerig silt, med kolinslag. Enstaka skärvstenar.	1
628	Stolphål	0,51				Undersökt	Rundat, möjligen ett större stolphål. Lätt rundade kanter och nästintill plan, lätt rundad botten. Fyllning av kompakt lera med inslag av silt. Väldigt kompakt.	1
629	Härd		0,79	0,59		Plan	Oval (N–S), möjligen skadad i öster. Sot och kol i ytan.	1
630	Stolphål			0,14	0,17	Undersökt	Rundat stolphål med rak nedgrävning och tydlig botten. Fyllning av kompakt brungrå lera med inslag av silt.	1
631	Härd		1,4	1,2	0,15	Undersökt	Härd bestående av gråsvart sandig och siltig ler innehållandes skärvig sten, kol och sot. Låg upp emot en större markfast sten i öst. Den sida som låg emot härden hade en rundad form och konkav sida.	1
632	Stolphål		0,53	0,46		Plan	Oval (N–S). Gråbrun, lerig silt.	1
633	Härd	0,72			0,12	Undersökt	Rund i plan, överlagras 634. Fyllningen består av grå, siltig och sandig lera med kolstänk. Rundad botten, men flackare än 634.	1
634	Härd	0,65			0,21	Undersökt	Rund i plan, överlagras av 633. Fyllningen består av svart, siltig och sandig lera. Kol och skärvsten. Enstaka små bitar av bränd lera. Rundad botten. Härden ligger intill ett större stenblock.	1
635	Stolphål	0,46				Plan	Rundat möjligt stolphål. Gråbrun siltig lera i ytan. Kolstänk.	1
636	Stolphål	0,5			0,09	Undersökt	Stolphål bestående av grå siltig ler med mindre inslag av kol.	1
637	Härd		0,97	0,66		Plan	Oregelbunden och avlång i plan (NV–SÖ). Sot och kol i ytan.	1
638	Härd		0,65	0,47		Plan	Oval i plan (NV–SÖ). Sot och kol i ytan.	1
639	Stolphål	0,45			0,08	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig ler.	1
641	Stolphål		0,43	0,37	0,1	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig ler.	1
642	Stolphål	0,4			0,15	Undersökt	Stenskott stolphål bestående av gråbrun siltig ler. Sex stycken stenar påträffades i snitt varav största ca 0,2 x 0,17 x 0,12 m, minsta ca 0,11 x 0,1 x 0,1 m (längd x bredd x höjd). Ytterliggare två stenar låg i den andra profilhalvan.	1

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
643	Härd		0,88	0,53		Undersökt	Oval härdbotten tydligt kolrik med små inslag av skärvsten. Infiltration av kol/sot nedåt. Ojämn botten.	1
644	Stolphål	0,26				Undersökt	Rundat stolphål. Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	1
645	Skärvstens- hög		6,6	5,1	0,6	Undersökt	Skärvstenshög med ca 10 större stenar synliga i ytan. Stenarna är mellan 0,5x0,4m till 0,7x1m. Dessa stenar låg främst i den yttre delen av högen. Två var placerade på den mittrre delen av högen. Den mittersta delen av högen var i ytan och till ett djup på ca 0,35 till 0,45m bestående av en hög koncentration skärvsten och en fyllning av mörkgrå siltig sand med stora inslag av sot och litet kolinslag. Nedre, samt den yttre delen av högen bestod av skärvsten. Denna var uppblandad med med naturlig opåverkad sten i blandad storlek, från småsten <0,05m till större stenar ca 0,1x0,15m. Högen låg på morän och ett antal större stenar ca 0,3x0,5m låg i moränen. Fynd i form av keramik.	1
646	Stolphål		0,72	0,55		Plan	Ovalt stolphål i N-S riktning. Gråbrun, sandig och lerig silt.	1
648	Stolphål	0,55				Undersökt	Rundat, troligt stolphål med tydlig nedgrävningskant, ojämn botten. Fyllning av kompakt lerig silt, mörkbrun med kolinslag.	1
649	Stolphål	0,5			0,19	Undersökt	Stenskott stolphål bestående av brungrå siltig ler. Skoningen utgjordes av åtta stenar i varierande storlek. Största ca 0,19 x 0,19 x 0,2 m, minsta ca 0,15 x 0,15 x 0,06 m (längd x bredd x höjd).	1
652	Stolphål	0,45			0,13	Undersökt	Troligt stenskott stolphål med rundad nedgrävningskant. Fyllning av mörkbrun lerig silt med en del sten samt kolstänk som en lins i botten.	1
653	Härd	0,45			0,12	Undersökt	Stolphål bestående av gråsvart siltig ler och kol. Troligen rest av nedbrunnen stolpe.	1
654	Stolphål		0,54	0,45		Plan	Ovalt stolphål (NNV-SSÖ). Gråbrun, siltig lera med inslag av kol.	1
655	Stolphål	0,47			0,05	Undersökt	Rundat, möjligt stolphål, rundat i plan med tydlig nedgrävningskant. Otydlig botten med en del infiltration. Fyllning av mörkgrå silt med inslag av kol.	1
656	Härd		0,94	0,82	0,06	Undersökt	Avlång härdbotten med tydlig nedgrävningskant men otydlig botten. Fyllning av mörkbrun/mörkgrå silt med inslag av kol och skörbränd sten <0,05x0,08m.	1
657	Härd		0,57	0,38		Plan	Ovalt möjligt stolphål (NV-SÖ). Gråbrun sandig och lerig silt. Kolstänk.	1
658	Stolphål		0,51	0,42		Plan	Ovalt möjligt stolphål (N-S). Gråbrun, sandig och lerig silt med kolstänk.	1
660	Stolphål	0,35			0,17	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig ler. Intog en mer avsmalnande och spåttsig form mot botten, själva stolpen har varit ca 0,2 m i diameter.	1
661	Härd	0,6			0,03-0,07	Undersökt	Rundad, trolig härdbotten med rundade nedgrävningskanter och ojämn botten. Fyllning av mörkbrun, lerig silt, kompakt med kolinslag. Djupare åt öster. Stråk av kol i ytan.	1
662	Härd		0,66	0,55	0,1	Undersökt	Härd bestående av svartgrå siltig ler med inslag av sot och kol samt skärvig och skörbåndsten.	1
663	Härd	0,68				Plan	Runt, möjligt stolphål med gråbrun fyllning av siltig sand. Kolstänk.	1
664	Stolphål	0,3			0,15	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå siltig ler samt ansenliga mängder bark och kvistar.	1
665	Stolphål	0,3			0,07	Undersökt	Rundat stolphål med runda kanter och botten hade en tydlig nedgrävning. Fyllningen var av mörkgrå lera med inslag av trärester.	1



## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
666	Härd	0,42			0,03–0,06	Undersökt	Rundad, troligen en härdbotten. Raka kanter men lätt ojämn botten, dock tydlig kant. Infiltration uppåt. Tydlig mörkgrå kol- och sotlins i botten, ca 0,02m ovan denna var en mörkgrå fyllning med enstaka kolstänk.	1
667	Stolphål		0,53	0,49		Plan	Ovalt möjligt stolphål (Ö–V). Gråbrun, lerig silt.	1
668	Stolphål	0,4				Undersökt	Rundat, gråbrun, sandig och lerig silt.	1
669	Härd	0,46			0,10	Undersökt	Härd, eldpåverkad och skörbränd sten i ytan. Ojämn botten rundad kant. Fyllning av lerig silt och med inslag av skörbränd sten och kol.	1
670	Härd		0,98	0,72		Plan	Oval härd (N–S). Gråbrun, lerig silt.	1
672	Stolphål		0,5	0,4	0,12	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå sandig och grusig ler. Anläggningen låg i utkanten av ett lerparti angränsande mot en grusig moränbacke.	1
673	Stolphål	0,5			0,1	Undersökt	Stolphål bestående av brungrå grusig och siltig ler med inslag av kol.	1
674	Stolphål		0,5	0,37		Plan	Ovalt möjligt stolphål (N–S). Gråbrun, sandig och lerig silt med kolstänk.	1
675	Stolphål		0,28	0,22	0,06	Undersökt	Stolphålsbotten bestående av brungrå siltig och grusig ler med inslag av kol och bränd lera.	1
676	Stolphål	0,2			0,03	Undersökt	Möjlig stolphålsbotten bestående av gråsvart siltig och grusig ler med inslag av större mängder kol.	1
677	Stolphål	0,24			0,07	Undersökt	Stolphålsbotten bestående av brungrå siltig och grusig ler.	1
678	Stolphål	0,28			0,6	Undersökt	Stolphålsbotten bestående av brungrå siltig och grusig ler med inslag av kol och bränd lera.	1
679	Stolphål	0,7			0,12	Undersökt	Härdrest med igenfyllnad. Den undre hälften av anläggningen bestående av svart siltig ler med större mängder kol. Den övre halvan bestod av brungrå silt. Skärvig och skörbränd sten förekom i hela anläggningen men primärt i brytningen mellan igenfyllnaden och det svarta kolpartiet.	1
680	Stolphål		0,43	0,35		Plan	Ovalt möjligt stolphål (N–S). Gråbrun, sandig och lerig silt med kolstänk.	1
681	Stolphål	0,4			0,2	Undersökt	Stenskott stolphål bestående av brungrå grusig och siltig ler. Fyra stenar kunde skönjas i den ej grävda profilhalvan, tre i ytan och en i botten. Storleken på stenarna ca 0,15 x 0,1 m. Fynd av keramik.	1
682	Skärvstensflak		6,8	6	0,1–0,35	Undersökt	Skärvstensflak som låg placerat runt om och emellan ett antal större stenar. Ligger till största del på morän. Övre lagret av skärvstensflaket bestod utav ett lager av skärvsten utan kolinslag. Undre delen var mer kolrik överlag men med en tydlig kolansamling i mitten av flaket. Skärvstenarna var <0,15m.	1
683	Stolphål			0,25	0,23	Undersökt	Stolphål som låg intill härd 669 och ej var synlig i ytan. Framkom under en sten. Fyllning av mörkgrå med stor del kol.	1
684	Stolphål		0,29	0,18		Plan	Ovalt, möjligt stolphål (N–S). Gråbrun, sandig och lerig silt.	1
685	Stolphål		0,28	0,23		Plan	Rundat – ovalt stolphål (N–S). Gråbrun, sandig och lerig silt.	1
686	Stolphål		0,52	0,45	0,55	Undersökt	Stolphål bestående av svartgrå grusig och siltig ler med inslag av kol.	1
687	Grop		1,2	1,1	0,2	Undersökt	Grop bestående primärt av mindre stenar i varierade storlekar, upp till ca 0,15 x 0,15 m. Endast fåtalet skörbrända, något större mängd skärvsten.	1
688	Härd		0,47	0,35		Plan	Mindre härd. Sand och grus med kol och sot i ytan.	1
689	Härd		0,75	0,65	0,27	Undersökt	Möjlig kokgrop bestående av skärvig och skörbränd sten samt svartgrå grusig och siltig ler. De kolrester som påträffades framkom primärt i övre halvan av anläggningen. Mot botten framkom istället mera sot.	1

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/tjocklek	Plan/Undersökt	Fritext	Område
690	Grop	0,6			0,12	Undersökt	Rund grop med kolstänk i ytan. Tydlig, rund botten. Fyllning av mörkbrun/mörkgrå lerig silt. Inslag av kol men även inslag av rödbrun lera i små fläckar.	1
691	Stolphål		0,4	0,31		Plan	Rundat stolphål (NV-SÖ). Fyllning av grå siltigt grus med kol.	1
692	Härd		0,84	0,77		Plan	Rundat större stolphål. Fyllning av mörkgrå, siltigt grus med kolinslag.	1
693	Grop		1	0,8		Plan	Oval grop i N-S riktning. Mörkgrå, sandig och grusig silt.	1
694	Stolphål	0,7			0,25	Undersökt	Grop bestående av primärt skärvig sten samt med inslag av skörbränd sten. Anläggningen låg intill markfast berghäll.	1
695	Stolphål		0,36	0,31		Plan	Ovalt stolphål (NV-SÖ). Gråbrun, siltig och sandig lera med kolstänk.	1
696	Stolphål		0,49	0,45		Plan	Rundat möjligt stolphål. Gråbrun siltig lera i ytan. Kolstänk.	1
697	Stolphål		0,77	0,64		Plan	Rundat möjligt stolphål. Gråbrun, siltig och grusig lera. Kolstänk.	1
698	Stolphål		0,54	0,42		Plan	Ovalt, möjligt stolphål (NV-SÖ). Gråbrun, siltig och grusig lera med kolstänk.	1
699	Härd	0,35			0,05	Undersökt	Härs med en fyllning av kolbemängd morän.	1
700	Härd	0,43			0,17	Undersökt	Mindre grophärd eller möjligen botten av ett stolphål efter brunnen stolpe. Fyllningen var kolbemängd morän med inslag av skärvig och skörbränd sten.	1
701	Härd		0,35	0,28	0,07	Undersökt	Härd med kolbemängd morän i fyllningen.	1
705	Härd	1,20	0,7		0,35	Undersökt	Avlång nedgrävd härd eller grop som man vid upprepade tillfällen eldat i och sedan tömt inför nästa eldning. En del natursten i moränfyllningen där eldningarna framgick som kollinser.	1
706	Härd	0,4				Plan	Rundat, ensamliggande, möjligt stolphål. Gråbrun, grusig och sandig lera.	1
707	Konstruktion			0,8-1	0,15	Undersökt	Fundament till stensträng, endast den undre stenraden kvar. Den verkar varit uppbyggd med dubbla rader av stenar lagda direkt på berg i dagen eller morän ovanliggande berg. Bitvis förstörd. Stensträngen ingår i ett större hägnadssystem som omger den lägre liggande betesmarken med tuvgräs. Det fanns inga anläggningar runtomkring eller under stensträngen.	1
708	Härdbotten		0,52	0,34	0,03	Undersökt	Möjlig härdbotten alternativt en kollins med rundad form. Fyllningen var mörkbrun med tydliga kolinslag. Tydlig botten men med otydliga sidor.	1
709	Härd		1,2	0,8	0,11	Undersökt	Härd med plan botten. Oval i plan. Längs botten ligger ett koncentrerat kollager som är cirka 0,03 m tjockt. Skärvig sten förekommer ovan kollagret. Stenstorleken varierar mellan 0,09x0,07x0,03-0,13x0,07x0,05 m.	1
710	Härd		0,97	0,84	0,17	Undersökt	Rundad i plan med rundade nedgrävningskanter och botten. Mörkbrun med väldigt stor del kol och skörbränd sten.	1
711	Härd	0,91			0,25	Undersökt	Liknar 712. Stenfyllt med en tydlig lins av kolrester under stenarna. Stenarna var eldpåverkade	1
712	Härd	1,1			0,28	Undersökt	Kokgrop med plan botten, något välvd, nästintill vertikala sidor, om något konkava. Rund i plan. Skarpkantade, rundade och eldpåverkade stenar förekommer i anläggningen. Längs botten syns en kollins, cirka 0,07 m tjock. I övrigt är anläggningens fyllning av grå, grusig och sandig lera med kolstänk. Stenstorleken varierar mellan 0,1x0,07x0,01-0,2x0,1x0,1 m.	1
713	Stolphål		0,55	0,46		Plan	Runt troligt stolphål. Gråbrun, sandig och lerig silt. Påträffades under stensträngen 258	1
714	Stolphål		0,5	0,44		Plan	Runt troligt stolphål. Gråbrun, sandig och lerig silt.	1

## Bilaga 1. Kontexttabell med planer, forts.

Kontext	Objekt	Diameter	Längd	Bredd	Höjd/djup/ tjocklek	Plan/ Undersökt	Fritext	Område
715	Härd		0,89	0,8	0,13	Undersökt	Härden är rund i plan. Kolig och sotig lera med rundade och skärviga, eldpåverkade stenar. Kol och sot är fördelat jämnt genom hela fyllningen.	1
716	Härd		0,98	0,52	0,16	Undersökt	Härd med tydliga kolinslag. Uppblandat med skörbränd sten. Rundad botten. Övre delen av härden var fylld med skörbränd sten i en mörkbrun lätt lucker fyllning som övergick efter ca 0,03 till 0,05m till en betydligt tydligare kolfärgad fyllning.	1
717	Härd	0,85			0,2	Undersökt	Härden är rund i plan. Svart, kolig fyllning, med bitar av träkol som bedömdes i fält vara björk/hassel. Sot och skärvig och skörbränd sten genom hela fyllningen. Uttrampat kol/sot i undergrunden runt omkring härden. Skärvig och skörbränd sten (0,02x0,05x0,01–0,2x0,1x0,15).	1
718	Härd		0,37	0,32	0,14	Undersökt	Härd med rundad nedgrävning och lätt ojämn botten. Fyllning som var mörkbrun och kolrik med skörbränd sten.	1
719	Härd		1,1	0,97	0,12	Undersökt	Härd, fyllningen var lucker med stor del skörbränd sten och kol.	1
720	Stolphål		0,39	0,29		Plan	Oregelbundet, ensamliggande stolphål. Gråbrun, sandig silt. Kolinslag.	1
721	Stolphål	0,36				Plan	Rundat, gråbrun, sandig och lerig silt.	1
722	Stensträng		33	2,2– 2,8	0,8	Undersökt	Stensträngen ligger i nordöst–sydvästlig riktning. Det finns avstickare åt norr i dess östra ände och i dess västra ände finns en avstickare åt nordväst. I väst finns även en utbuktning som skapar en avsats åt sydöst, i den här delen är jordmassorna som stenarna ligger i kolinblandat. Dess nordöstra ände fortsätter ut förbi den norra schaktkanten, stenarna här är mindre än resterande, västra delar av stensträngen. Stenarna i stensträngen är mellan 0,15x0,1x0,2–0,98x0,78x0,5 meter. Med mellanstenar i storlek 0,28x0,37 meter till 0,27x0,4 meter. Samt en del mindre sten 0,1x0,18 meter till 0,15x0,2 meter samt en del småstenar <0,1x0,1 meter. Med enstaka större stenblock i väster. Två schakt gjordes i stensträngen. En blandning av kantiga och rundade stenar låg i siltig matjord. I den västra delen var stensträngen tydligt utrasad och var upp till 4 m bred.	1
724	Konstruktion		41	1–1,8		Ej undersökt	Stensträng, nordväst om undersökningsytan. Stenarna ligger främst i ett skikt.	1
725	Konstruktion		34,6	0,7–1		Ej undersökt	Stensträng, norr om undersökningsytan.	1
726	Stenpackning		9	2	0,15	Undersökt	Utkastad skärvsten samt grå lera, stenarna i storleken 0,10 x 0,10 x 0,10 m. Låg ojämnt, delar av stenen låg väldigt löst medan andra satt mera fast.	1

## BILAGA 2. FYNDTABELL

L2008:8073

Fyndnr	Objekt	Antal	Längd	Bredd	Vikt (g)	Material	Beskrivning	X	Y	Z	Undersökning	Gallrad
130:5482:1	Löpare	1	87,5	80	600	Bergart, odef.	Rund löpare med två facetterade ytor.	545118.76	6477459.71	52.00	Förundersökning	
130:5481:1	Kärl	2			112	Keramik		545118.64	6477459.64	51.88	Förundersökning	
130:5481:2	Kärl	1			36	Keramik	Nära genomsotad.	545118.64	6477459.64	51.88	Förundersökning	
133:5435:1	Hästsosöm	1	28	11	2,00	Järn	Liten hästsosöm med platt huvud.	545121.58	6477453.49	52.17	Förundersökning	x
252:5189:1	Obestämd	1	67	575	115	Sandsten	Fragment av möjligt bryne.	545104.17	6477478.93	50.57	Förundersökning	x
256:5190:1	Obestämd	1	87	85	162	Järn	Spetsdel av plog/bill. Kraftigt korroderad.	545102.18	6477481.28	50.52	Förundersökning	x
1000:1555:1	Mynt	1	2,50	2,50	5,00	Silver	Konserverad. Mycket ärgat, troligen Karl XI 1/6 öre sm. Myntat 1666-1686. Endast delar av året kan urskiljas.	545133.44	6477465.82	53.38	Förundersökning	
1000:4957:1	Hästska	1	85	2,50	31	Järn	Fragment av hästska. Något tjockare på ena sidan. Ett synligt nithål.	545116.67	6477483.34	51.11	Förundersökning	x
1000:101809:1	Lerklining	1			3,00	Lera	Mindre bit lerklining. Lera och grus. Med avtryck.	544929.54	6477609.13	52.86	Förundersökning	x

L2021:458

Fyndnr	Objekt	Antal	Längd	Bredd	Vikt (g)	Material	Beskrivning	X	Y	Z	Undersökning	Gallrad
481:4199:1	Lerklining	1			17	Bränd lera	Lerkliningsfragment med tre avtryck	544949.14	6477621.27	54.16	Förundersökning	x
645:101022:1	Kärl	1			38	Keramik	Sotig utsida.	544933.33	6477628.48	54.17	Undersökning	
645:101022:2	Kärl	2			112	Keramik	Passning mellan två större skärvor, mindre bitar av mynning ihoplimmad med bukskärva.	544933.33	6477628.48	54.17	Undersökning	
645:101027:1	Obestämd	1	51,00	18,00	19,00	Bly	Låg i ytan. Kilformat föremål med en avrundad tunn ände. Avbruten vid tjockare del, tånge?	544932.88	6477630.89	54.23	Undersökning	x
681:101863:1	Kärl	2			64	Keramik	Antagningen från samma kärl.	544955.16	6477616.07	53.35	Undersökning	
1000:4200:1	Löpare	1	81	81	920	Bergart, odef.	Löpare med 3 facetterade sidor. Cylindrisk form.	544956.85	6477620.61	53.48	Förundersökning	

\*Fyndnumret består av tre delar (X:X:X), varav det första är numret på den kontext som fyndet tillhör. Det andra numret är det löpnummer som fyndet tilldelas vid inmätningen i fält och det tredje är det nummer som fyndet får vid fyndregistrering i vår databas SiteWorks. Dessa tre bildar tillsammans föremålets unika fyndnummer.



# BILAGA 3. KERAMIKANALYS

OLE STILBORG, SKEA

## Inledning

På uppdrag av M. Nohrstedt, Arkeologikonsult har SKEA specialregistrerat ett mindre keramikfyndmaterial från två områden med boplatslämningar utanför Lingham (Nohrstedt 2020). Lämningarna omfattar främst en skärvtenshögen, ett skärvtensflak samt härdar och stolphål (område 1) samt stenpackning, stolphål och kokgropar (område 2). En häll med skålgropar finns i närheten.

## Material

Det keramiska fyndmaterialet inskränker sig till åtta skärvor och en bit bränd lera med en samlad vikt på 382 gram. Även om avsaknaden av fragment antyder att någon mindre andel mycket fragmenterat keramik inte har insamlats så är fyndmängden anmärkningsvärd liten. Ofta ses en ringa fyndmängd främst som en för tolkningar begränsande brist men även från dessa fynd finns information att hämta. De representerar ett komplext resultat av boplatsens aktivitetsnivå (hur många, hur länge), invånarnas avfallshantering och självklart tafonomiska förhållanden. Mängden keramikfynd på bronsålders- och järnåldersboplatser kan variera stort från en situation som denna till de ca 14 kilo keramik från mera än 60 olika kärl som påträffades i gropar och gropus på en enkelt yngre bronsåldersgård i Rambodal, Norrköping (Stilborg 2012, 2014, 2015). Normalt är det i större gropar, skärvtenshöger och tjockare kulturlager som keramiska material bevaras. På Linghamplatsen är groparna relativt få och kulturlager förefaller inte bevarat i någon större utsträckning. Däremot finns en skärvtenshögen och under bronsåldern har dessa ofta använts till avfallsdeponering – som det bla. ses på boplaten Molnby (Stil-

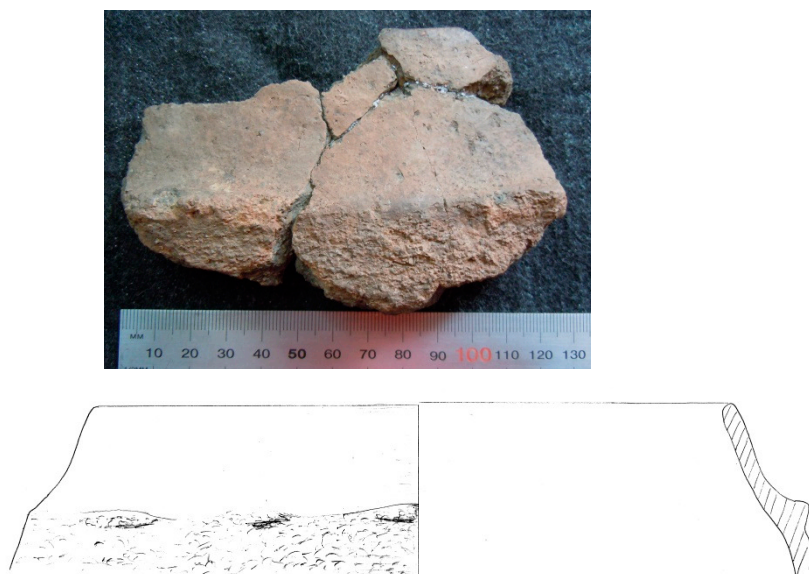
borg manus). Den begränsade mängden keramik på Lingham-områdena, inklusive skärvtenshögen på område 1, skulle kunna tyda på att boplatsens invånare företrädesvis deponerade avfall ovan mark. Det mesta har förstörts av frost och mekanisk påverkan medan enstaka skärvor har råkat bevaras i stolphål, härdar och skärvtenshögen.

## Registreringsresultat

I skärvtenshögen på **område 1** påträffades vad som efter sammanlimning är två skärvor. Fyndet F645:101022:2 består av en större skärva (8–12 mm tjock) av mynnings- och halsdelen på en rabbad kruka med den för B-designen typiska glättade halsen (fig. 1; Stilborg 2002). En svag vulst med utspridda förtjockningar till avlånga horisontella knoppar avgränsar den rappade ytan. Krukan med en beräknad mynningsdiameter på 25 cm är gjort av ett gods magrat med 15–20 % (volym) krossat granit med en maximal kornstorlek på 1–2 mm. Kärlet är bränt i oxiderande atmosfär. Tillsammans med denna skärva fanns en 12 mm tjock bukskärva av ett kärl (F645:101022:1) med ursprungligen glättad utsida som har sotats av kärlets användning. Godset är snarlikt det som använts till B-krukan.

B-krukan, som jag ska återkomma till nedan, hör hemma i slutet av YBÅ – per. V–VI och det likartade godset i skärvan från det andra kärlet gör det sannolikt att även detta hör hemma i samma tidsrum.

Inom område 1 påträffades också en liten bit bränd lerklining (F481:4199) med två större parallella och ett tvärgående mindre pinnavtryck. Leran är fin men verkar inte kalkhaltig som det annars ofta är fallet.

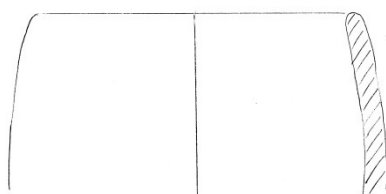


**Figur 1.** Foto och rekonstruktionsritning av B-kruka (F130:5481:1). Skala 1:3.

I en härd på område 2 hittades två buxskärivor (F130:5481:1) och en mynningskärva (F130:5481:2). Buxskärivorna, som bör komma från samma kärl, är 12 mm tjocka och har en obehandlad utsida. Kärlet är gjort av ett gods magrat med omkring 20 % (volym) krossat granit med en maximal kornstorlek på 3–4 mm. Bränningen har skett i oxiderande atmosfär.

Mynningskärvan (10 mm tjock) härrör från ett mindre kärl med en beräknad mynningsdiameter på 12 cm (fig. 2). Formen är enkel med en lätt inåtböjd mynning och utsidan verkar vara borstad. Godset är magrat med 20–25 % krossat granit med en maximal kornstorlek på 2–3 mm. Kärlet är bränt i en oxiderande atmosfär men är nästan helt genomstodat vilket tyder på en funktion som kokkärl.

Det mindre kärlets enkla form och kärlets obehandlade respektive borstade utsida är drag som förekommer under hela järnåldern och även under slutet på YBÅ. Den grövre magringen i förhållande till kärlet i skärvstenshögen passar dock bäst ihop med en placering inom järnåldern.



**Figur 2.** Rekonstruktionsritning av kärl (F130:5481:2). Skala 1:3.

## B-krukans design

B-krukorna representerar en designförändring under sen YBÅ (Stilborg 2002; 2015, 22). Även då dominerade dock A-krukorna fortfarande som t.ex. på Rambodalgården (Stilborg 2012; 2014) och på Pryssgården (Stålbom 1998, 113f). Medan A-krukorna finns i flera olika storlekar är B-krukorna ofta stora – som Linghamkärlet. Medan B-krukorna i södra Sverige ofta är försedda med en vulst med intryck eller en rad med små knoppar som markering av övergången mellan rabbad buk och glättad hals (Stilborg 2012; Stilborg 2015, 22 m. ref.) är detta mycket sällsynt bland YBÅ-keramiken i Östergötland och vidare upp i Mälardalslandskapen. Avlånga horisontella knoppar förekommer ibland på B-krukor (Stilborg 2009, 6) och annars på flera kärl utan rabbnings på Pryssgården (Stålbom 1998, 123 fig 101d) och på bopplatsen Adamstorp i Ljungsbro (Stilborg 2017, 4 fig 3; Sköld & Hagberg 2019, 31). Kombinationen av vulst och därav modellerade avlånga knoppar är Linghamkärlet ensamt om än så länge (vad jag kan se utifrån tillgängligt jämförelse-material). Designen kombinerar således en för dessa nordligare trakter mycket ovanlig vulst med lokalt förekommande horisontella knoppar. Det kan tyda på ett inflytande söderifrån precis som det bikoniska, delrabblade per-IV-kärlet på Rambodal är ett exempel på (Stilborg 2012, 5; Stilborg 2014, 179).

## Sammanfattning

Det keramiska fyndmaterialet omfattar (utöver ett lerkliningsfragment) få rester efter fyra olika kärl. De två kärlen i skärvstenshögen på område 1 bör på grund av B-krukan placeras i per V–VI av YBÅ. De två andra kärlen uppvisar en kvalitet i magring och utbehandling som betyder att de passar bättre in i en järnåldersmiljö. På grund av materialets ringa omfattning och uppdelning på två områden kan man både tänka sig en sammanhängande bosättningsfas under per VI, YBÅ–FRJÅ som två helt skilda faser under YBÅ respektive äldre järnålder(eller senare).

B-krukans vulst med avlånga knoppar framstår som en hybrid av olika traditioner som mycket möjligt kan ha uppstått som resultat av kontakter tex. med den keramiska miljön i bronsålderns Skåne.

## Litteratur

NOHRSTEDT, M. 2020. *PM angående arkeologisk för- och slutundersökning inför infart Linghem i Linköpings kommun, Östergötlands län*. Arkeologikonsult.

Sköld, K. & Hagberg, L. 2019. *Adamstorp vid Motala Ström – bronsåldersgård och mesolitisk slagplats*. Rapport 2019:116. Arkeologerna.

STILBORG, O. 2002. Bronsåldern. I Lindahl, A. Olausson, D & Carlie, A. red. 2002 *Keramik i Sydsvetigerie – en handbok för arkeologer*. Monographs on Ceramics.

STILBORG, O. 2009. Rotvärtor & keramik. RAÄ 4, Täby sn. m.fl. Östergötland. *KFL-rapport 09/0224*.

STILBORG, O. 2012. Kärl och brand lera från Rambodal. Appendix 3 i Nyberg, P & Nilsson, P. *En bronsåldersgård och gåtfulla medeltida gravar*. Rapport 2012:26. Östergötlands Museum.

STILBORG, O. 2014. Rambodal i Norrköping – om keramik under den yngre bronsåldern. *Fornvännen* 2014/3.

STILBORG, O. 2015. Perspektiv på Rambodalkeramiken i Nyberg, P., Stilborg, O. och Karlén, M. *Metallhantverk, keramik och gåtfulla gravar*. Fördjupningsstudier och slutrapport. Rapport 2015:78. Östergötlands Museum.

STILBORG, O. 2017. *Gårdens funktionella kärlupp-sättning – Adamstorp i Östergötland i regional och interregional jämförelse*. SKEA rapport.

STILBORG, O. MANUS. *Förhistorisk keramik på Molnby 1:5*. SKEA rapport.

STÅLBOM, U. 1998. Fynden från Pryssgården. I Bor-na-Ahlkvist, H., Lindgren-Hertz, L. & Stålbom, U. *Pryssgården. Från stenålder till medeltid*. Rapport UV Linköping 1998:13. Riksantikvarieämbetet.

Fyndnr	Område	Typ av anläggning	Kontextbeskrivning	Kommentar
130:5481:1-2	2	Härd	Härden är oval i plan, och ligger i ett härdområde. Kol och skärvig sten är genomgående i hela härden. Här påträffades en möjlig löpare och keramikskärvor från ett tjockt gods. Skärvig och skörbränd sten i hela härden med stenstrl: 0,05x0,05x0,035-0,13x0,12x0,09m.	
645:101022:1-2	1	Skärvstenshög	Skärvstenshög med ca 10 större stenar som är synliga i ytan. Stenarna är mellan 0,5x0,4m till 0,7x1m. Dessa stenar låg främst i den yttre delen av högen. Två var placerade på den mitre delen av högen. Den mittersta delen av högen var i ytan och till ett djup på ca 0,35 till 0,45m bestående av en hög koncentration skärvsten och en fyllning av mörkgrå siltig sand med stora inslag av sot och litet kolinslag. Nedre, samt den yttre delen av högen bestod av skärvsten. Denna var uppblandad med naturlig opåverkad sten i blandad storlek, från småsten <0,05m till större stenar ca 0,1x0,15m. Högen låg på morän och ett antal större stenar ca 0,3x0,5m låg i moränen. Fynd i form av keramik och ett metallföremål.	
681:101863	1	Stolphål	Stenskott stolphål bestående av brungrå grusig och siltig ler. Fyra stenar kunde skönjas i den ej grävda profilhalvan, tre i ytan och en i botten. Storleken på stenarna ca 0,15 x 0,1 m. Fynd av keramik.	Ligger i ett kluster av stolphål, men verkar inte tillhöra någon specifik anläggning.

# BILAGA 4. ARKEOBOTANISK ANALYS

STEFAN GUSTAFSSON, ARKEOLOGIKONSULT

## Bakgrund

I samband med att Arkeologikonsult utförde en arkeologisk förundersökning och efterföljande arkeologisk undersökning utanför Lingham i Östergötland togs prover för växtmakrofossil- och pollenanalys.

Undersökningsområdet omfattade boplatslämningar från brons- och järnålder, hägnader, stengärdesgårdar och åkerytor. Undersökningsområdet uppvisade välbevarade spår efter ett äldre kulturlandskap och dess förändring över tid.

## Syfte

De arkeobotaniska undersökningarna inrymde flera olika syften. I ett lokalt perspektiv var fokus på ekonomi, odlingshistoria och funktionalitet samt att ta fram ett lämpligt material för <sup>14</sup>C-analyser. I ett större perspektiv stod människa och miljö i centrum.

Att sätta in de arkeologiska lämningarna i ett landskapshistoriskt, agrarhistoriskt och ekologiskt sammanhang är en grundförutsättning för att förstå relationen mellan människan och det landskap hon vistas och verkar i.

## Metod och källkritik

Arkeobotaniker har medverkat i fält och styrt provtagningen allteftersom undersökningarna fortskred. Detta tillvägagångssätt möjliggör att provtagningsstrategin kan justeras i takt med att kunskapen om platsen förändras.

Proverna har floterats efter avslutat fältarbete. Vid floterings användes ett såll med 0,2 millimeters maskstorlek. Provvolymer varierade mellan 0,2 och 1,8 liter jord torrvolym. Det framfloterade materialet undersöktes under mikroskop med en förstoring av 4 till 600 gånger. Artbestämning gjordes med hjälp av referenslitteratur och referenssamling (bl.a. Berg-

gren 1969/1981, Digital Seed Atlas of the Netherlands, Jacomet 2006, Schweingruber 1978/1990, Mork 1946, [www.woodanatomy.ch](http://www.woodanatomy.ch)).

I första hand valdes förkolnad växtmakrofossil ut till <sup>14</sup>C-analyser om det fanns en funktionell koppling mellan den förkolnade växt delen och anläggningen som skulle dateras. Att sädeskorn, frön, nötter, bär och frukter ofta används till dateringar med hjälp av <sup>14</sup>C-analys beror på att dessa material har en låg egenålder.

Använder man däremot träkol finns flera källkritiska faktorer att beakta. Olika träslag har olika livslängd och vilket har betydelse vid bedömningen av en kolbits egenålder. Till exempel så blir hassel sällan äldre än 60 år medan ek kan bli 500 och år eller till och med äldre. Därför väljer man helst ut kol från träslag med så kort livslängd som möjligt. Eftersom det sällan går att avgöra vilken egenålder en specifik kolbit har måste man utgå från hur gammalt respektive träslag kan bli när man analyserar resultaten av dateringar (figur 1).

Art	Antal år
Ask	250
Björk	300
Ek	500
Hassel	60
Tall	400

**Figur 1.** Den ungefärliga livslängden på de träslag som påträffats i de analyserade anläggningarna. I relativt ovanliga fall kan enstaka exemplar från de flesta arter bli lite äldre än vad som framgår av tabellen men dessa utgör undantag.

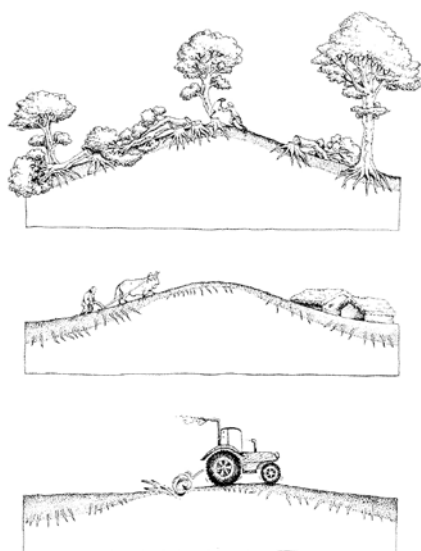
Ytterligare en skillnad mellan förkolnad växtmakrofossil och träkol kan vara hur dessa material avsätts. Sädeskorn, ogräs och insamlade nötter och frukter förkolnas oftast i samband med matberedning eller våld. Träkol tillkommer vid eldning och bränder av olika slag. Framförallt skogsbränder kan avsätta kolmattor över stora områden.



Eftersom kolet inte bryts ner på samma sätt som växtrester kan det bevaras i marken under långa tidsrymder.

Nästan överallt i marken finns med andra ord ofta mer eller mindre fragmenterat kol från platsens olika händelser som inbegripit eld av något slag. Genom bioturbation kan både träkol och växtmakrofossil av olika ålder blandas samman. Detta kan påverka källmaterialet relativt långt ner i marken och försvåra en datering av fornlämningen.

Generellt sett så innehöll de analyserade anläggningarna från Lingham lite förkolnad växtmakrofossil. Det kan finnas flera orsaker till det. Dels kan boplatserna i fråga ha varit lågintensiva och inte avsatt någon större mängd avfall eller så kan de ha påverkats av efterdepositionella effekter. Den senare förklaringen passar väl in för undersökningsområdena i Lingham. Nedgrävningarna var relativt grunda och i till exempel huslämningarna var endast botten av stolphålen kvar. Det kan bero på att golvlager, marktytor och kulturlager plöjts bort och blandats upp med matjorden, vilket leder till att när matjorden banas av så finns det bara delar av nedgrävningarna kvar. Bearbetning av jorden startar redan undre yngre bronsålder och äldre järnålder men accelererar med tiden. Störst skada har det moderna mekaniserade jordbruket medfört. En process som även förflackar landskapet. (figur 2).



**Figur 2.** Överst i illustrationen röjs skogslandskapet i samband med bofasthet och jordbruk, den mellersta illustrationen visar ett förhistoriskt jordbruk som medför erosion och jordförflyttning och den understa illustrationen visar det moderna djupplöjande jordbruket (Efter Berggren 2000 sid 46–47).

## Resultat område 1

I texten redovisas endast de anläggningar som innehöll förkolnad växtmakrofossil. Innehållet i samtliga analyserade prover återfinns i figur 3.

### Anläggning 645 Skärvstenshöj

I konstruktionen hittades skalkorn, emmer-/speltvete och fragmenterad säd. Materialet tolkas som hushållsavfall. Artsammansättningen med skalkorn och emmer-/speltvete var vanligast förekommande under senare delen av mellersta bronsålder och yngre bronsålder (Engelmark 1993; Gustafsson 1995 & 1998). Stolphålet daterades också till yngre bronsålder med hjälp av  $^{14}\text{C}$ -analys. Fyndet visar att det funnits en odling under yngre bronsålder där man odlade både korn och vete. Däremot gick det inte avgöra vilken funktion stolpen har haft.

### Anläggning 681 Stolphål

I provet hittades en kärna av skalkorn och några små fragment av sädeskorn. Materialet tolkades som hushållsavfall och visar på odling av skalkorn. Under yngre bronsålder övergår bönderna från naket korn och flera vetesorter till att i huvudsak odla skalkorn. Det sker i samband med en stor omläggning av jordbruket där bönder överger naket korn och flera vetesorter för att allt mer övergå till att odla skalkorn. Man kan beskriva denna förändring som en övergång från ett extensivt jordbruk till ett mer intensivt med permanenta åkrar och gödselbruk (Engelmark 1993; Gustafsson 1995 och 1998; Grabowski 2014; Viklund 1998; Welinder 1998). I denna förändring ingår även en reglerad mark med inägor, fågator och utmark.

### Anläggning 682 Skärvstensflak

Provet innehöll gott om träkol från björk, en kärna av brödkubbvete och ett fragment av sädeskorn. Sädeskornet daterades till yngre bronsålder med hjälp av  $^{14}\text{C}$ -analys. Växtmaterialet från anläggning 645 och 682 visar att det fanns ett etablerat jordbruk på platsen under den här tiden. Odlingen bestod av minst tre olika sädesslag, men eftersom det saknas ogräs går det inte säga något om åkrarnas skötsel och tillstånd.

### Anläggning 689

Provet innehöll en kärna av skalkorn. Sädeskornet har sannolikt förkolnats i samband med någon form av matlagning och det tolkas som hushållsavfall.

Anl.nr	P.nr	Skalkorn	Grodd skalkorn	Obestämt korn	Bröd/kubbevete	Emmer/speltvete	Obestämt vete	Frag. säd	Svalört	Björk	Ek	Gran	Hassel	Tall	Obestämt kol
377															
394	4236										12			7	3
397										2					
504	5339									1					
536		1									30				
576															
580			1							4					
588		1	1								15	2			
589										3					1
591										1				3	
592										3					
594															
601		2						1					30		
611												17		30	7
645	1021	2				2		6		5	19		30		
681	102021	1						3		2			8	4	3
682	102020				1			1		30					7
689		1									15				
700	101765								1	5	30				2
715													30	9	3

Figur 3. Artlista för område 1.

#### Anläggning 601

I anläggningen hittades två kärnor av skalkorn samt ett fragment som inte kunde bestämmas till sädeslag. Sädeskornen har sannolikt förkolnats i samband med matberedning och tolkas som hushållsavfall.

#### Anläggning 536

I anläggningen hittades en kärna av skalkorn. Sädeskornen har sannolikt förkolnats i samband med matberedning. Kornet tolkas som hushållsavfall.

#### Anläggning 580 och 588

I anläggning 588 hittades en kärna av skalkorn samt en grodd från ett skalkorn och i anläggning 580 hittades en grodd från ett skalkorn. Även om fynden var få så tyder de på ölbrygging. När kornet mäلتas växter grodden ut varefter malten rostas (Viklund 2009: 235-243). Sannolikt har sädeskornet och groddarna förkolnats i samband med rostningen. Fynden tyder på att det funnits ett brygghus eller annan liknande byggnad på platsen.

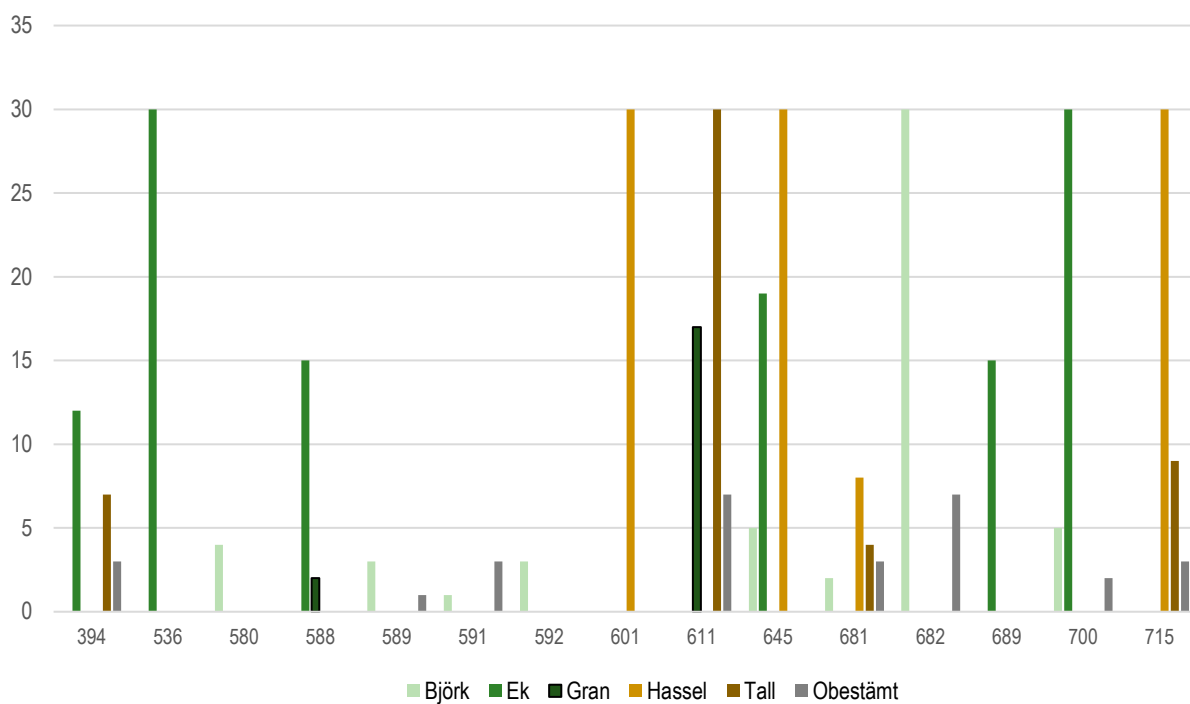
#### Anläggning 601

I anläggningen hittades två kärnor av skalkorn samt ett fragment som inte kunde bestämmas till sädeslag. Sädeskornen har sannolikt förkolnats i samband med matberedning och tolkas som hushållsavfall.

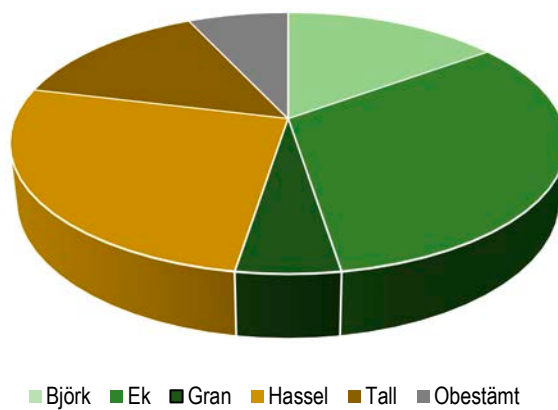
#### Vedartsanalys område 1

Vedartsanalys gjordes på samtliga prover från område 1 (figur 3 och 4). Några anläggningar saknade träkol men de flesta var fyndförande. I två anläggningar hittades träkol från ett träslag (536, 601). Det kan tyda på att man valt ut ett speciellt träslag för ett specifikt ändamål.

Sammansättningen av träslag speglar inte den omgivande vegetationen, utan visar snarare vad som användes till bränsle och råmaterial till redskap och byggnationer (figur 5).



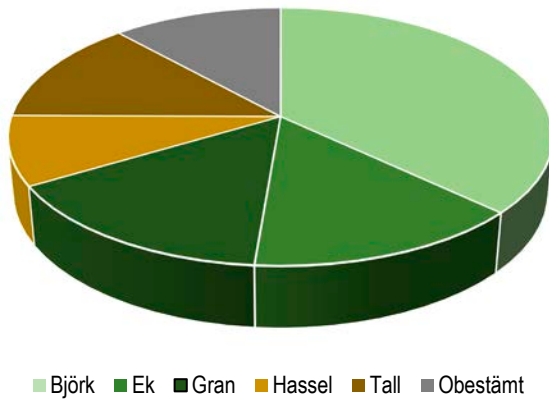
**Figur 4.** Förekomsten av olika träslag i de analyserade anläggningarna från område 1.



**Figur 5.** Fördelningen av olika träslag inom område 1.

## Resultat område 2

Få anläggningar inom område två innehöll förkolnade växtrester (figur 6). Det beror på att större delen av anläggningarna har förstörts i samband med jordbearbetning. Det är en långvarig process som påbörjades på platsen redan under förhistorisk tid och som accelererat i och med det mekaniserade jordbrukets införande.

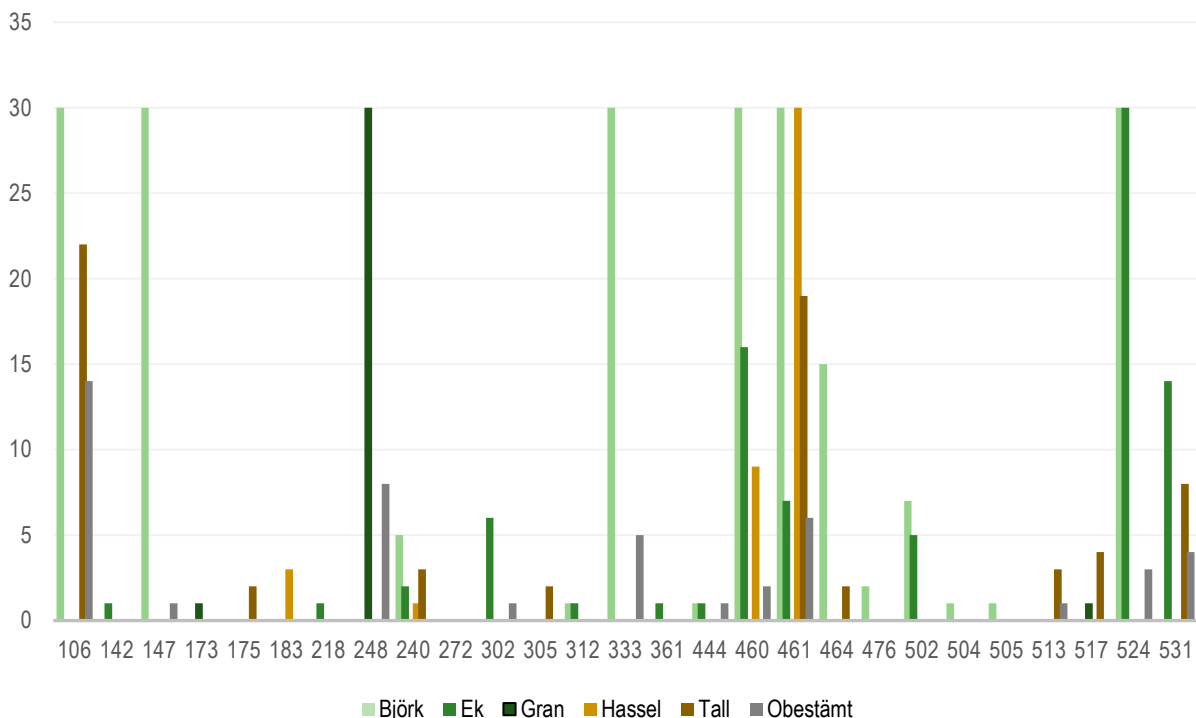


**Figur 6.** Fördelningen mellan olika träslag inom område 2.

Sammanlagt påträffades fem sädeskorn (se figur 8). Det var tre skalkorn och ett vardera av obestämt korn och bröd-/kubbvete. Även om det rör sig om ett litet material så visar det på en odling av skalkorn och vete. Eftersom det saknas fynd av ogräs går det inte att säga något om åkrarnas skötsel och tillstånd.

Majoriteten av proverna som analyserades innehöll endast träkol (figur 6 och 8). I de flesta anläggningar hittades mer än ett träslag. Den stora skillnaden i artsammansättningen var att inom område 2 var andelen gran mycket större. Det kan finnas flera orsaker till denna skillnad. En förklaring skulle kunna vara en skillnad i ålder mellan delområde 1 och 2. Det behöver inte gälla alla anläggningar, men kanske merparten av dem.

Granens utbredning från norr och nordöst mot söder är inte helt klarlagd i detalj. Sannolikt fanns mindre populationer med gran redan under bronsålder i Östergötland, men en mer allmän utbredning kom senare. För Upplands del verkar granen öka kraftigt under yngre bronsålder, medan samma ökning i Östergötland kommer kring Kristi födelse eller något senare (Ekblom & Bergman 2017 sid 53; Lindbladh 2004 sid 249–262).



**Figur 7.** Förekomsten av olika träslag i anläggningarna inom område 2.



Anl.nr	P.nr	Skalkorn	Obestämt korn	Bröd/kubbevete	Björk	Ek	Gran	Hassel	Tall	Obestämt kol	Förslag <sup>14</sup> C
106					30				22	14	Björk
142	4344					1					Ek
147	5343				30					13	Björk
173	5353						1				Gran
175	5352								2		Tall
183	5350							3			Hassel
194											
208	5354										
218	5455					1					Ek
226	5356										
248	5358						30			8	Gran
256	1597										
263	5361										
240	5357	1			5	2		1	3		Skalkorn
272	5360										
273	5455										
302	5348					6				1	Ek
305									2		Tall
312	5347				1	1					Björk
333	5346				30					5	Björk
361	5337					1					Ek
444	5335				1	1				1	Björk
460	5334				30	16		9		2	Hassel
461	5333				30	7		30	19	6	Hassel
464	5340				15				2		Björk
476					2						Björk
487	5351										
502	5341				7	5					Björk
504	5339				1						Björk
508	5345				1						Björk
510	5342										
513	5336								3	1	
517	5338	1						1	4		
524	5135	1	1	1		30	30			3	Säd
528	5455										
531	5243						14		8	4	Gran/tall

**Figur 8.** Artlista för område 2.

Inom område 1 påträffades två anläggningar som innehöll endast ett träslag. När det gäller område 2 så dominerar björk i två (147 och 333) och gran i en (248). I alla tre av dessa anläggningar fanns det även en mindre del av obestämbart träkol och därmed går det inte med säkerhet utesluta förekomst av andra träslag.

Artsammansättningen av träslag speglar inte den omgivande vegetationen utan visar snarare vad som användes till bränsle och råmaterial till redskap och byggnationer (figur 6).

## Resultat pollenanalys

Undersökningslokalerna i Lingham omges av ett kulturlandskap med odlings- och betesmarker uppbrutna med moränhöjder och berghällar. Här och var bryts det öppna landskapet av skogspartier. I närområdet finns flera vattendrag men, rena våtmarker saknas i stor utsträckning. Under både brons- och järnålder fanns det betydligt fler våtmarker av olika slag men dessa har försvunnit i takt med uppodling och utdikning. Som ett resultat av detta finns i Lingham absoluta närområde i dag bara rester kvar av äldre våtmarksområden. Därför har det varit svårt att hitta lämpliga provtagningslokaler för pollenanalys inom eller i närheten av undersökningsytorna.

Innan provborrningen av tänkbara lokaler startade var förhoppningen att två våtmarker med öppna vattenspeglar inom delområde 1 skulle vara lämpliga för pollenanalys (figur 9). Vid provborrningen visade det sig dock att dessa våtmarker var grävda vattenhål i fuktig ängsmark.

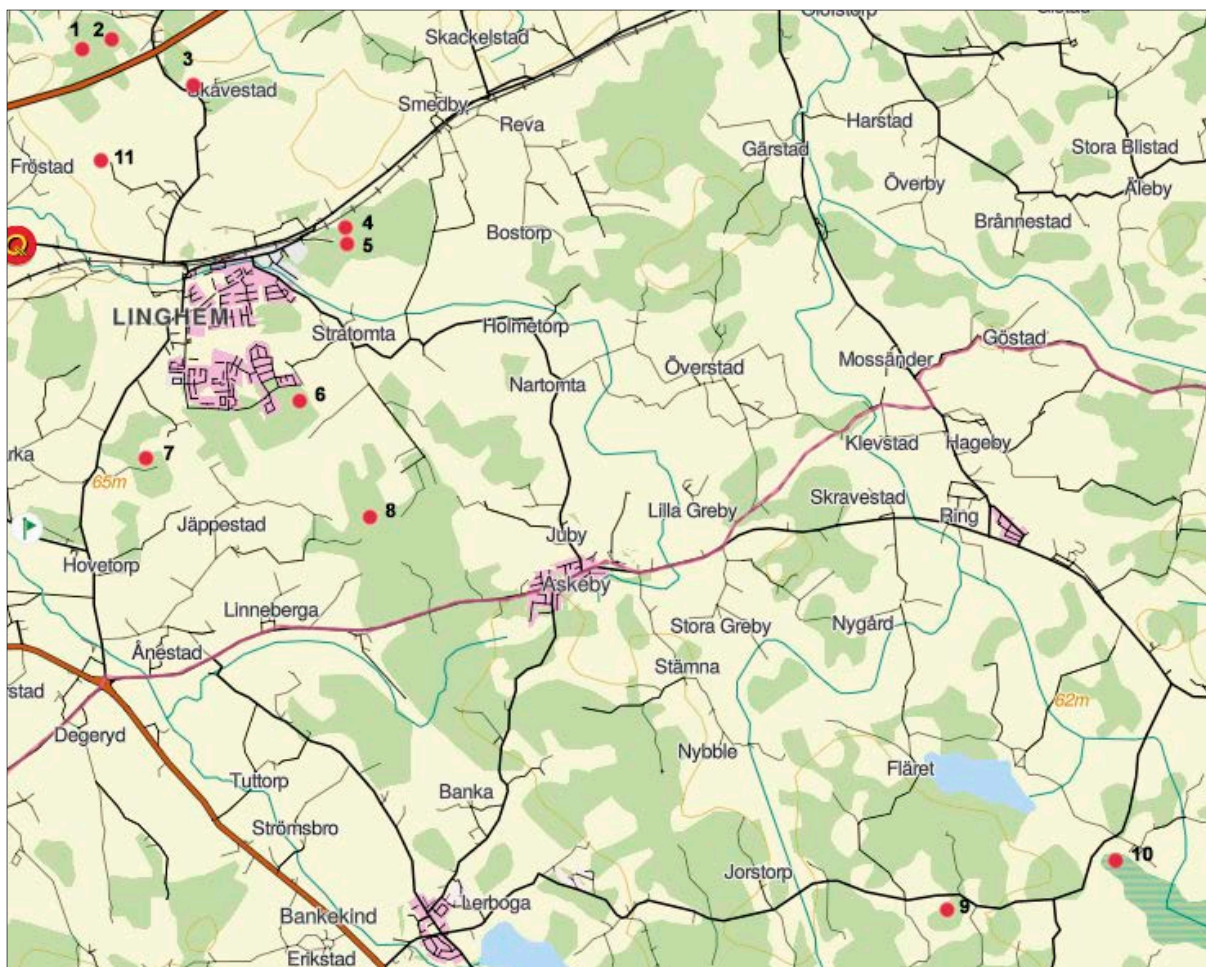


**Figur 10.** De flesta lokaler som provborrades var försumpningstvåvåttmark med låg informationspotential vad gäller arkeo-botaniskt material. I vissa fall var torvlagren bortplöjda



**Figur 9.** Den sydligaste våtmarken med öppen vattenspegel inom område 1 som visade sig vara utgrävd och förstörd.





**Figur 11.** De lokaler som provborrades har märkts ut med en röd prick. Lokal 9 blev den som ligger till grund för pollendiagrammet som redovisas i den här rapporten. Lokal 3 undersöktes av SWECO (Ternström 2019).

Eftersom de tilltänkta våtmarkerna inom undersökningsområdet hade låg eller ingen arkeobotanisk potential provborrades tio lokaler (figur 11). Efter att ha konstaterat att det inte fanns några lämpliga våtmarkslokaler i Linghems omedelbara närhet provtog lokaler kring sjön Flären, Trädgårdstorpögölen och Ekenäs (figur 11, punkt 9 och 10). Landskapet i detta område påminner mycket om det kring undersökningslokalerna i Linghem. Ett uppodlat kulturlandskap, uppbrutet med höjder, berghällar och skogspartier. Båda lokalerna inrymde våtmarker med goda bevaringsförhållande för arkeobotaniskt material.

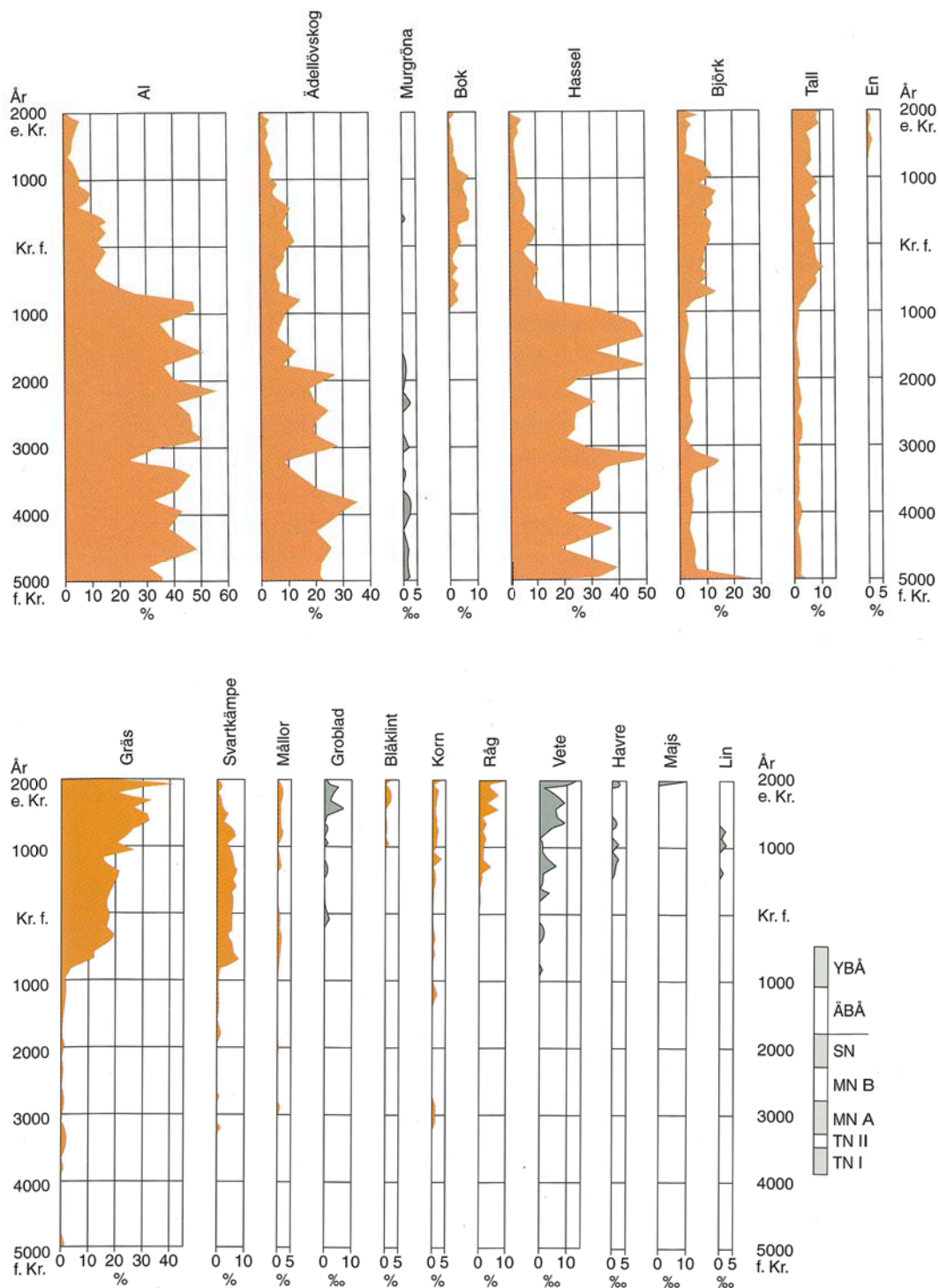
En pollenanalys från sjön Flären gjordes redan på 1970-talet (Widgren 1977). Resultatet från denna analys användes tillsammans med resultatet från

Trädgårdstorpögölen i jämförande syfte för att undersöka om det fanns likheter eller skillnader mellan resultaten och på så vis öka källmaterialet bakom tolkningarna.

I Trädgårdstorpögölen uppgick borkärnans totala djup till 2 meter. De djup som pollenanalysen omfattar ligger mellan 35 och 65 centimeters djup från dagens markyta. Dessa nivåer representerar ungefär äldre bronsålder till yngre romersk järnålder. I botten fanns postglacial lera följt av sandig lera, lergyttja och olika lager med torv. Nivån 35–65 cm bestod av torvlager. Mellan dessa nivåer togs sex prover ut på vardera 1 kubikcentimeter. Dessa genomgick den gängse proceduren för extrahering av pollen (Berglund & Ralska-Jasiewiczowa 1986; Moore m fl 1991).

Utifrån resultatet av den arkeologiska undersökningen i Linghem dateras lämningarna till perioden yngre bronsålder till och med äldre järnålder. Det var en händelserik period då vegetation och landskap förändras i grunden. Under den här perioden föränd-

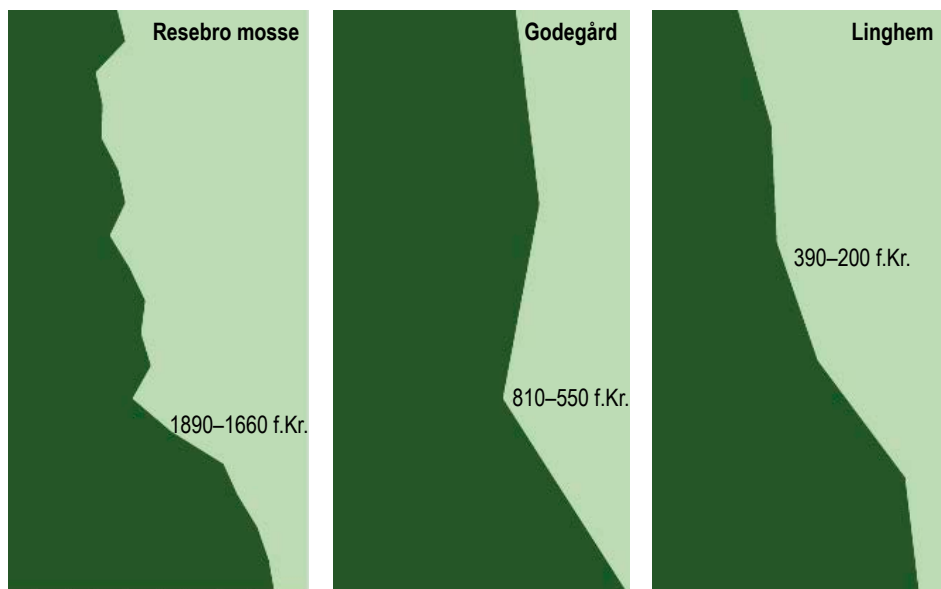
ras landskapet från ett natur- till ett kulturlandskap. Från Skåne upp till Mälardalen var utvecklingen relativt uniform, med vissa tidsskillnader och lokala variationer. Detta kan exemplifieras med pollendiagrammet i figur 12.



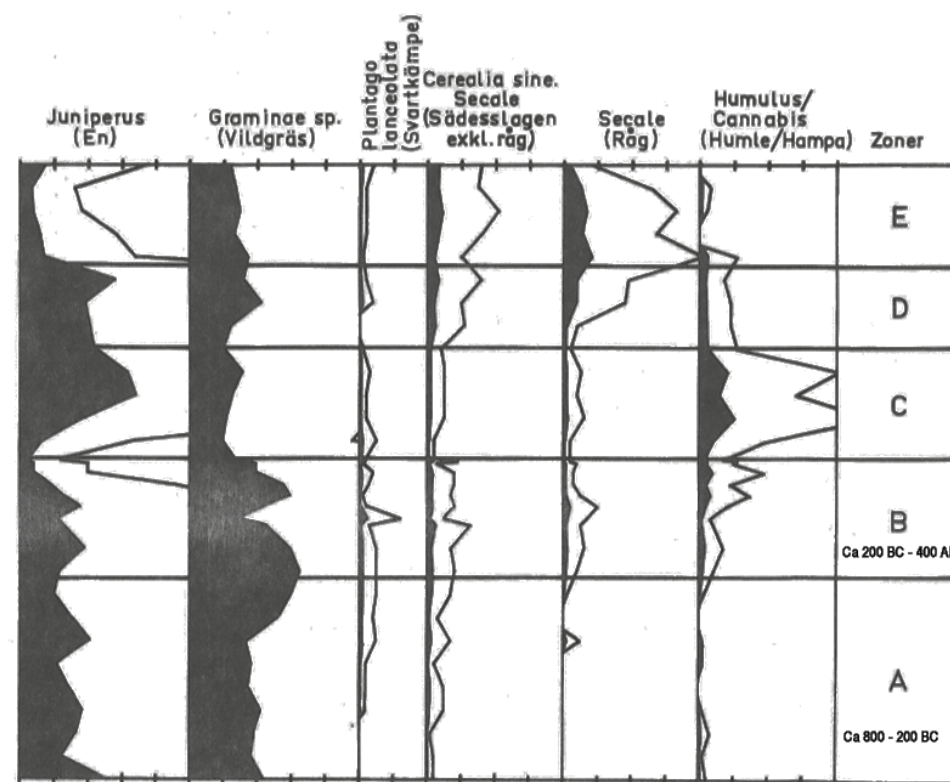
**Figur 12.** Diagrammet visar skogens sammansättning och när olika kulturindikerande växter dyker upp. Uppöppnandet av landskapet framgår tydligt kring 800 före Kristus (Welinder 1998 sid 48–49).

Förutom borrhärnan från Trädgårdstorpögölen har Arkeologikonsult analyserat ytterligare två borrhärnor från Östergötland (figur 13). Uppöppnandet av landskapet sker samtidigt över större delen av landskapet med undantag för mer kuperade områden

som var mindre lämpade för odling och djurhållning. Figur 14 visar samma utveckling i pollendiagrammet från sjön Flären för en, gräs och kulturväxter (Widgren 1977, figur 3 sid 19).

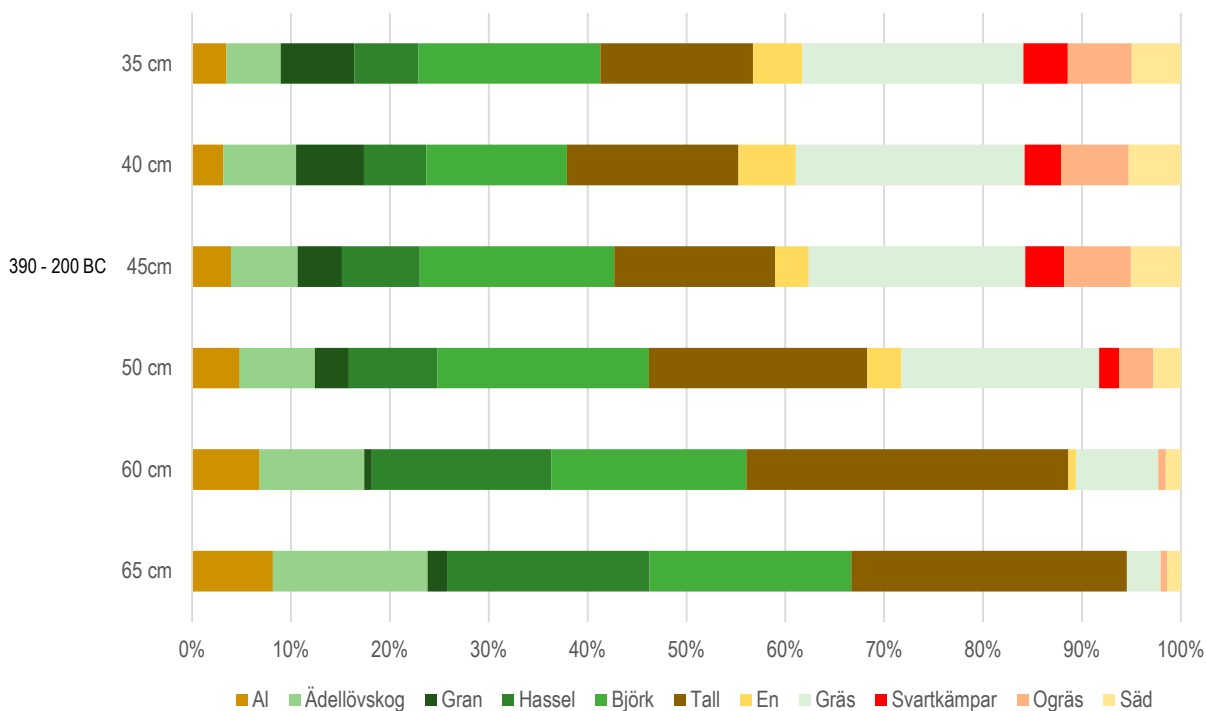


Figur 13. Diagrammen visar förhållande mellan skog och öppen mark i Borg (Resebro), Godegård och Linghem (Gustafsson 2020 a och b).



Figur 14. Pollendiagram från sjön Flären med kurvorna för en, gräs och kulturväxter (Widgren 1977 figur 3 sid 19).





**Figur 15.** I pollendiagrammet från Trädgårdstorpögölen har arterna delats in efter arter och vissa fall växtgrupper för att åskådliggöra vegetationens sammansättning och förändring över tid.

Tittar vi specifikt på pollendiagrammet från Trädgårdstorpögölen så följer resultatet i allt väsentligt den generella utvecklingen från natur- till kulturlandskap (figur 15). Under mellersta bronsålder har landskapet till viss del öppnats upp och denna utveckling fortskrider successivt. Skogen kan beskrivas som en blandskog med mycket lövträd uppblandat med tall och eventuellt någon gran. Sannolikt fanns det ingen utbredd granpopulation i området förrän under förromersk/romersk järnålder. Därefter breder grannen ut sig allt mer. Ädellövskog och hassel minskar successivt från bronsålder och framåt under järnålder medan tall och björk verkar relativt stabila. Små fluktuationer mellan tall och björk förekommer och det verkar finnas ett svagt samband mellan ökandet av det ena träslaget och minskandet av det andra. Den mest påtagliga förändringen vad gäller skogen bestod i att de ädla lövträden minskade och skogarna blev något mindre varierade. I dag skulle vi förmodligen se dessa skogar som artrika urskogar.

Expandingen av det öppna kulturlandskapet fortgår fram till sen romerskt järnålder eller vendeltid (nivå 35 cm figur 15). Då ökar skogsområdena något på bekostnad av de öppna markerna. En liten ökning som ändå måste ha varit märkbar i landskapet. Under den här fasen ökar granen sin andel

vilket förmodligen beror på att den breder ut sig på övergiven ängs- och odlingsmark. Vilka orsaker som ligger bakom kan vara svårt att veta. Från studier från Skåne vet vi att ett nytt odlingsystem växer fram med vår- och höstsådd under den här perioden (Gustafsson 2003). Det skulle till exempel kunna vara resultatet av en effektivisering av jordbruket där markanvändningen förändras och inte ett resultat av regression eller befolkningsminskning. Andelen svartkämpar, ogräs och säd under samma fas fortsätter dessutom att vara stabila vilket också tyder på en omorganisation snarare än något annat.

Lämningarna som påträffades i Lingham berör en händelserik tid ur landskapshistoriskt, agrarhistoriskt och ekologiskt perspektiv. Även samhället förändrades i grunden. Från ett småskaligt och mer extensivt jordbruk, med relativt fri syn på markägande övergick man till ett mer intensivt jordbruk i ett reglerat landskap där ägandet av jorden var av stor betydelse.

Under äldre bronsålder hade människan även en betydligt mindre ekologisk påverkan på sin omgivning än i slutet av äldre järnålder. En utveckling som eskalerat under de senaste åren med klimatförändringen i centrum men som också förstärkt den romantiska bilden av det gamla kulturlandskapet.



**Figur 20.** På många platser i Östergötland, inte minst i trakterna runt Lingham finns många rester kvar efter ett gammalt kulturlandskap i form av åkrar, betesmark och hägnader – bondens landskap. Bilden är tagen stax sydväst om Lingham samhälle.

## Litteratur

- BERGGREN, G. 1969. *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 2: Cyperaceae. Swedish natural Science Research Council, Stockholm.
- BERGGREN, G. 1981. *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 3: Salicaceae–Cruciferae. Swedish Museum of natural History, Stockholm.
- BOLANDER, A. 2017. Östra Grevie 9:30 och 12:14. Där backe möter slätt - mellan mosse och lund. Arkeologerna Rapport 2017:18.
- ENGELMARK, R. 1993. A review of farming economy in South Scania based on botanical evidence. I (eds) Larsson, Callmer & Stjernquist. *The archaeology of the cultural landscape. Fieldwork and research in a south Swedish rural region*. Acta Archaeologica Lundensia. Series 40, No 19 pp 369–375. Lund.
- GUSTAFSSON, S. 1995. Fosie IV- Jordbrukets förändring och utveckling från senneolitikum till yngre järnålder. Rapport nr 5. Stadsantikvariska avdelningen Malmö Museer.
- GUSTAFSSON, S. 1998. The farming economy in South and Central Sweden during the bronze age. A study based on carbonized botanical evidence. I Current Swedish Archeology. Vol 6.
- JACOMET, S. 2006. Identification of cereal remains from archaeological sites. Archaeobotany Lab, IPAS, Basel University. Opublicerat kompendium.
- NORD, J., ROSBERG, A. 2005. Öresundsförbindelsen. Lockarp 7D-E. Rapport Nr 19.
- SCHWEINGRUBER, F. H. 1978. *Microscopic Wood Anatomy*. Structural variability of stems and twigs in recent and subfossil woods from Central Europe. Zug, Switzerland.
- SCHWEINGRUBER, F. H. 1990. *Anatomy of European woods*. Paul Haupt förlag, Bern, Stuttgart, Wien.
- VIKLUND, K. 1998. Cereals, weeds and crop processing in Iron Age Sweden. Methodological and interpretative aspects of archaeobotanical evidence. Archaeology and Environment 14. Umeå universitet.
- Hemsida, wood anatomy of Central European species: [www.woodanatomy.ch](http://www.woodanatomy.ch)

# BILAGA 5. <sup>14</sup>C-ANALYS

INTERNATIONAL CHEMICAL ANALYSIS INC.

ICA ID	Submitter ID	Material Type	Pretreatment	Conventional Age	Calibrated Age
20C/0730	476	Charcoal	AAA	1570 +/- 30 BP	Cal 420 - 500 AD (19.7%) Cal 510 - 630 AD (75.7%)
20C/0731	580	Charcoal	AAA	2020 +/- 30 BP	Cal 10 BC - 60 AD
20C/0732	681	Cerealia Hordeum	AAA	Missing	Missing
20C/0733	715	Charcoal	AAA	1920 +/- 30 BP	Cal 1 - 140 AD (95.1%) Cal 190 - 210 AD (0.3%)
20C/0734	682	Cerealia Hordeum	AAA	2540 +/- 30 BP	Cal 800 - 730 BC (44.4%) Cal 690 - 660 BC (12.2%) Cal 650 - 540 BC (38.9%)
20C/0735	524	Cerealia Hordeum	AAA	2010 +/- 40 BP	Cal 160 - 130 BC (2.0%) Cal 120 BC - 80 AD (93.4%)
20C/0736	645	Charcoal	AAA	2530 +/- 30 BP	Cal 800 - 730 BC (35.8%) Cal 700 - 540 BC (59.6%)
20C/0737	689	Cerealia Hordeum	AAA	1900 +/- 30 BP	Cal 20 - 220 AD
20C/0738	333	Charcoal	AAA	1690 +/- 30 BP	Cal 250 - 300 AD (16.3%) Cal 310 - 420 AD (79.1%)
20C/0739	461	Charcoal	AAA	1670 +/- 30 BP	Cal 250 - 300 AD (16.3%) Cal 310 - 420 AD (79.1%)
20C/0740	106	Charcoal	AAA	1450 +/- 30 BP	Cal 560 - 660 AD



# BILAGA 6. FÖREMÅLSKONSERVERING

MAX JAHREHORN, OXIDER

**Ort/Anläggning:** Lingham, Vårdsberg sn, Östergötland

**Fynd nr:** 1000:1555:1

**Kons nr:**

**Kontaktperson:** Daniel Matsenius, Arkeologikonsult

**Datum in:** 2021-02-23

**Datum ut:**

**Föremål:** Mynt

**Material:** Cu-legering

**Antal:** 1

**Mått:**

**Vikt in:** 5,47g    **Vikt ut:**

**Foto:** Ja

**Behandling:**

Myntet är kraftigt nedbrutet och dess prägning syns mycket svagt på bägge sidor, så svagt att inga element kan tolkas. Tydliga indikationer på att myntet är instabilt och vittrat och på flera ställen exponeras underliggande rödbruna metall, inslag av koppar(II)klorid är synligt.



Myntet före konservering.

Myntet rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. De ömtåliga ytorna rengörs endast med 80%-ig etanol samt urlakas i flera bad med avjoniserat vatten. Ytorna som exponeras är kraftigt vittrade och i stort sätt vilar präglingen som en skorpa på instabil grund. En del djupt liggande föroreningar lämnas eftersom ett avlägsnande skulle skada ytorna. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.



Myntet röntgas och vissa präglingselement ger en viss information.

Identifisering: Karl XI, 1/6 Öre Silvermynt, 1670-77





Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3249 och 2021:3327